Dysgu Cymraeg Canolradd (De Cymru – South Wales) Canolradd (B1)

www.dysgucymraeg.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CYMRAEG
Dysgu
Learn

Croeso!

Croeso i'r cwrs Canolradd. Er mwyn dysgu'n llwyddiannus, mae mynychu dosbarthiadau'n rheolaidd yn bwysig dros ben, yn ogystal â dysgu'r eirfa ym mhob uned, ymarfer y patrymau a defnyddio'ch sgiliau newydd. Er mwyn eich helpu chi i ymarfer, mae llawer o weithgareddau ar-lein sy'n cyd-fynd â'r cwrs yma ar **www.dysgucymraeg.cymru**.

Mae unedau Gwaith cartref yng nghefn y llyfr yma.

Yn y cwrs yma byddwch chi'n dysgu rhai patrymau newydd ond byddwch chi hefyd yn gwneud llawer iawn o waith siarad fydd yn codi'ch hyder ac yn gwneud yn siŵr eich bod yn gallu defnyddio'r iaith ddysgoch chi ar lefelau Mynediad a Sylfaen yn hyderus.

Gwrandewch ar Radio Cymru, gwyliwch S4C a darllenwch! Bydd eich tiwtor hefyd yn dweud wrthoch chi am lawer o gyfleoedd i ymarfer a defnyddio'ch Cymraeg.

Pob lwc!

Darluniau gwreiddiol gan Helen Flook.
Ffotograffau gan CBAC a @Hawlfraint y Goron 2018 (Croeso Cymru)

Cynnwys

Uned	Teitl	Cynnwys newydd/*New Content*	Ymarfer
1	Mae fy mrawd i'n byw ym Mhontypridd.		Cyfarch a Chyflwyno (*Greetings and Introductions*)
2	Byth ac erioed	byth erioed	Cwyno
3	Dw i'n meddwl bod...	fy mod i ein bod ni dy fod ti eich bod chi	Mynegi barn (*Expressing an opinion*)
4	Awn ni byth, arhoswn ni gartre.	Helpiff e/hi helpwn ni helpan nhw	Rhoi cymorth
5	Adolygu ac ymestyn	Weli di Siôn heddiw? Gwnaf	Siarad am wyliau
6	Dyma'r gwaith – edrychwch drosto fe!	ynddo i drosto i ynddot ti drostot ti ynddo fe drosto fe ynddi hi drosti hi ynddon ni droston ni ynddoch chi drostoch chi ynddyn nhw drostyn nhw	Derbyn a gwrthod gwahoddiad (*Accepting and refusing an invitation*)
7	Beth wyt ti'n ei feddwl ohono fe?	ohono i/Welodd e mohono i. ohonot ti/Welodd e mohonot ti. ohono fe/Welodd e mohono fe. ohoni hi/Welodd e mohoni hi. ohonon ni/Welodd e mohonon ni. ohonoch chi/Welodd e mohonoch chi. ohonyn nhw/Welodd e mohonyn nhw.	Gwadu (*Denying*)
8	Rhedwch ar ei ôl e!	ar ôl, ar bwys	Rhoi cyfarwyddiadau (*Giving directions*)
9	Dylwn i fod wedi mynd.	Dylwn i fod wedi.../Ddylwn i ddim bod wedi... Hoffwn i fod wedi.../Hoffwn i ddim bod wedi... Gallwn i fod wedi.../Allwn i ddim bod wedi...	Perswadio
10	Adolygu ac ymestyn	... on'd yw e? ... on'd oedd e? ... on'd yw hi? ... on'd oedd hi? ... on'd ydyn nhw? ... on'd o'n nhw?	Siarad am ddiddordebau

Uned 1 – Mae fy mrawd i'n byw ym Mhontypridd

Nod yr uned hon yw...
- **Iaith:** Adolygu
- **Ymarfer:** Cyfarch a Chyflwyno

Geirfa

- **enwau benywaidd** *feminine nouns*
- **enwau gwrywaidd** *masculine nouns*
- **berfau** *verbs*
- **ansoddeiriau** *adjectives*
- **arall** *other*

cymdeithas(au)	*society (societies)*
nant (nentydd)	*stream(s), creek(s)*
perthynas (perthnasau)	*relative(s), relations(s)*
ward(iau)	*ward(s)*

agoriad(au)	*opening(s)*
arweinydd (arweinwyr)	*conductor(s); leader(s)*
claf (cleifion)	*patient(s)*
digwyddiad(au)	*event(s)*
gwahaniaeth(au)	*difference(s)*
oedran(nau)	*age(s)*
partner(iaid)	*partner(s)*

busneslyd	*meddlesome, nosy*
lwcus	*lucky*

cyfarch	*to greet*
cyflwyno	*to introduce, to present*
swnio	*to sound*
ymuno (â)	*to join*

ar hyn o bryd	*at the moment*
gyda llaw	*by the way*
wrth fy modd	*in my element*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

Trafodwch unrhyw beth am y pynciau yma gyda phobl eraill o'r dosbarth.

Adolygu

Mae fy ffrind i'n byw ym Mangor.
Mae fy nhad i'n dod o Dreorci.
Mae fy merch i'n mwynhau chwarae drymiau.
Mae fy mrawd i'n gweithio mewn garej.
Roedd fy nhad-cu i'n gweithio ar fferm.

Pwy sy'n byw ar y stryd?

1
Mari Meddyg
Tudur Tiwtor
Gwyn 1 Siôn 7
Nia 9

2
Branwen
Wedi ymddeol
Athrawes
87 oed

3
John Nyrs
Dafydd Gyrru lori

4
Rob Gweithio gartre
Siân Rheolwraig swyddfa
Mari 12

5
Marc
Cyfreithiwr
Hoffi pêl-droed

Siaradwch – Trafod pwnc – Cymdogion

- Oes cymdogion da gyda chi?
- Dych **chi'n** gymydog da?
- Sut mae cymdogion yn gallu helpu ei gilydd?
- Dych chi wedi cael problem gyda chymydog? Rhywun rhy fusneslyd? Rhy swnllyd?
- Mae rhai pobl yn dweud bod pobl ddim yn nabod eu cymdogion nhw y dyddiau yma. Dych chi'n cytuno? Pam?

Dros y penwythnos

Beth dych chi'n hoffi ei wneud dros y penwythnos?

Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud ar benwythnos pan o'ch chi'n blentyn?

Beth fyddwch chi'n ei wneud y penwythnos nesa?

Beth fasech chi'n hoffi ei wneud ar benwythnos rhydd?

Dw i'n mwynhau cerdded yng nghefn gwlad.

Pan o'n i'n blentyn, ro'n i'n mwynhau chwarae yn y parc.

Y penwythnos nesa, bydda i'n gwneud llawer o waith tŷ.

Ar benwythnos rhydd, baswn i'n hoffi mynd ma's i fwyta.

Enw	dros y penwythnos	ar benwythnos pan yn blentyn	y penwythnos nesa	ar benwythnos rhydd

Ymarfer – Cyfarch a chyflwyno
Gwrando

Gwrandewch ar bobl yn cyfarch ac yn cyflwyno.
Ble basech chi'n clywed y rhain?

yn y swyddfa
mewn cyfarfod o'r gymdeithas Gymraeg leol
mewn parti
yn yr ysgol

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

Darllen

Ble basech chi'n clywed y cyflwyniadau yma?

mewn cymdeithas leol
yn y tŷ
mewn meddygfa
yn y theatr
mewn cyfarfod gwaith
yn y dosbarth
mewn agoriad neuadd
mewn sŵ
yn y dafarn
mewn agoriad siop
mewn ysbyty
mewn ysgol

Dyma Jac, hen ffrind coleg sy'n aros gyda fi heno.	
Dyma fy nghydweithwyr i sy'n gweithio yn swyddfa Llandudno.	
Dyma Dyfan Jones, ein siaradwr ni heno.	
Dyma Dafydd Roberts, eich tiwtor newydd chi.	
lawn blant, dyma Nia Roberts sy wedi dod i siarad â ni heddiw. Dwedwch 'Bore da'.	
Mam a Dad, dyma Sam, fy mhartner i.	
Croeso cynnes i bawb. Ac i agor y neuadd, 'dyn ni'n lwcus iawn i gael actor enwog gyda ni. Rhowch groeso i Ifan Williams.	
Bore da, Doctor Davies. Dyma Mari Jones. Daeth hi yma i Ward 5 ddoe ar ôl cwympo yn ei chartre hi.	

Yn Gymraeg...

Saesneg	Cymraeg
Here's Jac, an old college friend.	
Here are my colleagues.	
Here's Dyfan Jones, our speaker tonight.	
Here's Dafydd Roberts, your new tutor.	
OK children, here's Nia Roberts.	
Mam and Dad, here's Sam, my partner.	
A warm welcome to everyone. We're very lucky to have a famous actor with us.	
Good morning, Doctor Davies. Here's Mari Jones.	

Gwylio

Edrychwch ar y fideo a meddyliwch am ddau gwestiwn i'w gofyn i'r dosbarth. Ysgrifennwch y cwestiynau ar bapur a'u rhoi i'r tiwtor.

Sgwrs – ar ddechrau cwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn

Sam: Bore da. Sam dw i. Pwy dych chi?

Chris: Helo Sam, Chris dw i. Dych chi ar y cwrs Canolradd?

Sam: Ydw. Dw i wedi dod yma o Bontypridd. O ble dych chi wedi dod heddiw?

Chris: O Gaerffili. Dych chi wedi bod yn Nant Gwrtheyrn o'r blaen?

Sam: Nac ydw. Mae'n bert iawn yma, on'd yw hi?

Chris: Ydy, wir. Ond mae'n bell o Gaerffili!

Sam: Gyda phwy dych chi wedi dod yma?

Chris: Gyda Gareth o'r dosbarth. 'Dyn ni'n dilyn cwrs ar fore Mercher yn y Ganolfan Hamdden.

Sam: Wel, wel, dw i'n dysgu ar fore Mercher hefyd! Dw i wedi dod yma gyda Gwen o'r gwaith.

Chris: Ble dych chi'n gweithio?

Sam: Yn y Cyngor Sir. Dych chi'n gweithio?

Chris: Nac ydw, dw i wedi ymddeol.

Sam: Lwcus iawn! Gwela i chi yn y dosbarth ar ôl i ni gael paned o goffi a bara brith!

Chris: Ie, bara brith blasus iawn! Wel, pob hwyl ar y cwrs!

Sam: Cawn ni sgwrs eto. Hwyl!

Siaradwch

- Dych chi wedi bod ar gwrs yn Nant Gwrtheyrn neu ar gwrs preswyl arall neu ar gwrs haf/penwythnos?
- Dych chi'n nabod rhywun sy wedi bod yn Nant Gwrtheyrn?
- Fasech chi'n hoffi mynd i Nant Gwrtheyrn?

Gwrando

Gwrandewch ar y paragraff a llenwch y bylchau wrth wrando:

Prynhawn da a ..... i'r Awr Gerdd. Gyda ni ..... mae Anwen Jones, arweinydd Côr y Bryniau. Mewn ....., bydd y côr yn mynd ar daith i ....., ac mae Anwen wedi dod i'r stiwdio i roi tipyn o'i hanes hi a'r côr cyn ..... nhw adael.

Croeso, Anwen.

Ystyr **ar daith** yw *on tour*. Sut mae dweud...?

on holidays .....

on fire .....

available .....

for sale .....

Robin Radio

a) Atebwch:

Ble mae Anti Mair? .....

Pryd bydd Cari ar y rhaglen? .....

Sut mae Cari'n nabod Robin? .....

b) Gwrandewch am:

Diolch i chi am ofyn.	*Thank you for asking.*
dros dro	*temporarily*
Diolch i chi am y cyfle.	*Thank you for the opportunity.*

c) Cyfieithwch:

exciting news .....

Anti Mair has gone on holidays again. .....

.....

Would you like to choose? .....

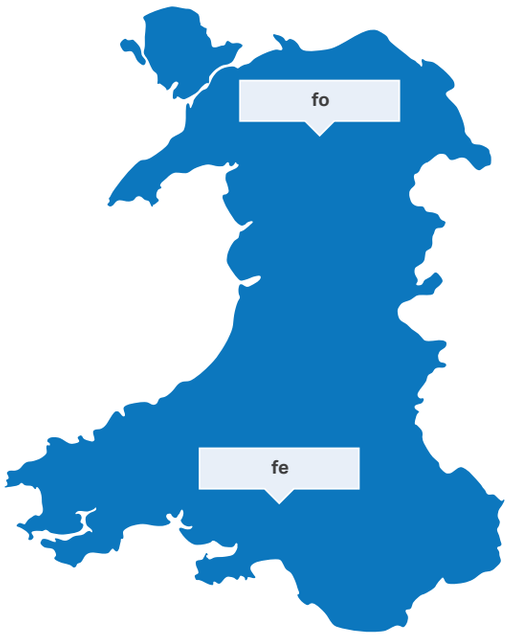

Uned 2 – Byth ac Erioed

Nod yr uned hon yw...
- **Iaith:** Byth ac Erioed
- **Ymarfer:** Cwyno

Geirfa

bricsen (brics)	*brick(s)*
cangen (canghennau)	*branch(es)*
cerddorfa (cerddorfeydd)	*orchestra(s)*
cymwynas(au)	*favour(s)*
rheol(au)	*rule(s)*
siawns(iau)	*chance(s)*
trefn(iadau)	*order; arrangement(s)*

anhapus	*unhappy*
sicr	*certain*
sownd	*stuck*
swyddogol	*official*
talentog	*talented*

Aelod(au) o'r Senedd	*Member(s) of the Senedd*
Aelod(au) Seneddol	*Member(s) of Parliament*
annibendod	*mess* (de Cymru)
baw	*dirt*
celwydd(au)	*lie(s)*
copa(on)	*summit(s)*
cyflog(au)	*wage(s), salary (salaries)*
cyffur(iau)	*drug(s)*
gwastraff	*waste*
llanast	*mess* (gogledd Cymru)
polisi (polisïau)	*policy(-ies)*

ar ddihun	*awake*
cadw sŵn	*to make a noise*
heblaw am	*apart from*
i fod i	*supposed to*
newid mân	*small change*
o flaen	*in front of*
oriau mân	*small hours*
yn ddiweddar	*lately, recently*

creu	*to create*
croesi	*to cross*
cynhesu	*to heat up*
derbyn	*to accept, to receive*
gollwng	*to drop*
gorwedd	*to lie down*
mynnu	*to insist*
neidio	*to jump*
tywyllu	*to grow dark*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch! Ffeindiwch berson...

...sy'n hoffi garddio.	...sy'n edrych ar S4C.	...sy wedi darllen llyfr Cymraeg.	...sy wedi bod yn yr Eidal. .....
...aeth i'r ysgol y tu fa's i Gymru.	...aeth ar wyliau mewn awyren dros yr haf.	...oedd yn gweithio y penwythnos diwetha.	...oedd yn hoffi darllen pan oedd e/hi'n blentyn. .....
...fydd yn mynd i'r theatr yn ystod y mis nesa.	...fydd yn mynd ar drên yn ystod y tri mis nesa.	...fasai'n hoffi mynd i Las Vegas.	...fasai'n gallu rhedeg marathon. .....

Byth

Dw i byth yn gweithio ar ddydd Sul.	*I never work on Sunday.*
Dw i byth yn yfed te.	*I never drink tea.*
Dw i byth yn mynd i'r sinema.	*I never go to the cinema.*
Dw i byth yn siopa ar-lein.	*I never shop online.*

Dw i byth yn bwyta cig coch.
Dw i byth yn prynu cacen hufen.
Dw i byth yn gyrru i siop y gornel.
Dw i byth yn bwyta ffrwythau.
Dw i byth yn prynu bara brown.
Dw i byth yn mynd i'r gampfa.

Faint o bobl sy'n...?

	Ydw, yn aml.	**Ydw, weithiau.**	**Nac ydw, byth.**
bwyta cig coch?			
prynu cacen hufen?			
gyrru i siop y gornel?			
bwyta ffrwythau?			
prynu bara brown?			
mynd i'r gampfa?			

Faswn i byth yn bwyta malwod.	*I would never eat snails.*
Faswn i byth yn dringo Mynydd Etna.	*I would never climb Mount Etna.*
Faswn i byth yn chwarae golff.	*I would never play golf.*
Faswn i byth yn mynd i Siberia.	*I would never go to Siberia.*

Holiadur

Gofynnwch y cwestiynau i bum person a rhowch ✔ yn y blwch cywir.

Faset ti'n...?

	Baswn.	**Efallai.**	**Na faswn, byth.**
dweud celwydd?			
copïo gwaith cartref rhywun?			
siarad Saesneg gyda'r tiwtor?			
rhoi cyflog mis i elusen?			
cerdded Clawdd Offa?			
rhedeg hanner marathon Caerdydd?			

Erioed

Wyt ti wedi bod yn Barcelona erioed?	*Have you ever been to Barcelona?*
Wyt ti wedi bwyta malwod erioed?	*Have you ever eaten snails?*
Dych chi wedi canu carioci erioed?	*Have you ever sung Karaoke?*
Dych chi wedi gweld drama Gymraeg erioed?	*Have you ever seen a Welsh play?*
Dw i erioed wedi bod yn Llydaw.	*I have never been in Brittany.*
Dw i erioed wedi gweld opera.	*I have never seen an opera.*
Dw i erioed wedi chwarae criced.	*I have never played cricket.*
Dw i erioed wedi bod mewn eisteddfod.	*I have never been in an eisteddfod.*

Unwaith, dwywaith, tair gwaith

Dw i wedi bod yno unwaith.	*I have been there once.*
Dw i wedi bod yno dwywaith.	*I have been there twice.*
Dw i wedi bod yno tair gwaith.	*I have been there three times.*
Dw i wedi bod yno sawl gwaith.	*I have been there several times.*

Ymarfer – Cwyno

Cwyno mewn siop 1

A: Ga i'ch helpu chi?
B: Dw i eisiau dod â'r camera yma yn ôl.
A: Pam, beth sy'n bod?
B: Mae'r lens wedi torri.
A: Wnaethoch chi ollwng y camera?
B: Dw i ddim yn meddwl...
A: 'Dyn ni ddim yn rhoi arian yn ôl am lens wedi cracio.

Cwyno mewn siop 2

A: Ga i'ch helpu chi?
B: Ces i'r crys yma'n anrheg. Dyw e ddim yn ffitio.
A: Ydy'r dderbynneb gyda chi?
B: Nac ydy.
A: Mae'n flin gyda fi, dyw hi ddim yn bosib cael eich arian chi yn ôl ond cewch chi ddewis crys arall.
B: Ond dw i ddim yn hoffi'r dillad yn y siop yma. Maen nhw'n hen ffasiwn. Dw i eisiau arian yn ôl.
A: Wel, dw i ddim yn gallu eich helpu chi, felly.

Gwrando 1 – Cwyno

Pwy sy'n mynd i dderbyn y negeseuon ffôn yma? Trafodwch gyda'ch partner:

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

Gwylio – Cwyno

Gwyliwch y fideo a chysylltwch ddau hanner y tabl:

bws	blasus
tîm rygbi	yn dathlu
traffyrdd Ffrainc	yn y cesys
cwch modur	yn yr Eidal
glaw	yn hwyr
lifft	hyfryd
pitsas	drwy'r wythnos
Giovanni	wedi torri
bagiau	diflas
caws Gorgonzola	rhy ddrud

Siaradwch

- Am beth dych chi'n cwyno: gyda ffrindiau/teulu/cydweithwyr?
- Fasech chi'n ffonio rhaglen radio i gwyno am rywbeth?
- Dych chi wedi cwyno'n swyddogol i'r Cyngor/i Aelod o'r Senedd/i Aelod Seneddol?

Gwrando 2 – Cwyno

1. Pam roedd Mrs Jones yn hapus i adael i'r peintwyr ddod i mewn i'r tŷ?

.....

2. Beth anghofiodd hi ei gael gan y peintwyr?

.....

3. Beth oedd achos y tân?

.....

4. Pam doedd hi na'i gŵr ddim eisiau gwneud y gwaith eu hunain?

.....

***

5. Beth oedd yn dda am sut gwnaeth y dynion y gwaith?

.....

6. Beth oedd yn bod ar y diwedd?

.....

7. Pam wnaeth y dynion **ddim** peintio'r gegin eto?

.....

8. Sut mae Mrs Jones yn mynd i ffeindio'r dynion?

.....

***

9. Dych chi'n clywed **cwmni peintio** yn y darn. Pa eiriau eraill sy'n gallu mynd ar ôl cwmni?

cwmni ..... cwmni .....

cwmni ..... cwmni .....

Trafod pwnc

Siaradwch â'ch partner a llenwch y grid:

Pwy dych chi'n ei ffonio o'r ffôn symudol?	Pwy sy'n eich ffonio chi ar y ffôn symudol?	Beth arall dych chi'n ei wneud â'r ffôn?

Mae pobl yn treulio gormod o amser ar eu ffôn symudol neu ar y cyfryngau cymdeithasol.

- Oes ffôn symudol gyda chi? Dych chi'n dibynnu arno fe?
- Ble dylai pobl **beidio** â defnyddio eu ffôn nhw?
- Beth yw'ch profiad chi o ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol?
- Ydy'r cyfryngau cymdeithasol yn gallu helpu cymdeithas?
- Dych chi'n cytuno bod pobl yn treulio gormod o amser ar eu ffôn symudol nhw neu ar y cyfryngau cymdeithasol?

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth yw gwaith Nia Morgan?

.....

Pam mae Dafydd Roberts wedi ffonio?

.....

Sut mae Robin eisiau i'r gwrandawyr helpu hen bobl?

.....

b) Gwrandewch am:

Bydd neges ar y wefan.	*There will be a message on the website.*
Ga i ofyn i'r gwrandawyr?	*May I ask the listeners?*
cymwynas i'r cymdogion	*a favour for the neighbours*

c) Cyfieithwch:

Pick up the phone if you want to ask a question.

.....

I never look on the web.

.....

Everyone should stay at home.

.....

Help llaw

Byth

'Dyn ni'n defnyddio **byth** i gyffredinoli (*generalise*) yn y presennol ac yn yr amodol (*conditional*). Mae'r gair **byth** yn cymryd lle'r gair **ddim** mewn brawddeg negyddol a'r ystyr yma yw *never*.

Dw i ddim yn yfed te.	Dw i byth yn yfed te.
Faswn i ddim yn bwyta malwod.	Faswn i byth yn bwyta malwod.

Erioed

'Dyn ni'n defnyddio **erioed** yn y gorffennol gyda **wedi**. Eto, mae **erioed** yn cymryd lle **ddim** mewn brawddeg negyddol.

Dw i ddim wedi bod yn Sbaen.	Dw i erioed wedi bod yn Sbaen.

Uned 3 – Dw i'n meddwl bod...

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Dw i'n meddwl fy mod i, dy fod ti, ein bod ni, eich bod chi
- **Ymarfer:** Mynegi barn (*Expressing an opinion*)

Geirfa

cyfres(i)	*series*
erthygl(au)	*article(s)*
marwolaeth(au)	*death(s)*
sefyllfa(oedd)	*situation(s)*

casgliad(au)	*collection(s)*
cynghorydd (cynghorwyr)	*councillor(s)*
eirlaw	*sleet*
llethr(au)	*slope(s)*
plastig(au)	*plastic(s)*

ailgylchu	*to recycle*
arbed	*to save*
dadlau (â)	*to argue (with)*
lladd	*to kill*
llithro	*to slip*
synnu	*to surprise; to be surprised*

annifyr	*nasty, unpleasant*
blinedig	*tired*
cyfforddus	*comfortable*
cymhleth	*complicated*
difyr	*entertaining*
digalon	*depressed, depressing*
llithrig	*slippery*
peryglus	*dangerous*
rhagorol	*excellent*
rhewllyd	*frosty*
serth	*steep*
troellog	*twisty, windy*

dweud eich dweud	*to have your say*
ffurflen gais	*application form*
oddi cartre	*away from home*
rhagor	mwy

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

- Tasech chi'n cael byw ar unrhyw ynys yn y byd am dri mis, ble basech chi'n mynd?
- Ble mae eich hoff draeth chi?
- Pa iaith arall fasech chi'n hoffi ei dysgu? Pam?
- Os dych chi oddi cartre, beth dych chi'n gweld eisiau?
- Pa olygfa fasech chi'n hoffi ei gweld o'ch tŷ chi?
- Pa fath o bethau dych chi'n eu prynu ar wyliau?
- Beth yw'r peth gorau dych chi wedi'i brynu ar wyliau?
- Pa fath o fwyd dych chi'n ei fwyta ar wyliau?

Adolygu – byth ac erioed

Ffeindiwch faint o bobl sy ...

byth yn mynd i ganolfannau garddio	byth yn bwyta pysgod	byth yn prynu bwyd ar y we	byth yn mynd i'r sinema
byth yn canu yn y gawod/bath	byth yn darllen papur newydd print	erioed wedi prynu tocyn loteri	erioed wedi yfed sudd mango
erioed wedi bod yn Llundain	erioed wedi nofio yn y môr	erioed wedi gyrru	erioed wedi bod i gêm griced

Dw i'n meddwl bod...

Dych chi'n cofio?

Beth dych chi'n (ei) feddwl o'r llyfr?	
Dw i'n meddwl bod y llyfr yn ddiflas.	*I think the book is boring.*
Dw i'n meddwl ei fod e'n ddigalon.	*I think it's depressing.*
Dw i'n meddwl ei fod e'n wael.	*I think it's poor.*
Dw i'n meddwl ei fod e'n gymhleth.	*I think it's complicated.*

Beth dych chi'n (ei) feddwl o'r ffilm?

Dw i'n meddwl bod y ffilm yn dda.	*I think the film is good.*
Dw i'n meddwl ei bod hi'n ddiddorol.	*I think it's interesting.*
Dw i'n meddwl ei bod hi'n ddifyr.	*I think it's entertaining.*
Dw i'n meddwl ei bod hi'n rhagorol.	*I think it's excellent.*

Enw ffilm	Enw -	Enw -	Enw -	Enw -	Enw -	Enw -	Enw -

Dw i'n gwybod fy mod i'n iawn.	*I know (that) I'm correct.*
Dw i'n gwybod fy mod i'n hwyr.	*I know (that) I'm late.*
Dw i'n gwybod fy mod i'n gynnar.	*I know (that) I'm early.*
Dw i'n gwybod fy mod i'n gweithio yfory.	*I know (that) I'm working tomorrow.*

Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n iawn?	*Are you sure (that) you're ok?*
Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n iawn i helpu?	*Are you sure (that) you're ok to help?*
Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n iawn i yrru?	*Are you sure (that) you're ok to drive?*
Wyt ti'n siŵr dy fod ti'n iawn i weithio?	*Are you sure (that) you're ok to work?*
Wrth gwrs fy mod i!	*Of course I am!*

Dw i'n siomedig ein bod ni'n colli'r parti.	*I'm disappointed (that) we are missing the party.*
Dw i'n siomedig eich bod chi'n colli'r parti.	*I'm disappointed (that) you are missing the party.*
Dw i'n siomedig eu bod nhw'n colli'r parti.	*I'm disappointed (that) they are missing the party.*
Dw i'n siomedig bod y plant yn colli'r parti.	*I'm disappointed (that) the children are missing the party.*

Ymarfer

Gyda'ch partner, taflwch dri dis i wneud brawddegau,
e.e. 1 + 3 + 5 > Gobeithio ei fod e'n mynd i'r parti.

1.	Gobeithio	fi	cwis
2.	Dw i'n meddwl	ti	cyfarfod
3.	Dw i'n gwybod	fe	gêm
4.	Dw i'n siŵr	hi	dosbarth
5.	Mae'n debyg	ni	parti
6.	Wrth gwrs	nhw	bore coffi

Gyda'ch partner, unwch y ddau hanner i wneud un frawddeg neu gwestiwn.

Dych chi'n siŵr mae hi'n bwrw eirlaw yn y gogledd

.....?

Mae'n debyg mae hi'n swnllyd iawn yn y clwb nos

..... .

Dw i'n gwybod rwyt ti'n mynd i basio

..... .

Efallai mae e'n dost

..... .

Dw i'n sicr maen nhw'n mynd i'r parti

..... .

Gobeithio	'dyn ni'n gallu mynd
..... .	
Dw i wedi clywed	mae hi wedi torri ei choes
..... .	
Wyt ti'n meddwl	mae'r bòs yn grac
..... ?	
Dw i ddim yn meddwl	dw i'n gallu mynd ar y cwrs i Nant Gwrtheyrn
..... .	
Mae'n bosib	dych chi angen paned o goffi nawr
..... !	

Yn y dyfodol

Dw i'n meddwl bydd hi'n wlyb yfory.	*I think it will be wet tomorrow.*
Efallai bydd hi'n wlyb yfory.	*Perhaps it will be wet tomorrow.*
Mae'n debyg bydd hi'n wlyb yfory.	*It's likely that it will be wet tomorrow.*
Mae S4C yn dweud bydd hi'n wlyb yfory.	*S4C says it will be wet tomorrow.*

Sut bydd y tywydd yn y gwanwyn / yr haf / yr hydref / y gaeaf?
Gyda'ch partner, dwedwch **dair** brawddeg am bob tymor, yn dechrau gyda:

Mae'n bosib... Dw i'n meddwl... Efallai...

e.e. Efallai bydd hi'n niwlog yn yr hydref.

Trefnu cyfarfod yr wythnos nesa – fyddi di'n rhydd?
Bydda i'n mynd at y deintydd.
Efallai bydda i'n mynd i'r swyddfa yn ..... .
Dw i'n meddwl bydda i ar wyliau.
Dw i ddim yn meddwl bydda i ar gael.
Dw i'n credu bydda i mewn cyfarfod arall.

Ysgrifennwch y pum esgus a gadael chwe blwch yn wag:

Enw	1.	2.
bore Llun		
prynhawn Llun		
bore Mawrth		
prynhawn Mawrth		
bore Mercher		
prynhawn Mercher		
bore Iau		
prynhawn Iau		
bore Gwener		
prynhawn Gwener		
bore Sadwrn		

Sgwrs 1

A: Fasech chi'n hoffi dod am ddiod ar ôl y dosbarth? Dw i'n dathlu fy mhen-blwydd i heddiw!

B: Dw i'n siŵr fy mod i'n gallu dod am hanner awr.

A: Ro'n i'n gobeithio baset ti. Efallai basech chi'n hoffi dod hefyd, Ceri a Chris?

C/Ch: Mae'n debyg basen ni'n gallu dod am un ddiod fach.

B: Tybed fasai'r tiwtor yn gallu dod? Gobeithio basen ni'n siarad Cymraeg wedyn!

A: Dw i'n meddwl basai'n well gyda'r tiwtor fynd adre – bydd e/hi wedi blino ar ôl y dosbarth!

C: Beth am y dosbarth drws nesa?

Ch: Mae'n siŵr basen nhw'n hoffi dod hefyd!

A: Af i i ofyn iddyn nhw nawr.

Edrychwch ar y brawddegau isod o Sgwrs 1. Fel yn y dyfodol, does dim angen defnyddio **bod** pan fyddwn ni'n siarad yn yr **amodol** (*conditional*) – baswn i, baset ti ac ati.

Ro'n i'n gobeithio baset ti.
Efallai basech chi'n hoffi dod hefyd.
Mae'n debyg basen ni'n gallu dod am un ddiod fach.
Gobeithio basen ni'n siarad Cymraeg wedyn.
Dw i'n meddwl basai'n well gyda'r tiwtor fynd adre.
Mae'n siŵr basen nhw'n hoffi dod hefyd.

Ymarfer – Mynegi barn

Beth dych chi'n feddwl o'r pethau yma? Syniad da neu syniad twp?
Defnyddiwch y patrwm:

Beth dych chi'n (ei) feddwl o XX?
Dw i'n meddwl bod XX yn syniad da/syniad twp.

	Dyfalu	**Ateb**
A. ...cael diwrnod o wyliau ar Ddydd Gŵyl Dewi?	Syniad da - Syniad twp -	Syniad da - Syniad twp -
B. ...peidio ag yfed alcohol ym mis Ionawr?	Syniad da - Syniad twp -	Syniad da - Syniad twp -
C. ...pleidleisio yn 16 oed?	Syniad da - Syniad twp -	Syniad da - Syniad twp -

Bwyta ma's

Ble est ti ma's i fwyta ddiwetha?

Sut roedd y bwyd?	Ro'n i'n meddwl ei fod e'n flasus/ddiflas.
Sut roedd yr ystafell?	Ro'n i'n meddwl ei bod hi'n gyfforddus/oer.
Sut roedd y staff?	Ro'n i'n meddwl eu bod nhw'n hyfryd/ofnadwy.

Sgwrs 2

A: Sut aeth y gwyliau sgio?

B: Siomedig a dweud y gwir.

A: Pam?

B: Roedd yr awyren yn hwyr iawn yn gadael Caerdydd. Ro'n ni'n flinedig iawn yn cyrraedd Genefa.

A: O'ch chi'n aros yn y Swistir?

B: Nac o'n, yn Ffrainc. Ro'n ni'n meddwl basai Ffrainc yn rhatach.

A: O'ch chi'n aros mewn gwesty?

B: Nac o'n. Roedd y chalet tua dwy awr o'r maes awyr. Llogon ni gar.

A: Sut roedd y daith i'r *chalet*?

B: Ro'n ni'n meddwl bod y ffordd yn droellog iawn, ac roedd hi'n serth hefyd.

A: Felly, o'ch chi'n aros ar y mynydd?

B: O'n ac roedd hi'n rhewllyd iawn, felly roedd y ffordd yn llithrig.

A: Mae'n siŵr ei bod hi'n beryglus.

B: Ro'n i'n sicr ein bod ni'n mynd i gael damwain – roedd hi'n annifyr iawn.

A: Dyna drueni!
B: A doedd y gwres canolog ddim yn gweithio, ro'n ni'n rhewi yn y nos!
A: Sut roedd y sgio, beth bynnag?
B: Ofnadwy! Doedd dim digon o eira! Ond llithrais i ar yr iâ a chwympo wrth lethr sgio plastig y plant bach!
A: Ro'n i'n meddwl dy fod ti'n cerdded yn rhyfedd...
B: Dw i'n gwybod. Fydda i ddim yn mynd i sgio eto!

Gwrando

1. Ble gwelodd Meri'r ffilm?

.....

2. Sut 'dyn ni'n gwybod bod Rhys ap Rhys yn enwog?

.....

*

3. Beth oedd y broblem gyda Catrin Zara?

.....

4. Ble cafodd y ffilm ei ffilmio?

.....

*

5. Beth oedd barn Marc am y ddau actor?

.....

6. Pam dydy Meri ddim eisiau siarad am ddiwedd y ffilm?

.....

7. Beth yw'r peth gorau am y ffilm, yn ôl Meri?

.....

*

8. Faint o ffilmiau fydd yn y gyfres?

.....

*

9. Dych chi'n clywed **darn o bren** yn y darn. Dych chi'n gallu meddwl am enghreifftiau eraill?

.....

Trafod pwnc – Y Teledu

A: Beth dych chi'n feddwl o'r ddrama newydd ar S4C?
B: Yn fy marn i, mae hi'n wych.
A: Dw i'n cytuno. Y rhaglen orau ers blynyddoedd.

A: Welaist ti'r rhaglen gomedi newydd am Gymru neithiwr?
B: Do. Mwynheuais i hi.
A: Paid â siarad dwli. Roedd hi'n ofnadwy.

A: Beth wyt ti'n feddwl o'r gyfres newydd i ddysgwyr ar S4C?
B: Dw i wedi gweld dwy raglen ac ro'n i'n meddwl eu bod nhw'n ddiddorol.
A: Dw i'n cytuno. Bydd y gyfres yn help mawr.

Siaradwch – Does dim rhaglenni da ar y teledu erbyn hyn.

I ddechrau meddwl am y pwnc, ysgrifennwch bum rhaglen ym mhob categori:

Rhaglenni da nawr	Rhaglenni da flynyddoedd yn ôl	Rhaglenni gwael nawr	Rhaglenni gwael flynyddoedd yn ôl

- Faint o raglenni teledu dych chi'n eu gwylio? Ar ba sianeli?
- Pa fath o raglenni dych chi'n eu gwylio?
- Pa fath o raglenni dych chi'n eu casáu?
- Beth sy'n well gyda chi, ffilmiau neu gyfresi teledu?
- Dych chi'n gwylio rhaglenni'n fyw, neu dych chi'n gwylio rhaglenni ar y we?
- Beth oedd eich hoff raglen deledu chi yn y gorffennol? Pam roedd hi'n dda?
- Does dim rhaglenni da ar y teledu erbyn hyn. Dych chi'n cytuno?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pa mor hwyr yw Cari?

.....

Pwy sy ar fai?

.....

Beth fydd Cari yn ei wneud gynta?

.....

b) Gwrandewch am:

ar gornel eich stryd chi	*on the corner of your street*
Wnaiff e ddim digwydd eto.	*It won't happen again.*
ar hyn o bryd	*at this moment in time*

c) Cyfieithwch:

I'm sorry I'm late.

.....

I think I have said.

.....

Go and make a cuppa.

.....

Help llaw

1. 'Dyn ni'n defnyddio **bod** ar ôl:

Berfau	Ansoddeiriau	Arall
meddwl	siŵr	efallai
gwybod	sicr	wrth gwrs
gobeithio	mae'n debyg	mae'n flin gyda fi
dweud	siomedig	
clywed	hapus	
dadlau	trist	

2. Mae **bod** yn newid gyda'r rhagenwau:

fy mod i
dy fod ti
ei fod e
ei bod hi
ein bod ni
eich bod chi
eu bod nhw

3. 'Dyn ni'n defnyddio **bod** yn y presennol a'r amherffaith (*imperfect*) – roedd ac ati.

Mae hi'n braf.
Roedd hi'n braf.
Dw i'n meddwl **ei bod hi'n** braf.
Ro'n i'n meddwl **ei bod hi'n** braf.

4. Ond yn y dyfodol a'r amodol (*conditional*), 'dyn ni ddim yn defnyddio **bod**.

Bydd hi'n braf.
Basai hi'n braf.
Dw i'n meddwl **bydd** hi'n braf.
Ro'n 'n meddwl **basai** hi'n braf.

Uned 4 – Gwela i chi yr wythnos nesa

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Y dyfodol cryno *(concise)* (gwela i, gweli di, gweliff e/hi, gwelwn ni, gwelwch chi, gwelan nhw)
- **Ymarfer:** Rhoi cymorth

Geirfa

awyr	*air, sky*
Caeredin	*Edinburgh*
cymuned(au)	*community (communities)*
gwibdaith (gwibdeithiau)	*trip(s), excursion(s)*
injan dân (injans tân)	*fire engine(s)*
rhaw(iau)	*spade(s)*
Rhufain	*Rome*

anafu	*to injure*
palu	*to dig*
sôn	*to mention*

defnyddiol	*useful*
go iawn	*real*
pendant	*definite*

busnes(au)	*business(es)*
cymorth	*help*
diogelwch	*safety*
oerfel	*cold* (tywydd)
perchennog (perchnogion)	*owner(s)*
pwyllgor(au)	*committee(s)*
sŵn (synau)	*noise(s)*
swyddog(ion)	*officer(s), official(s)*

bad(au) achub	*lifeboat(s)*
cymorth cyntaf	*first aid*
iechyd a diogelwch	*health and safety*
o flaen	*in front of*
rhoi'r gorau i	*to give up*
sbort a sbri	*fun and games*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch – Y Dyfodol

- Beth fyddwch chi'n ei wneud y penwythnos nesa?
- Dych chi'n edrych ymlaen at ddathlu rhywbeth arbennig yn ystod y deuddeg mis nesa?
- Fyddwch chi'n gwneud rhywbeth am y tro cynta yn ystod y deuddeg mis nesa?
- Fyddwch chi'n mynd i rywle newydd yn y chwe mis nesa?
- Fydd rhywbeth pwysig yn digwydd yn y newyddion yn y chwe mis nesa?
- Fyddwch chi'n gwneud rhywbeth diddorol gyda'ch Cymraeg chi yn ystod y deuddeg mis nesa?

Adolygu – Dw i'n meddwl ...

	chi				
Ydy ysbytai'r ardal yma'n dda?					
Ydy pobl yn mynd allan llai i dafarndai y dyddiau hyn?					
Ydy'r byd yn cynhesu?					
Ydyn ni angen trafforddd o Gaergybi i Gaerdydd?					
Oedd cinio ysgol yn ofnadwy?					
Fyddwch chi'n prynu car trydan yn y dyfodol?					
Fydd hi'n bwrw eira yn y naw mis nesa?					
Fydd pobl yn mynd ar wyliau i'r lleuad mewn 30 mlynedd?					
Fasech chi'n hoffi symud tŷ yn y pum mlynedd nesa?					

Dych chi'n cofio?

Mynd

Af i i'r gwaith yfory.
Ei di i'r parti heno.
Aiff hi adre wedyn.
Awn ni i'r sinema nos yfory.
Ble ewch chi ar wyliau yn yr haf?
Ân nhw ddim i'r cyfarfod yr wythnos nesa.

Cael

Caf i frechdanau i ginio.
Cei di ddigon o fwyd yn y parti.
Caiff hi baned o de.
Cawn ni hufen iâ.
Beth gewch chi i de?
Cân nhw amser da yn y cyngerdd.

Bwyta ma's

Enw	Ble?	Gyda phwy?	Bwyta?	Yfed?

Sgwrs 1 – Gwneud

A: Beth **wnei di** nesa?
B: Dw i ddim yn siŵr. Efallai **gwnaf i** gwrs arall.
A: Dw i ddim yn siŵr chwaith, ond dw i'n meddwl **af i** i deithio am ychydig.
B: Ble **ei di**?
A: I Dde America, efallai. Dw i erioed wedi bod yno.
B: Dw i wedi bod yno unwaith. Mae'n wych.
A: Pa gwrs **wnei di**?
B: Does dim syniad gyda fi ond dw i eisiau dysgu rhywbeth newydd. **Edrycha i** ar wefan y coleg heno.
A: Pob lwc.
B: A phob lwc i ti gyda'r teithio hefyd.

Gwnaf i'r siopa.
Beth wnei di yfory?
Wnaiff e ddim byd.
Gwnawn ni ein gorau.
Beth wnewch chi nesa?
Gwnân nhw'r gwaith cartre.

Gwela i chi...

Gwela i chi yr wythnos nesa.	*I'll see you next week.*
Helpa i chi yr wythnos nesa.	*I'll help you next week.*
Tala i chi yr wythnos nesa.	*I'll pay you next week.*
Ffonia i chi yr wythnos nesa.	*I'll phone you next week.*
Pryna i laeth.	*I'll buy milk.*
Pryna i betrol.	*I'll buy petrol.*
Pryna i bapur newydd.	*I'll buy a newspaper.*
Pryna i lyfr Cymraeg.	*I'll buy a Welsh book.*
Edrycha i ar y teledu yfory.	*I'll watch television tomorrow.*
Helpa i yn yr ysgol yfory.	*I'll help in the school tomorrow.*
Gweithia i yn yr ardd yfory.	*I'll work in the garden tomorrow.*
Arhosa i yn y tŷ yfory.	*I'll stay in the house tomorrow.*

Ymarfer

Gyda'ch partner, cysylltwch y ddau hanner:

a	Os bydd hi'n sych yfory,	**i.**	galwa i yn y siop ar y ffordd adre.
b	Os bydd hi'n oer yfory,	**ii.**	arhosa i yn y tŷ.
c	Os bydd hi'n wlyb yfory,	**iii.**	hwfra i drwy'r tŷ i ti.
ch	Os bydd dy gar yn y garej,	**iv.**	archeba i un arall ar-lein heno.
d	Os bydd dy fagiau'n drwm,	**v.**	rhoia i ddillad ar y lein i sychu.
dd	Os bydd angen rhywbeth i swper,	**vi.**	bwyda i'r gath i ti.
e	Os bydd digon o amser,	**vii.**	caria i nhw i fyny'r grisiau.
f	Os byddi di gartre dydd Sul,	**viii.**	galwa i gyda'r cigydd ar y ffordd adre.
ff	Os byddi di yn y dosbarth yfory,	**ix.**	gwnaf i rywbeth cyflym yn y meicrodon.
g	Os byddi di bant dros nos,	**x.**	pryna i goffi i ti ar ôl y wers.
ng	Os byddi di eisiau tocyn arall,	**xi.**	rhoia i lifft adre i ti.
h	Os byddi di eisiau bwyd,	**xii.**	gwisga i fenig a sgarff.

Darllen

Dw i'n brysur!

Gyda'ch partner, darllenwch y darn a llenwch y bylchau. Mae help yn y grid o dan y darn darllen.

Rhaid i fi adael y gwaith yn gynnar heddiw. Dw i'n brysur heno – fel arfer! _____ i'r plant o'r clwb ar ôl ysgol. Af i â Siân i'r dosbarth bale, wedyn af i â Twm i'r ymarfer rygbi. Wedyn, _____ i fwyd i swper yn yr archfarchnad. Os bydd amser, _____ i baned yn y caffi.

_____ i Siân o'r dosbarth bale ac wedyn _____ i i'r ymarfer rygbi i gasglu Twm. _____ i swper ar ôl cyrraedd adre. _____ i swper gyda'r plant. Dim ffonau symudol – _____ i â'r plant! _____ i'r llestri yn syth wedyn, gyda help y plant – gobeithio!

_____ i ddillad rygbi Twm a _____ i nhw yn y peiriant sychu dillad. Bydd e'n chwarae rygbi eto yfory! _____ i stori i Siân a _____ i Twm gyda ei waith cartref Cymraeg.

Pan mae'r plant yn cysgu, _____ i ar y newyddion, _____ i dipyn o ddillad, a _____ i dipyn bach o waith papur o'r swyddfa. _____ i o flaen y tân efallai cyn amser gwely!

edrych	yfed	codi x 2	prynu	helpu
cysgu	golchi x 2	coginio	gyrru	siarad
smwddio	bwyta	darllen	rhoi	gorffen

Beth bryni di heddiw?	*What will you buy today?*
Beth bryni di yfory?	*What will you buy tomorrow?*
Beth brynwch chi heddiw?	*What will you buy today?*
Beth brynwch chi yfory?	*What will you buy tomorrow?*

Beth weli di yn y sinema nesa?	*What will you see in the cinema next?*
Beth weli di yn y theatr nesa?	*What will you see in the theatre next?*
Beth welwch chi yn y sinema nesa?	*What will you see in the cinema next?*
Beth welwch chi yn y theatr nesa?	*What will you see in the theatre next?*

Enw	**prynu heddiw**	**prynu yfory**	**sinema**	**theatr**

Beth wnewch chi dros y penwythnos?

Gyrrwn ni i Abertawe.	*We will drive to Swansea.*
Arhoswn ni mewn hostel.	*We will stay in a hostel.*
Cerddwn ni i'r Mwmbwls.	*We will walk to the Mumbles.*
Prynwn ni bysgod a sglodion.	*We will buy fish and chips.*

Ble aiff y teulu Jones dros yr haf?	Ân nhw i Borthcawl.
Beth wnân nhw yna?	
Cerddan nhw ar y traeth.	*They will walk on the beach.*
Nofian nhw yn y môr.	*They will swim in the sea.*
Arhosan nhw mewn carafán.	*They will stay in a caravan.*
Gwarian nhw lawer o arian yn y ffair.	*They will spend a lot of money in the fair.*

Mae awyrennau'n hedfan i Baris, Rhufain, Caeredin a Los Angeles o Gaerdydd heddiw. Llenwch y tabl gyda'ch partner.

	mynd	**gweld**	**bwyta**	**yfed**	**prynu**
Sara a Sam	Paris				
Huw a Helen	Rhufain				
Gwyn a Gareth	Caeredin				
Mari a Megan	Los Angeles				

Pryniff Sam salad yfory.	*Sam will buy salad tomorrow.*
Pryniff e gaws.	*He will buy cheese.*
Pryniff Mair fara yfory.	*Mair will buy bread tomorrow.*
Pryniff hi fenyn.	*She will buy butter.*

Yn y swyddfa – Trefnu Pwyllgor Pwysig!
Siaradiff Sam â Sara.
Anfoniff Sara neges at bawb.
Anfoniff Sam y papurau at bawb.
Anfoniff Non decst at Tom.
Anfoniff Tom ebost at Emyr.
Ffoniff Emyr Ffion.
Trefniff Ffion ystafell.
Anfoniff Ffion neges at y pennaeth.
Anfoniff y bòs ebost at bawb.

Y Negyddol

Dych chi'n cofio?

Chaf i ddim mynd i'r parti.
Wnaf i ddim byd heno.

Felly:

Fwyta i ddim byd heno.	*I won't eat anything tonight.*
Ddarllena i ddim byd heno.	*I won't read anything tonight.*
Wylia i ddim byd heno.	*I won't watch anything tonight.*
Waria i ddim byd heno.	*I won't spend anything tonight.*
Phryna i ddim byd.	*I won't buy anything.*
Phryniff e ddim byd.	*He won't buy anything.*
Phrynwn ni ddim byd.	*We won't buy anything.*
Phrynan nhw ddim byd.	*They won't buy anything.*

Ymarfer

Taflwch y dis a gwnewch frawddegau, e.e.
rhif **1** a rhif **4** = fi + talu am y cwrs = Tala i am y cwrs./Thala i ddim am y cwrs.

Dis 1	Pwy?	Dis 2	Beth?
1	fi	**1**	prynu paned
2	ti	**2**	edrych ar y teledu
3	fe/hi	**3**	dringo lan y mynydd
4	ni	**4**	talu am y cwrs
5	chi	**5**	cofrestru ar y cwrs
6	nhw	**6**	ymuno â'r clwb

Ymarfer – Rhoi cymorth
Gwrando 1

Gwrandewch ar y negeseuon yma a phenderfynwch pwy dylech chi ei ffonio i helpu. Ysgrifennwch y rhif ar y llinell.

Ambiwlans Awyr .....
Tîm Cymorth Cyntaf .....
Injan dân .....
Plymwr .....
Bad achub .....
Swyddog Iechyd a Diogelwch .....
Garej .....

Sgwrs 2

A: O na! Mae fy nghar i'n sownd yn yr eira!
Do'n i ddim yn disgwyl hyn!
Dw i'n hwyr iawn nawr!

B: Beth yw'r holl sŵn yma? Arhoswch funud, dych chi'n sownd?

A: Ydw – ac mae apwyntiad pwysig iawn gyda fi mewn hanner awr!

B: Dych chi eisiau help?

A: Na, bydda i'n iawn yn y funud. Mae teiars arbennig gyda fi...

B: Dych chi'n siŵr? Mae rhaw gyda fi yn y garej. Pala i lwybr i chi o flaen y car.

A: Baswn i'n ddiolchgar iawn, ond cymerwch ofal, faswn i ddim eisiau i chi gwympo.

B: Cwympo, wir? Bydda i ma's gyda'r wyrion mewn munud, yn gwneud dyn eira. 'Dyn ni'n edrych ymlaen at gael sbort a sbri yn yr eira. Arhoswch funud nawr...

A: Wel, diolch am eich help chi.

B: Gwell i chi fynd i'ch apwyntiad pwysig chi.

A: Diolch yn fawr. O, mae eira yn niwsans ofnadwy!

B: Mae'n rhyfedd, dych chi'n byw ar y stryd yma ers tair blynedd a dw i erioed wedi siarad â chi o'r blaen.

A: Wel, dw i ddim yn nabod llawer o bobl, dw i'n gweithio oriau hir.

B: Arhoswch funud, dw i'n nabod eich llais chi, a'ch wyneb chi hefyd.

A: Wel, diolch yn fawr am eich help chi, rhaid i fi fynd nawr.

B: Trefor Roberts dw i, pwy dych chi, 'te?

A: Ym...Enfys dw i....

B: Enfys Haf...menyw'r tywydd ar S4C?

A: Ie, dyna chi. Rhaid i fi fynd...

B: Wel, wel, Enfys Haf o S4C, doedd hi ddim yn disgwyl yr eira!

Siaradwch

- Dych chi wedi cael problem achos eira erioed?
- Pan dych chi'n codi yn y bore ac yn gweld eira drwy'r ffenest, dych chi'n teimlo'n hapus/yn grac/yn llawn straen?
- Sut dych chi'n helpu pobl mewn eira?
- Dych chi erioed wedi cael help gan rywun mewn eira?
- Dych chi erioed wedi bod yn sgio? Ydy gwyliau sgio yn apelio atoch chi?

Gwrando 2

1. Faint o bobl sy'n gweithio yn y Llew Gwyn?

.....

2. Pam does dim rhaid i Dewi adael Llanaber?

.....

3. Pam mae Dewi'n synnu bod y busnes yn gwneud mor dda?

.....

4. Beth yw **prif** reswm Dewi dros adael y dafarn?

.....

****

5. Pam mae John (mab Dewi) yn brysur bob nos Lun?

.....

6. Beth mae Dewi'n gobeithio ddigwyddiff yn y dyfodol yn y dafarn?

.....

7. Pa newyddion 'da' ddaeth allan o'r daith i Iwerddon?

.....

8. Pam mae Dewi'n eitha siŵr y byddan nhw'n gallu gadael erbyn y Nadolig?

.....

****

9. Dych chi'n clywed y cyflwynydd yn sôn am Dewi yn tynnu peintiau. Beth, dych chi'n feddwl, yw

to pull a leg	*to take clothes off*
.....	.....
to extract teeth	*to take a photograph*
.....	.....
to draw a picture	*to pull a face*
.....	.....
to draw the curtains	*to draw a line*
.....	.....

Siaradwch

- Beth sy'n gwneud tafarn dda?
- Oes/Oedd hoff dafarn gyda chi?
- Oes llai o bobl yn mynd i dafarnau nawr? Pam?
- Tasech chi'n rhedeg tafarn, beth fasech chi'n ei wneud yno? Beth fasech chi ddim yn ei wneud yno?

Robin Radio

a) Atebwch:

Am sawl elusen mae Mrs Morris yn sôn? .....

Pam dyw Robin ddim eisiau cefnogi'r cartref cŵn? .....

Pa elusen fydd yn cael yr arian? .....

b) Gwrandewch am:

mewn gwirionedd	*in reality*
achos da iawn wir	*a very good cause indeed*
gwerthfawr iawn	*very valuable*

c) Cyfieithwch:

not able to agree	.....
She was very grateful.	.....
in the sixties	.....

Darllen

Nawr dych chi'n gallu darllen *Croesi'r Bont* gan Zoë Pettinger o gyfres Llyfrau Amdani. Mae pum stori yn y llyfr.

Does unman yn debyg i gartref

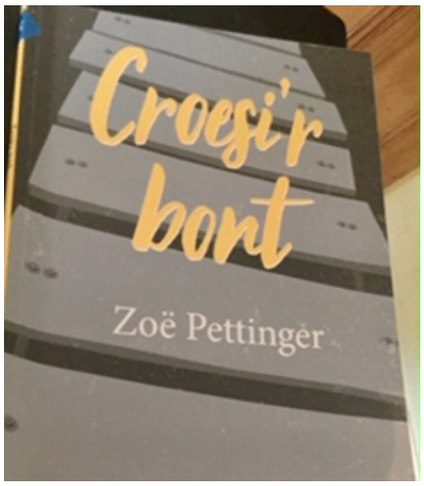

Chwythodd gwynt twym drwy'r twnnel. Sgrechiodd breciau'r trên ac **atseiniodd** y rhybudd 'Mind the gap' ar hyd y platfform. Roedd pobl yn rhuthro i bob cyfeiriad. Symudodd Owain yn **wyliadwrus** yn eu mysg nhw. Camodd ar y trên, oedd **dan ei sang** yn barod. Doedd neb yn siarad, neb yn **cyfathrebu**. Roedd Owain yn falch o hynny. Roedd e'n **anhysbys**, roedd e'n ddiogel.

Gadawodd y trên yr orsaf ac edrychodd Owain o gwmpas. Doedd e ddim yn nabod neb a doedd neb yn ei wylio fe. **Am y tro** o leiaf.

atseinio – *to echo*
gwyliadwrus – *watchful*
dan ei sang – *overcrowded*
cyfathrebu – *to communicate*
anhysbys – *anonymous*
am y tro – *for the time being*

Help llaw

1. I ddefnyddio'r dyfodol cryno (*concise*), dych chi'n cymryd bôn (*stem*) y ferf, a rhoi terfyniadau (*endings*) y dyfodol.

bod	**helpu**	**mynd**	**gwneud**	**cael**	**dod**
bydd**a** i	help**a** i	**a**(f) i	gwn**a**(f) i	c**a**(f) i	do(f) i
bydd**i** di	help**i** di	e**i** di	gwne**i** di	ce**i** di	do**i** di
bydd e/hi	helpiff e/hi	aiff e/hi	gwnaiff e/hi	caiff e/hi	daw e/hi
bydd**wn** ni	help**wn** ni	a**wn** ni	gwna**wn** ni	ca**wn** ni	do**wn** ni
bydd**wch** chi	help**wch** chi	e**wch** chi	gwne**wch** chi	ce**wch** chi	de**wch** chi
bydd**an** nhw	help**an** nhw	**ân** nhw	gwn**ân** nhw	c**ân** nhw	dôn nhw

Mae'r trydydd person (fe/hi) yn wahanol:

bydd e	help**iff** e
bydd hi	help**iff** hi
bydd y plant	help**iff** y plant

2. Mae **treiglad llaes** (t, c, p) a **threiglad meddal** yn y **negyddol**:

Prynwn ni fwyd ar y ffordd.	**Ph**rynwn ni ddim bwyd ar y ffordd.
Meddyliwn ni am y peth heno.	**F**eddyliwn ni ddim am y peth heno.

Uned 5 – Adolygu ac Ymestyn

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Adolygu ac ymestyn
- **Ymarfer:** Siarad am wyliau

Geirfa

addysg	*education*
cyfleuster(au)	*facility (-ies)*
chwarel(i)	*quarry (-ies)*
glan(nau)	*shore(s), bank(s)*
gwylan(od)	*seagull(s)*
llechen (llechi)	*slate(s)*
mellten (mellt)	*lightning*
mordaith (mordeithiau)	*cruise(s)*
oriel(au)	*gallery (-ies)*
safon(au)	*standard(s)*

achosi	*to cause*
crwydro	*to wander, to roam*
cynnal	*to hold*

asgwrn (esgyrn)	*bone(s)*
beirniad (beirniaid)	*judge(s), adjudicator(s)*
beudy (beudai)	*cowshed(s)*
cyfnod(au)	*period(s)* (amser)
defnydd	*use*
gwestai (gwesteion)	*guest(s)*
holiadur(on)	*questionnaire(s)*
lleoliad(au)	*location(s)*
llyn(noedd)	*lake(s)*
marc(iau)	*mark(s)*
pleser(au)	*pleasure(s)*
sgerbwd (sgerbydau)	*skeleton(s)*
sidan	*silk*
tortsh(ys)	*torch(es)*
twrist(iaid)	*tourist(s)*

absennol	*absent*
anferth	*huge*
costus	*pricey*
dychrynllyd	*frightening*
gwerin	*folk*

ar hyd	*along*
Caeredin	*Edinburgh*
dod i ben	*to come to an end*
er gwaetha	*despite*
llond bola	*bellyful (fed up)*
newydd sbon	*brand new*
o leia	*at least*
yr Unol Daleithiau	*the United States*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

Adolygu – Gêm o Gardiau

	♠	♦	♣	♥
A	Beth o'ch chi'n ei feddwl o'r tywydd yr haf diwetha?	Beth ddathlwch chi nesa?	Dych chi'n meddwl bod eich archfarchnad chi'n ddrud?	Dwedwch rywbeth da am eich cymdogion chi.
2	Beth dych chi byth yn ei fwyta amser brecwast?	Beth dych chi'n ei feddwl o'r tywydd heddiw?	Dych chi wedi prynu car newydd sbon erioed?	Beth dych chi'n ei feddwl o gyfnod y Nadolig?
3	Beth yfwch chi nesa?	Â phwy siaradwch chi Gymraeg ar ôl y dosbarth?	Pa fwyd dych chi byth yn ei brynu mewn archfarchnad?	Beth dych chi'n ei feddwl sy'n anodd wrth ddysgu Cymraeg?
4	Beth dych chi'n ei feddwl o ganu gwerin Cymraeg?	Beth yw/oedd enw llawn eich mam chi?	Beth dych chi'n ei feddwl o eira?	Dwedwch rywbeth am y person ifanca yn eich teulu chi.
5	Beth o'ch chi'n ei feddwl o'ch cwrs Cymraeg cynta chi?	Beth dych chi byth yn ei goginio gartre ond yn hoffi ei fwyta ma's?	Beth dych chi'n ei feddwl o raglenni teledu nos Sadwrn ar hyn o bryd?	Beth brynwch chi nesa?
6	Beth o'ch chi'n ei feddwl o'ch taith chi i'r dosbarth heddiw/heno?	Pwy welwch chi yfory?	Ble cerddwch chi ar lan y môr nesa?	Enwch anifail dych chi erioed wedi ei weld.
7	Pryd teithiwch chi ar drên nesa?	Pa fath o wyliau dych chi byth yn ei ddewis?	Ble basech chi byth yn gwario £100?	Dych chi'n meddwl bod y stryd fawr yn brysur yn eich tre?
8	Dych chi wedi bod yn Nant Gwrtheyrn?	Beth o'ch chi'n ei feddwl o Nos Galan llynedd?	Pryd gwelwch chi eich ffrind gorau chi nesa?	Pa fath o raglenni teledu dych chi byth yn eu gwylio?
9	Fyddwch chi'n edrych ar chwaraeon dros y penwythnos?	Dych chi wedi bod mewn hofrennydd erioed?	Pa raglen sy/oedd yn ddoniol ar y teledu?	Ar ba raglen deledu edrychwch chi y penwythnos yma?
10	Pa aelodau o'r teulu welwch chi yn y dyfodol agos?	Ym mha fis mae eich pen-blwydd chi?	Ble basech chi byth yn gallu gweithio?	Pa ddiod dych chi byth yn ei hyfed?
Jac	Dwedwch rywbeth am y person hena yn eich teulu chi.	Beth dych chi byth yn ei fwynhau am y Nadolig?	Ydy hi'n mynd i fwrw glaw dros y penwythnos?	Beth dych chi'n ei feddwl o'r ardal yma?
Brenhines	Dych chi'n darllen llyfr ar hyn o bryd?	Enwch rywbeth dych chi byth yn ei brynu.	Fyddwch chi'n brysur yr wythnos nesa?	Dych chi wedi nofio gyda dolffiniaid erioed?
Brenin	Beth dych chi'n ei feddwl fydd ar y newyddion heno?	Dych chi wedi dringo Ben Nevis erioed?	Dwedwch rywbeth am eich bòs cynta chi.	Pa mor brysur o'ch chi y penwythnos diwetha?

Y Dyfodol – Ateb

Dych chi'n cofio?

Ga i brynu tocyn?	Cei/Na chei.
Gawn ni edrych ar y teledu?	Cewch/Na chewch.
Wnei di dalu am y bwyd?	Gwnaf/Na wnaf.
Wnewch chi agor y drws?	Gwnaf/Na wnaf.

Bryni di bapur newydd yfory?	Gwnaf/Na wnaf.	*Yes, I will/ No, I won't.*
Brynwch chi bapur newydd?	Gwnawn/Na wnawn.	*Yes, we will/ No, we won't.*
Bryniff e bapur newydd?	Gwnaiff/Na wnaiff.	*Yes, he will /No, he won't.*
Brynan nhw bapur newydd?	Gwnân/Na wnân.	*Yes, they will/No, they won't.*

Ble awn ni?

Dw i'n siŵr bydd y Metro'n brysur.
Bydd yr olygfa o'r Tŵr yn rhagorol.
Prynwn ni *croissants* bob bore.
Yfwn ni goffi da bob dydd.
Ymwelwn ni ag Oriel y Louvre.
Gwelwn ni'r *Mona Lisa*.
Wrth gwrs byddwn ni'n mwynhau!
Ble awn ni? .....

Ble awn ni?

Dw i'n siŵr bydd hi'n heulog bob dydd!
Awn ni lan yr Wyddfa ar y trên.
Cerddwn ni lawr yn ofalus!
Siaradwn ni Gymraeg bob dydd.
Ymwelwn ni â'r amgueddfa lechi.
Nofiwn ni yn Llyn Padarn.
Gwelwn ni Gastell Dolbadarn.
Prynwn ni frecwast da yn y caffi.
Ble awn ni?
.....

Yn eich grŵp chi, llenwch y bylchau i wneud deialog:

A: Ble awn ni i ddathlu fy mhen-blwydd arbennig i?

B: Dw i erioed wedi bod yn .....

C: O na! Dw i byth eisiau mynd yn ôl i ....., roedd hi'n ..... yna.

A: Mae fy ..... i wedi bod yn ..... Mae e/hi'n dweud bod ..... yn .....

B: O'r gorau, awn ni i .....

C: Sut awn ni?

A: Awn ni .....

B: Dw i'n meddwl bydd y tywydd yn ..... yn .....

C: Dw i'n gobeithio byddwn ni'n gallu bwyta ..... yn .....

A: Gwelwn ni ..... yno, bydd hi'n fendigedig!

B: Siaradwn ni ..... yno, a Chymraeg gyda'n gilydd, wrth gwrs!

C: Arhoswn ni mewn ..... yno. Bydd hynny'n gyfleus.

A: Iawn, awn ni i ....., 'te.

Ymarfer – Siarad am wyliau

Gofynnwch i bawb yn y dosbarth ble basen nhw'n mynd ar wyliau. Pam? Pam lai?

Math o wyliau	**yn bendant**	**efallai**	**byth**
'yurt' (pabell grand) yng nghefn gwlad Cymru			
fflat mewn dinas yn Ewrop			
gwersyll gwyliau teuluol ym Mhrydain			
gwyliau sgio yn Awstria			
mordaith i'r Caribî			
tocyn trên mis i grwydro Ewrop			
pythefnos mewn parc thema yn yr Unol Daleithiau			
penwythnos sioe a siopa yn Llundain			
mis mewn hosteli yn y Dwyrain Pell			
gwyliau gartre gyda dyddiau ma's yn lleol			
gwyliau ar lan y môr mewn gwesty yng Ngwlad Groeg			
penwythnos yn gwylio gêm rygbi Cymru yn yr Alban			
gwibdaith i'r Eisteddfod Genedlaethol, aros noson mewn carafán, tocyn i gyngerdd yn y Pafiliwn			

Gwrando

Ble basech chi'n clywed y rhain?

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

Gwylio

Edrychwch ar y bobl yma'n trafod gwyliau. Nodwch ddau beth mae dau berson ar y fideo yn eu dweud am eu gwyliau nhw.

Person 1

1 .....

2 .....

Person 2

1 .....

2 .....

Llenwch y bylchau

Mae pobl Cymru'n lwcus iawn. Maen nhw'n byw ..... gwlad sy'n llawn mynyddoedd, afonydd a thraethau bendigedig. Ar ddiwrnod heulog, oer, mae mynd ..... dro ar hyd llwybr yr arfordir yn bleser. ..... dim rhaid i chi fod yn ddringwr nac yn gerddwr da. Mae digon o lwybrau hawdd, sy'n addas i bobl o bob oed yng nghefn ..... Cymru.

Yr wythnos diwetha, ... (mynd) wyth ohonon ni i gerdded ar y llwybr o Borthgain i Abereiddi yn Sir Benfro. ..... y tywydd yn oer ond yn heulog. Cyrhaeddon ni ..... ddeg o'r gloch y bore, parcio, ac ar ôl dringo'r grisiau allan o Borthgain, ro'n ni ar y llwybr. Do'n i ddim wedi cerdded yn Sir Benfro ..... blaen, ond roedd pobl eraill yn ein grŵp wedi bod yma fwy nag unwaith. Cerddon ni'n ddigon araf, sgwrsio ac edrych ..... y creigiau a'r môr. Cyn pen tri ..... (¾) awr, roedden ni wedi cyrraedd Abereiddi. Roedd y llwybr i'r chwith yn mynd i'r traeth a'r pentre, ond aethon ni ar y llwybr i'r ..... o gwmpas y graig i weld y pwll glas enwog. Chwarel oedd yma yn y gorffennol, ond erbyn heddiw, mae'n enwog fel lle i gynnal cystadleuaeth i bobl sy'n deifio. Tasech chi'n rhoi mil o bunnoedd i fi, ... i ddim yn gallu neidio o ben y graig i'r dŵr.

Ar ôl ychydig o amser, ... (penderfynu) ni ddechrau cerdded yn ôl. Mi wnaethon ni gyfarfod mwy o bobl ar y ffordd yn ôl i Borthgain, ac roedd llawer yn siarad Cymraeg! O leia, roedden nhw'n dweud 'Bore da'. Erbyn amser cinio, roedden ni 'nôl ym Mhorthgain, ac wedi newid o'r dillad cerdded.

..... (cael) ni ginio hyfryd yn y dafarn yno. Maen nhw'n gwneud bwyd môr, ac roedd pawb yn meddwl ..... y pysgod yn flasus iawn.

Dych chi'n siŵr o gael diwrnod da os ..... (mynd) chi i gerdded ar hyd llwybr yr arfordir, ac mae cerdded yn Sir Benfro'n well ..... mynd dramor. Da chi, ... (chwilio) am y sgidiau cerdded a'r got law – mae'n hawdd.

Siaradwch

Mae gwyliau yng Nghymru yn well na gwyliau tramor.
Rhestrwch o leia 10 o eiriau fydd yn eich helpu chi i siarad am wyliau:

.....

.....

Gwyliau yng Nghymru – pethau da	Gwyliau yng Nghymru – pethau drwg
....	....
Gwyliau tramor – pethau da	**Gwyliau tramor – pethau drwg**
....	....

Mewn grwpiau, siaradwch:

- Dych chi'n cytuno? Pam?
- Ble mae'r llefydd gorau am wyliau yng Nghymru?
- Ble mae'r llefydd gorau i fynd am daith undydd yng Nghymru?
- Beth sy'n bwysig i chi pan dych chi'n dewis gwyliau?
- Beth yw'r problemau posibl gyda gwyliau yng Nghymru a thramor?
- Soniwch am eich gwyliau gorau erioed.
- Ble bydd eich gwyliau nesa chi?/Ble basech chi'n hoffi cael eich gwyliau nesa?

Gwrando

1. Pa mor aml mae rhaglen Helen James ar y radio?

.....

2. Sut daeth Gwen Tomos a Bleddyn Griffiths i nabod ei gilydd gynta?

.....

3. Beth dyw Bleddyn ddim yn ei hoffi am ei swydd?

.....

4. Pam roedd hi'n lwcus fod y glaw wedi stopio?

.....

*****

5. Sut mae Bleddyn a Gwen yn cadw mewn cysylltiad?

.....

6. Sut rydyn ni'n gwybod bod cwmni bysus Bleddyn yn gwneud yn dda? Nodwch ddau ateb.

.....

7. Pam mae Bleddyn yn mynd i'r Eidal yn amlach na'r Alban?

.....

8. Pam mae'r 1950au'n bwysig yn hanes y teulu?

.....

*****

9. Yn y darn, dych chi'n clywed "y pumdegau". Sut mae dweud:

the sixties .....

the seventies .....

the eighties .....

the nineties .....

Chwedl – Rhys a Meinir

Roedd Rhys a Meinir yn gariadon ers blynyddoedd. Gofynnodd Rhys i Meinir ei briodi e.

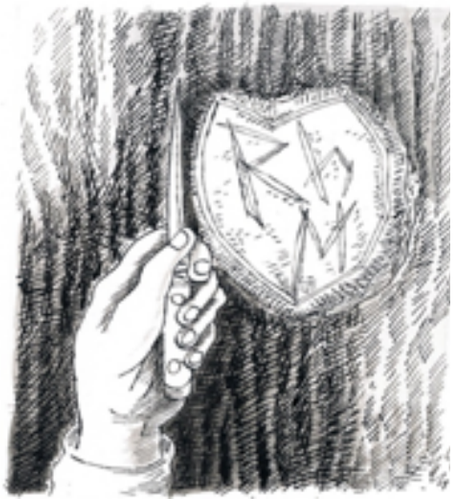

Ar ôl iddi hi dderbyn, gwnaeth Rhys siâp calon ar goeden i gofio'r diwrnod.

Ar fore'r briodas, gwisgodd Meinir ei ffrog sidan hi yn barod i briodi. Ond roedd hi'n disgwyl i ffrindiau Rhys chwarae triciau arni hi, felly aeth hi i guddio.

Arhosodd Rhys am oriau, ond ddaeth Meinir ddim i'r eglwys.

Chwiliodd Rhys am ei gariad e am wythnosau, ond heb lwc.

Un noson stormus, aeth Rhys allan i chwilio eto. Stopiodd e wrth yr hen goeden, ond tarodd mellten y goeden a thorri'r goeden yn ei hanner.

Gwelodd Rhys olygfa ddychrynllyd – sgerbwd gyda darnau o ffrog briodas ar yr esgyrn. Roedd Meinir wedi cwympo i mewn i'r goeden wrth guddio ac wedi methu dod allan.

Torrodd calon Rhys a chwympodd e'n farw dan y goeden.

Heb edrych yn ôl ar y sgript, llenwch y bylchau.

Roedd Rhys a Meinir yn gariadon ers ..... . Gofynnodd Rhys i Meinir ei ..... e. Ar ôl iddi hi dderbyn, ...Rhys siâp calon ar y goeden i gofio'r diwrnod. Ar fore'r briodas, ... Meinir ei ffrog sidan hi yn barod i briodi. Ond roedd hi'n disgwyl i ffrindiau Rhys ..... triciau arni hi, felly aeth hi i guddio. ..... Rhys am oriau, ond ddaeth Meinir ddim i'r eglwys. Chwiliodd Rhys am ei gariad e am ....., ond heb lwc. Un noson ....., aeth Rhys allan i chwilio eto. Stopiodd e wrth yr hen goeden, ond tarodd ..... y goeden a thorri'r goeden yn ei ..... . Gwelodd Rhys olygfa ddychrynllyd – sgerbwd gyda darnau o ffrog briodas ar yr esgyrn. Roedd Meinir wedi ..... i mewn i'r goeden wrth guddio ac wedi ..... dod allan. Torrodd calon Rhys a chwympodd e'n ..... dan y goeden.

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy sy wedi bod yn Nant Gwrtheyrn?.....

Pam? .....

Beth ddylai Meinir ddim ei wneud yn Nant Gwrtheyrn? .....

b) Gwrandewch am

fel mae'n digwydd	*as it happens*
Am stori drist!	*What a sad story!*
lleoliad perffaith	*a perfect location*

c) Cyfieithwch:

That's a lovely name.	.....
I will go next time.	.....
somewhere interesting	.....

Adolygu geirfa

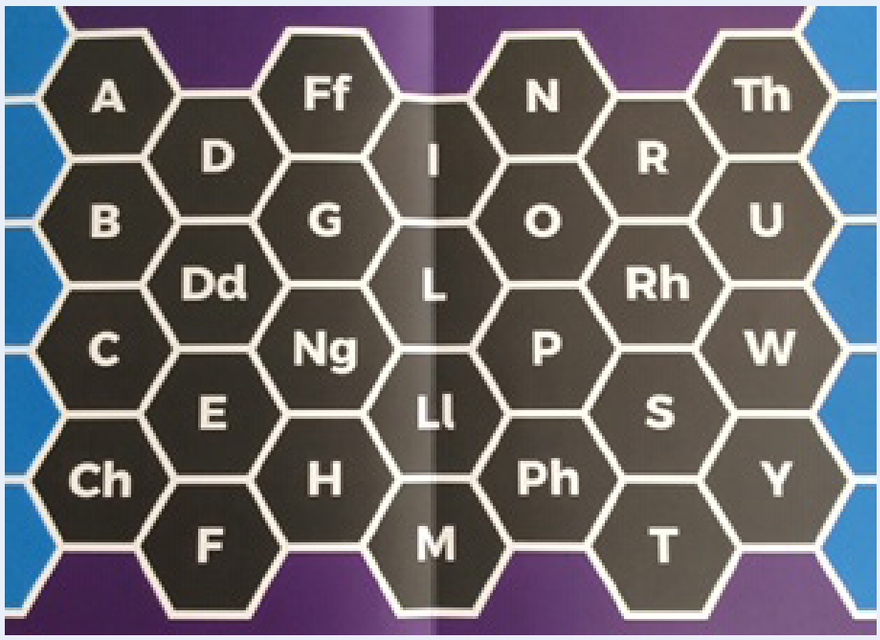

Help llaw

Atebion – Dysgwch yr atebion:

Weli di nhw yfory?	Gwnaf.
Wela i nhw yfory?	Gwnei.
Weliff e/hi nhw yfory?	Gwnaiff.
Welwch chi nhw yfory?	Gwnawn.
Welwn ni nhw yfory?	Gwnewch.
Welan nhw chi yfory?	Gwnân.

Uned 6 – Dyma'r gwaith – edrychwch drosto fe!

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Ymarfer arddodiaid (*prepositions*) – **yn, dros**
- **Ymarfer:** Derbyn a gwrthod gwahoddiad

Geirfa

adran(nau)	*department(s)*
amlen(ni)	*envelope(s)*
breuddwyd(ion)	*dream(s)*
cefnogaeth	*support*
cynulleidfa(oedd)	*audience(s)*
dolen(ni)	*loop(s); link(s); handle(s)*
eglwys gadeiriol (eglwysi cadeiriol)	*cathedral(s)*
hwyl(iau)	*mood(s)*
mynedfa (mynedfeydd)	*entrance(s)*
siop trin gwallt	*hairdresser's*
twristiaeth	*tourism*

cochi	*to blush*
cynllunio	*to plan*
dianc	*to escape*
llwyddo (i)	*to succeed (in doing)*
marchnata	*to market, marketing*
para	*to last*
perswadio	*to persuade*
ymddiried	*to trust*

defnyddiol	*useful*
diogel	*safe*

amgylchedd	*environment*
atgof(ion)	*memory (-ies)*
cofnod(ion)	*note, (written) record, (minutes)*
cyfaill (cyfeillion)	*friend(s)*
cyfrifydd (cyfrifwyr)	*accountant(s)*
diflastod	*boredom*
diwydiant (diwydiannau)	*industry (-ies)*
fferyllydd (fferyllwyr)	*chemist(s)*
ffitrwydd	*fitness*
gliniadur(on)	*laptop(s)*
gorffwys	*rest*
gweithle(oedd)	*workplace(s)*
nodyn (nodiadau)	*note(s)*
pigiad(au)	*injection(s)*
poster(i)	*poster(s)*
presgripsiwn (presgripsiynau)	*prescriptlon(s)*
siswrn (sisyrnau)	*scissor(s)*
traethawd (traethodau)	*essay(s)*

bant	*away*
dannedd gosod	*false teeth*
dod draw	*to come over*
druan â ti	*you poor thing*
edrych dros	*to check, to look over*
gan gynnwys	*including*
gyda'r hwyr	gyda'r nos

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

- Pa gerddoriaeth sy'n eich gwneud chi'n hapus? Roc a rôl? Pop? Gwerin? Clasurol?
- Pryd a ble dych chi'n gwrando ar gerddoriaeth?
- Oedd hoff grŵp/hoff ganwr gyda chi pan o'ch chi'n blentyn/yn berson ifanc?
- Dych chi'n mwynhau gweld a chlywed cerddoriaeth fyw?
- Oes atgof arbennig gyda chi o gyngerdd/gig/sioe gerdd/opera?
- Dych chi'n berson cerddorol? Dych chi'n canu unrhyw offeryn?
- Fasech chi'n hoffi canu rhyw offeryn?
- Pa ddwy gân fasech chi'n eu dewis tasech chi'n mynd ar raglen radio fel *Desert Island Discs?*

Arddodiaid

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau gydag un o'r arddodiaid yma:

â (x5) **iddyn** **ar** (x2) **wrtho** **wrthyn**

Dw i'n mynd .....'r plant i'r ysgol yn y car bob dydd. Mae'r daith yn para am hanner awr. Dw i'n dweud ..... nhw bod rhaid ..... nhw siarad ..... fi – dim radio, dim ffonau i neb!

Maen nhw'n anghytuno ..... fi am fy rheol i, ond maen nhw'n cytuno ..... fi bod hanner awr yn amser hir!

Dw i'n cwrdd ..... nhw yn y prynhawn ac os ydyn nhw'n dweud hanes y diwrnod ..... i, maen nhw'n cael edrych ..... eu ffonau nhw am y pum munud ola! Maen nhw hefyd yn cael edrych ..... eu gliniaduron nhw ar ôl cyrraedd adre.

Dych chi'n cofio?

Pa mor aml rwyt ti'n mynd i'r banc?	Dw i byth yn mynd i'r banc.
Pa mor aml rwyt ti'n mynd i'r ganolfan hamdden?	Dw i'n mynd i'r ganolfan hamdden bob wythnos.
Pa mor aml rwyt ti'n mynd at y deintydd?	Dw i'n mynd ati hi bob chwe mis.
Pa mor aml rwyt ti'n mynd at yr optegydd?	Dw i'n mynd ato fe bob naw mis.

Sgwrs

A: Wyt ti'n edrych ymlaen at y gwyliau?
B: Ydw, yn fawr. 'Dyn ni'n mynd i aros gyda fy chwaer a'r teulu ym Mhatagonia.
A: Cofia fi atyn nhw! Ydy'r plant yn mynd gyda chi?
B: Wrth gwrs! Ond rhaid iddyn nhw golli tair wythnos o ysgol.
A: Wyt ti wedi gofyn i'r pennaeth eto?
B: Dw i'n mynd i ofyn iddi hi yfory. Rhaid i fi ysgrifennu nodyn ati hi.
A: Dewch draw aton ni ar ôl i chi ddod adre i ddangos eich lluniau chi i ni!
B: Gwnawn, wrth gwrs. Ac anfona i luniau atoch chi hefyd o Batagonia.
A: Gwych!

At

Dw i'n mynd i weld Aled a Nia	Cofia fi atyn nhw.
Dw i'n mynd i weld Aled.	.....
Dw i'n mynd i weld Nia.	.....
Dw i'n mynd i weld y plant.	.....

Dros

Wnei di edrych dros y neges yma?	Edrycha i drosti hi mewn munud.
Wnei di edrych dros y traethawd yma?	Edrycha i drosto fe ar ôl cael paned.
Wnei di edrych dros y cofnodion yma?	Edrycha i drostyn nhw ar ôl cinio.

Gofynnwch i'ch partner edrych dros y rhain – dych chi ddim ar frys!

e.e. Wnei di edrych dros y neges yma?
Edrycha i drosti hi ar ôl...

- y neges (hi)
- yr ebost (fe)
- y llythyr (fe)
- y gwaith (fe)
- y gwaith cartre (fe)
- y nodiadau (nhw)
- y ffigurau (nhw)

A: Druan â ti – mae llawer o waith gyda ti yn cynllunio'r cyfarfod!

B: Oes, ond beth am yr Adran Farchnata – dw i'n teimlo drostyn nhw, yn gorfod perswadio cynulleidfa i ddod!

A: Ac maen nhw'n teimlo drosto i – bydd rhaid i fi fynd i'r cyfarfod!

B: Teimlo drostot ti? Teimlo droston ni, gobeithio! Rhaid i fi fynd i'r cyfarfod hefyd.

Yn

Oes diddordeb gyda ti yn y llyfr?	Nac oes, does dim diddordeb gyda fi ynddo fe.
Oes diddordeb gyda ti yn y swydd?	Nac oes, does dim diddordeb gyda fi ynddi hi.
Oes diddordeb gyda ti yn y digwyddiadau?	Nac oes, does dim diddordeb gyda fi ynddyn nhw.

Gofynnwch i'ch partner oes diddordeb gyda nhw yn y pethau yma:

y ddrama	y wibdaith	y ras feicio
yr erthygl	y cwrs gramadeg	yr awdur
Wimbledon	y cyfarfodydd	Y ffilmiau ditectif
Y Gemau Olympaidd	y cyngherddau	y teithiau cerdded

Nawr, edrychwch ar y lluniau a gofynnwch i'ch partner oes diddordeb gyda nhw yn y pethau yma.

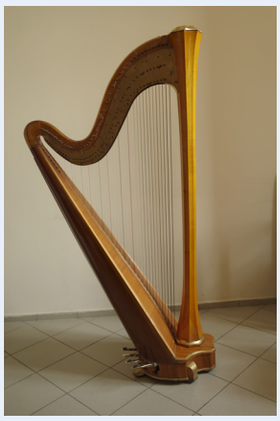

Gwrando

Gwrandewch ar y ddeialog ac ysgrifennwch beth yw gwaith pawb:

Mrs Scott Toni Sarjant James

...../...../...../

Mrs Connor Mr Hughes Catrin Mrs Thomas

...../...../...../...../

Miss Clarke Gareth

...../...../

Ar

Yn y ddeialog, dych chi'n clywed **Mae arnon ni arian iddyn nhw**.

Gyda'ch partner, ymatebwch:

Ces i bum bunt gan John.	Mae arna i bum punt iddo fe.
Ces i bum punt gan Mari.	.....
Ces i bum punt gan John a Mari.	.....
Ces i ddeg punt gan Lloyd.	.....
Ces i ddeg punt gan Siân.	.....
Ces i bunt gan y plant.	.....

Gwrando a gwylio

Dyma Eadyth Crawford. Nodwch dri pheth ddysgoch chi amdani hi o'r fideo.

1. .....

2. .....

3. .....

Siaradwch – Yn y gweithle

- Pa mor aml rwyt ti'n/ro't ti'n gweithio ar y cyfrifiadur?
- Pa mor aml rwyt ti'n/ro't ti'n edrych ar ebyst?
- Pa mor aml rwyt ti'n/ro't ti'n mynd i gyfarfodydd?
- Pa mor aml rwyt ti'n/ro't ti'n siarad Cymraeg â chydweithwyr?

Ymarfer – Derbyn a gwrthod gwahoddiad

Gyda'ch partner, darllenwch y darnau a dewiswch beth sy'n cael ei ddisgrifio.

priodas **pwyllgor pwysig** **parti ymddeol** **protest** **taith gerdded**

1. Diolch am y gwahoddiad. Dw i'n edrych ymlaen at ddod. Gwelais i'r poster amdani hi yr wythnos diwetha. Dw i'n meddwl bod yr amgylchedd yn bwysig iawn. Faint o'r gloch mae'r bws yn gadael?

.....

2. Wel, gobeithio byddi di'n mwynhau'r holl amser sbâr. Dw i'n siŵr bod hwyliau da arnat ti! Byddwn ni yna wrth gwrs, ond dw i ddim wedi dewis fy ngwisg ffansi i eto! Cofia fi at Pat!

.....

3. Dw i yn poeni am fy ffitrwydd i, ond dw i ddim yn meddwl basai dringo i gopa'r Wyddfa dydd Sadwrn yma yn syniad da. Pob hwyl i chi!

.....

4. Diolch am y gwahoddiad. Waw! Gwasanaeth yn yr eglwys gadeiriol! Chwilia i am het newydd dydd Sadwrn! Wnewch chi anfon eich rhestr anrhegion chi ata i?

.....

5. Helô, Helen. Diolch, ond dim diolch. Mae digon o ddiflastod gyda fi yn fy ngwaith i bob dydd heb fynd i gyfarfodydd hir gyda'r hwyr hefyd. Dw i angen gorffwys, dim mwy o waith! Pob hwyl yn llwyddo i berswadio rhywun! .

.....

Deialogau

Gyda'ch partner, penderfynwch beth yw geiriau **B** bob tro.

A: Wyt ti eisiau dod i swper nos Fawrth nesa?

B: .....

A: Beth am nos Fercher 'te?

B: .....

A: Wyt ti eisiau dod i weld ffilm newydd Ioan Rhys?

B: .....

A: Yn y Plaza nos lau.

B: .....

A: Wyt ti eisiau dod i gyfarfod i drafod problemau plastig?

B: .....

A: Mae tua deuddeg o bobl yn cwrdd unwaith y mis.

B: .....

Llenwch y bylchau

Un o hoff ddiddordebau Carys Roberts ..... canu'r delyn. Dyma ychydig o'i hanes...

'Mi ddechreuais i gael gwersi yn yr ysgol pan oeddwn i'n naw oed, ond roeddwn i wedi dechrau canu'r piano pan oeddwn i'n saith – roedd rhaid ..... mi ganu'r piano am ..... (2) flynedd cyn cael gwersi telyn. Do'n i ddim yn hoffi'r piano ..... gwbl – doedd gen i ddim diddordeb ..... (yn) fe.

Y tro ..... (x1) i mi gael fy nhelyn fy hun, telyn fach o Siapan oedd hi. Wedyn, ... (prynu) fy rhieni delyn newydd o'r Unol Daleithiau. Roedd hi'n delyn aur ac yn ..... (mawr) na'r un o Siapan. Roeddwn i'n teimlo'n lwcus iawn. Mae llawer o bobl yn meddwl ..... y delyn yn arbennig i ni yng ..... (Cymru), ond mae hi'n boblogaidd iawn dros y byd.

Pan ..... (mynd) i i'r coleg, dewisais i astudio Cerdd fel pwnc, ond roedd hi'n anodd cadw'r delyn yn y coleg. ..... dim llawer o le ..... (i) hi mewn ystafell fach yn fy hostel, ac ro'n i'n poeni ..... (am) hi pan oedd pobl yn dod mewn i'r ystafell. O edrych yn ôl, basai gitâr neu ffliwt wedi bod yn ..... o niwsans!

Ar ôl i mi ..... (gadael) y coleg, ces i swydd fel athrawes ..... ysgol uwchradd fawr. Mae llawer o blant eisiau dysgu canu'r delyn felly dw i'n brysur iawn bob amser cinio, yn rhoi gwersi ..... (i) nhw. Erbyn hyn, mae telyn fach gyda fi a dw i'n rhoi'r gwersi ..... (ar) hi ac yn ei defnyddio hi i ymarfer canu gyda'r plant yn y dosbarth: maen nhw ..... eu bodd! Mae'n anodd credu pa ..... ddefnyddiol ydy gallu canu'r delyn yn yr ysgol.

Tasai'r amser gyda fi, ... i'n hoffi canu'r delyn yn fwy aml. Mae ffrind gyda fi sy'n byw yn Ffrainc, felly yr haf nesa dw i'n mynd i aros ..... (at) hi, a mynd â'r delyn gyda fi. Gobeithio ..... y tywydd yn braf! Bysgio ydy'r ffordd ..... (da) o gyfarfod pobl a gwneud tipyn bach o bres!'

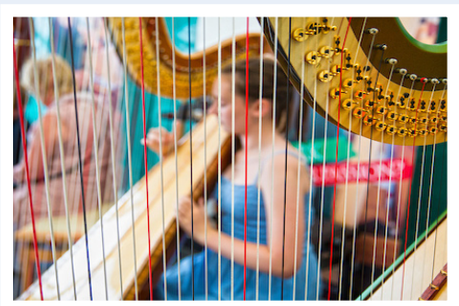

Siaradwch – Mae Cymru'n dibynnu ar dwristiaid.

Nodwch o leia chwe lle twristaidd yng Nghymru.

Nodwch o leia 10 gair ar y thema twristiaeth.

Beth sy'n dda am dwristiaeth?	Beth sy ddim yn dda am dwristiaeth?

Siaradwch am y pwnc mewn grŵp. Cofiwch siarad am eich profiadau chi yng Nghymru. Pa gyngor fasech chi'n ei roi i dwristiaid sy eisiau dod i Gymru?

Robin Radio

a) Atebwch:

Gyda phwy mae Cadi'n gweithio? .....

Beth yw cysylltiad Catrin Zara ag Abercastell? .....

Pam mae Tom Siôn yn enwog? .....

b) Gwrandewch am:

Dw i'n cochi.	*I'm blushing.*
neb eto	*no one yet*
er enghraifft	*for example*

c) Cyfieithwch:

Have you met anyone famous? .....

We're looking for someone. .....

We'll ask someone else. .....

Help llaw

Dysgoch chi rai arddodiaid (*prepositions*) yn y Cwrs Sylfaen – â, am, ar, at, i, wrth.

Y tro yma, 'dyn ni wedi edrych ar **yn** a **dros**:

ynddo i	ynddon ni
ynddot ti	ynddoch chi
ynddo fe	ynddyn nhw
ynddi hi	

drosto i	drostON ni
drostot ti	drostoch chi
drosto fe	drostyn nhw
drosti hi	

Uned 7 – Beth wyt ti'n ei feddwl ohono fe?

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Yr arddodiad 'o' a'r negyddol 'mo' (ohono i, ohonot ti, ohono fe, ohoni hi, ohonon ni, ohonoch chi, ohonyn nhw)
- **Ymarfer:** Gwadu

Geirfa

cyffordd (cyffyrdd)	*junction(s)*
dawn (doniau)	*talent(s)*
gwrach(od)	*witch(es)*
lôn feicio	*bike lane*
ocsiwn (ocsiynau)	*auction(s)*

addasu	*to adapt*
cicio	*to kick*
codi ofn (ar)	*to frighten*
cyflogi	*to employ*
cyfrannu (at)	*to contribute (to)*
gwadu	*to deny*
gweini	*to serve*
sefydlu	*to establish*
ymddiheuro (i)	*to apologise (to)*

ar frys	*in a hurry*
gwell hwyr na hwyrach	*better late than never*
oni bai am...	*if it weren't for...*

aber(oedd)	*estuary (-ies)*
arwydd(ion)	*sign(s)*
artist(iaid)	*artist(s)*
calendr(au)	*calendar(s)*
camera cyflymder	*speed camera*
cawr (cewri)	*giant(s)*
cricedwr (-wyr)	*cricketer(s)*
cyfarwyddyd (cyfarwyddiadau)	*direction(s), instruction(s)*
egni	*energy*
etholiad(au)	*election(s)*
llety	*accommodation*
llys(oedd)	*court(s)*
parc gwledig	*country park*
targed(au)	*target(s)*
testun(au)	*subject(s)*

brwnt	*dirty* (de Cymru)
budr	*dirty* (gogledd Cymru)
cywir	*correct*
ffyrnig	*fierce*
hael	*generous*
llwyddiannus	*successful*
mentrus	*adventurous*
rhamantus	*romantic*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

Siaradwch amdanoch chi eich hun, eich teulu neu'ch ffrindiau chi.
Rhaid i chi ofyn cwestiynau i'r bobl eraill yn y grŵp hefyd.

1. Pan o'n i'n ddeg oed...
2. Un nos Galan...
3. Deg mlynedd yn ôl...
4. Ar ôl gadael yr ysgol...
5. Mewn pum mlynedd...
6. Mewn chwe mis...

Adolygu

Chwaraewch y gêm gyda'ch partner chi.

Gêm Arddodiaid

Dechrau

Mae hi'n chwilio ..... fi

Dw i'n aros ..... ti

Dych chi'n edrych ..... fe

Dw i'n gwrando ..... hi

Byddwch chi'n cwyno ..... fe

Anfonaist ti ..... fe

Roedd hi'n darllen ..... ti

Dw i wedi clywed ..... chi

Arhosais i ..... fe

Bydd hi'n gofyn ..... fi

Siaradon ni ..... hi

Edrychwch ..... nhw

Dw i'n aros ..... fe

Mae hi'n gwrando ..... ni

Mae hi'n gwrando ..... hi

Dw i'n gofyn ..... chi

[redacted]

'Dyn ni'n dweud .....
chi

Rwyt ti'n sôn .....
fi

Maen nhw'n meddwl .....
ti

Gofynnais i .....
fe

Mae hi'n mynd .....
chi

Dw i'n edrych ymlaen .....
fe

Dw i'n gwrando .....
fe

Dwedwch .....
nhw

Sonioch chi .....
nhw

Anfonais i lythyr .....
fe

Beth sy'n bod .....
hi?

Dw i'n ymddiheuro .....
fe

[redacted]

O

Mae pump ohonon ni yn y dosbarth heddiw.	*There are five of us in class today.*
Mae chwech ohonon ni yn y dosbarth heddiw.	*There are six of us in class today.*
Mae saith ohonon ni yn y dosbarth heddiw.	*There are seven of us in class today.*
Mae wyth ohonon ni yn y dosbarth heddiw.	*There are eight of us in class today.*

Holiadur

ailgylchu	mwynhau nofelau	chwarae offeryn	defnyddio llawer o blastig	mynd i'r un siop trin gwallt bob tro

Faint o bobl sy yn y llun?

Mae tri o bobl yn y llun. ....

Mae tair ohonyn nhw. ....

Yn y Bar Gwin:

Faint sy'n yfed gwin? .....

Faint sy'n darllen? .....

Faint sy'n ferched? .....

Faint sy'n ddynion? .....

Gwrando – Dweud eich dweud

Yn y bar carioci:

A: Wel? **Beth o't ti'n ei feddwl** .....?

B: Beth o'n i'n feddwl .....? Mae dawn gyda ti! Dylet ti fynd ar Noson Lawen!

A: Rwyt ti'n rhy hael! Diolch yn fawr!

Ar ôl y gêm bêl-droed:

A: Wel? **Beth o'ch chi'n ei feddwl** ....., Dad?

B: Beth o'n i'n feddwl .....? Colloch chi o ddeg gôl i ddim! Wnest ti ddim cicio'r bêl!

A: Diolch am ddim byd!

Yn yr oriel:

A: Wel – **beth wyt ti'n ei feddwl** .....?

B: Beth dw i'n ei feddwl .....? Maen nhw'n ddiddorol! Pwy yw'r artist?

A: Fi, wrth gwrs!

Beth dych chi'n ei feddwl ohono fe?	Dw i'n meddwl ei fod e'n annifyr.
Beth dych chi'n ei feddwl ohoni hi?	Dw i'n meddwl ei bod hi'n fusneslyd.
Beth dych chi'n ei feddwl ohonyn nhw?	Dw i'n meddwl eu bod nhw'n gostus.

Holiadur

A: *Patagonia* yw fy hoff ffilm i. Beth dych chi'n feddwl ohoni hi?

B: Dw i'n meddwl ei bod hi'n dda hefyd./Dw i'n meddwl ei bod hi'n ofnadwy./ Dw i ddim wedi gweld *Patagonia*.

	1.	2.	3.	4.	5.
hoff ffilm (hi)					
hoff lyfr (fe)					
hoff grŵp (nhw)					

Y Negyddol

Dych chi'n cofio?

Does dim llaeth ar ôl!	Yfais i ddim llaeth heddiw.
Does dim bisgedi ar ôl!	Fwytais i ddim bisgedi heddiw.
Yfais i mo'r llaeth.	*I didn't drink the milk.*
Fwytais i mo'r bisgedi.	*I didn't eat the biscuits.*
Welais i mo'r rhaglen.	*I didn't see the programme.*
Phrynais i mo'r car.	*I didn't buy the car.*

Gyda'ch partner, dilynwch y patrwm:

Gest ti'r neges?	Naddo, ches i mo'r neges.
Brynaist ti'r llyfr?	.....
Dalaist ti'r biliau?	.....
Glywaist ti'r rhaglen?	.....
Ddarllenaist ti'r erthygl?	.....
Goginiaist ti'r pysgod?	.....
Fwytaist ti'r brechdanau?	.....
Lenwaist ti'r tanc?	.....

Gest ti'r neges?	Naddo, ches i mohoni hi.
Gest ti'r llythyr?	Naddo, ches i mohono fe.
Gest ti'r biliau?	Naddo, ches i mohonyn nhw.

Dilynwch y patrwm.

Anfonais i mo'r ebost ddoe.	Anfona i mohono fe yfory chwaith!
Orffennais i mo'r gwaith ddoe.	.....
Phrynais i mo'r blodau ddoe.	.....
Thalais i mo'r biliau treth ddoe.	.....
Ches i mo'r neges neithiwr.	.....
Wnes i mo'r gwaith cartref neithiwr.	.....

Sgwrs 1 – Yn y llys

A: Dwedwch beth ddigwyddodd, Mr Jones.
B: Wel, es i ar goll yn y Parc Gwledig.
A: Pam aethoch chi ar goll?
B: Chlywais i mo'r cyfarwyddiadau gan y warden.
A: Pam wnaethoch chi ddim troi wrth yr arwydd?
B: Welais i mo'r arwydd, a welais i mo'r gyffordd chwaith.
A: Pam croesoch chi'r lôn feicio mor gyflym a chodi ofn ar y plant?
B: Welais i mo'r lôn feicio chwaith. Wedyn aeth fy nghar i yn erbyn wal frics.
A: Sut?
B: Welais i mo'r wal pan o'n i'n trio parcio yn y maes parcio.
A: Pam dych chi yn y llys heddiw, felly?
B: Welais i mo'r camera cyflymder wrth yrru bant ar frys!

Beth oedd y broblem gyda'r cyfarwyddiadau? (nhw)

.....

Beth oedd y broblem gyda'r gyffordd? (hi)

.....

Beth oedd y broblem gyda'r lôn feicio? (hi)

.....

Beth oedd y broblem gyda'r wal? (hi)

.....

Beth oedd y broblem gyda'r camera cyflymder? (fe)

.....

Welodd e mohono i ddoe.	*He didn't see me yesterday.*
Welodd e mohonot ti ddoe.	*He didn't see you yesterday.*
Welodd e mohonon ni ddoe.	*He didn't see us yesterday.*
Welodd e mohonoch chi ddoe.	*He didn't see you yesterday.*

Ymatebwch:

Welodd e ti ddoe?	Naddo, welodd e mohono i.
Welodd e fe ddoe?	
Welodd e chi ddoe?	
Welodd e nhw ddoe?	
Helpodd e chi ddoe?	
Helpodd e ti ddoe?	
Helpodd e hi ddoe?	
Helpodd e nhw ddoe?	
Ffoniodd e nhw ddoe?	
Ffoniodd e chi ddoe?	
Ffoniodd e hi ddoe?	
Ffoniodd e ti ddoe?	
Glywodd e ti ddoe?	
Glywodd e nhw ddoe?	
Glywodd e hi ddoe?	
Glywodd e chi ddoe?	

Ymarfer – Gwadu

A: Pwy dorrodd y ffenest? Dw i eisiau gwybod.
B: Dw i ddim yn gwybod. Wnes i ddim.
Ro'n i ma's neithiwr.
A: Clywais i dy fod ti wedi bod yn cadw sŵn yn hwyr eto.
B: Dyw hynny ddim yn wir. Wnes i ddim.
A: Wel, mae rhywun yn gwneud...

A: Mae arian wedi mynd o'r swyddfa.
B: Beth dych chi'n disgwyl i fi wneud? Dw i ddim yn gwybod dim byd.
A: Mae rhywun yn y swyddfa wedi mynd â'r arian.
B: Dim ond dwy bunt oedd yna.

A: Helô, helô, helô. Ro'ch chi'n gyrru wyth deg milltir yr awr, syr.
B: Dw i ddim yn gallu gwadu hynny. Ond dw i ar frys. Mae cyfarfod pwysig gyda fi, a dw i'n hwyr.
A: Gwell hwyr na hwyrach! Ro'ch chi'n gyrru'n beryglus.
B: Dw i yn gwadu hynny. Yn gyflym, o'n, ond do'n i ddim yn gyrru'n beryglus.

Darllen

Pwy sy'n gwadu?

cwmni dŵr	athrawon	bechgyn ifainc
'Y Pandas Pinc'	y llywodraeth	Tîm Mercedes

Maen nhw'n gwadu dechrau tân ar y mynydd.

.....

Maen nhw'n gwadu newid yr olwyn yn rhy araf.

.....

Maen nhw'n gwadu bydd dŵr brwnt yn broblem iechyd.

.....

Maen nhw'n gwadu bod plant yn gweithio'n llai caled.

.....

Maen nhw'n gwadu bydd etholiad yn fuan.

.....

Maen nhw'n gwadu bydd y grŵp yn dod i ben.

.....

Gwrando

Mae nifer o bobl wedi bod yn y llys ac maen nhw i gyd yn gwadu gwneud rhywbeth. Beth?

1. Mae'r ferch yn gwadu .....

2. Mae Mr Jones yn gwadu .....

3. Mae'r dynion yn gwadu .....

4. Mae'r bobl ifainc yn gwadu .....

5. Mae Miss Williams yn gwadu .....

6. Mae Sam Morris yn gwadu .....

Sgwrs 2

Atebwch y cwestiynau heb edrych ar y sgript.

1. Ble mae Siôn Ifans yn gweithio? .....

2. Pam mae e'n ffonio tŷ Mr a Mrs Huws? .....

3. Mae Mrs Huws wrth ei bodd yn gwylio criced. Cywir neu anghywir? .....

4. Pryd aeth Siôn Ifans i gartref Mr a Mrs Huws? .....

5. Pam mae Mr Huws yn trefnu gwyliau i'r Caribî? .....

Mrs Huws: Helô, Abercastell 395713. Pwy sy'n siarad?

Mr Ifans: Helô, Siôn Ifans o Siop Lyfrau'r Aber yma.

Mrs Huws: Wel, sut mae busnes, Mr Ifans?

Mr Ifans: Da iawn, diolch – ond dw i eisiau gofyn pryd dych chi'n dod i dalu am eich llyfr chi.

Mrs Huws: Llyfr? Pa lyfr?

Mr Ifans: Chaethoch chi mo'r llyfr *Cricedwyr a Chalypso*?

Mrs Huws: Cricedwyr? Mae'n gas gyda fi griced. Dych chi'n siŵr eich bod chi wedi ffonio'r rhif cywir?

Mr Ifans: Ydw, yn bendant. Dwedodd eich gŵr chi basai rhywun yn dod i dalu amdano fe, felly rhoiais i'r llyfr trwy'r drws ffrynt dros y penwythnos.

Mrs Huws: Welais i mo'r llyfr. Rhaid i chi ffonio'r gŵr ar 07823 556427. Dw i ddim yn mynd i dalu.

Mr Ifans: O, arhoswch funud, mae llyfr arall yma hefyd yn enw eich gŵr chi. Welais i mohono fe o dan y papurau ar y ddesg. Dyma fe – *Lleoedd rhamantus i aros yn y Caribî.*

Mrs Huws: O? Os felly, pan dych chi'n ffonio'r gŵr, peidiwch â sôn am ein sgwrs ni!

Mr Ifans: Dim gair! Hwyl, Mrs Huws.

(ffôn lawr)

Mrs Huws: Chwarae teg, anghofiodd e mo'r pen-blwydd priodas arbennig eleni! Ond wylia i mo'r criced, hyd yn oed yn y Caribî!

Llenwch y bylchau

Neithiwr, ... (mynd) grŵp o ferched o Gwm Cynon i Gaerdydd i dderbyn gwobr arbennig gan Fenter Cymru. Enillon nhw'r wobr am sefydlu busnes newydd ..... ardal Aberdâr, ardal lle mae dros ddeg y cant o'r bobl allan o waith.

Roedd y merched – Del, Jan, Lynette a Helen – yn yr ysgol gyda'i gilydd, yn yr ..... dosbarth. Aethon nhw ar lwybrau gwahanol iawn ar ôl ..... (i) nhw adael. Aeth Lynette a Helen i brifysgolion gwahanol, ac arhosodd Del a Jan gartre.

Tua phum ..... (blwyddyn) yn ddiweddarach, daeth y ddwy arall yn ôl i fyw yn Aberdâr. 'Roedd hi'n amser anodd i ni i gyd,' meddai Del, 'am resymau gwahanol. Doedd dim un ..... (o) ni'n gweithio, a dim arian yn dod i mewn. Penderfynon ni fod angen gwneud rhywbeth, ac un diwrnod ..... (cael) Jan y syniad o agor llety ..... (cath) a chŵn.'

Beth yn union ydy'r 'llety' yma felly? 'Wel,' meddai Del, 'pan fydd pobl yn mynd i ffwrdd ar wyliau, yn aml iawn ..... dim lle ganddyn nhw i adael eu hanifeiliaid anwes. Roedd fy rhieni i'n mynd i aros yn ..... carafán nhw yng ngorllewin Cymru bob haf, ac roedd hi'n broblem bob blwyddyn cael rhywun i edrych ar ôl Fflwffen y gath. Weithiau, roedden nhw'n mynd ..... 'r gath i lety yn agos i Gaerdydd, ac roedd gwyliau'r gath yn costio mwy .....'r gwyliau yn y garafán yng ngorllewin Cymru!'

'Ro'n i'n nabod llawer o bobl yn yr ardal â phroblem debyg. Mae ci neu gath gan bob teulu bron, felly ro'n ni'n meddwl ..... hyn yn syniad da ar gyfer busnes newydd. Gofynnon ni am arian gan Fenter Cymru i addasu adeiladau. Mae sgiliau gwahanol gan bawb – mae Lynette yn gofalu ..... yr arian. Mae Del a Jan yn gweithio yn y swyddfa, a Helen yn glanhau'r cytiau.'

Mae rhieni Jan a Helen yn helpu ambell waith, ond mae'r merched yn gobeithio y byddan nhw'n cyflogi person arall yn y dyfodol. Maen nhw hefyd yn meddwl dylai anifeiliaid gael gofal da yn y llety. Maen nhw ..... eu bodd yn y gwaith. Beth fyddan nhw'n wneud â'r mil o ..... (££) a dderbynion nhw yn y seremoni neithiwr? 'Wel,' meddai Del, ... ni eisiau creu gwefan i'r cwmni. Bydd cwsmeriaid yn gallu bwcio dros y we. Dyna'r peth ..... (x1). Yr ail beth fydd rhoi arwydd mawr yn dweud 'Gwesty Cathod a Chŵn Cwm Cynon' y tu allan i'r llety. Bydd pawb yn gwybod ble i ddod.'

..... lwc i Del, Jan, Helen a Lynette – ..... (4) merch fentrus... a llwyddiannus!

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy oedd yn y llun? .....

Beth oedd ar ben Anti Mair? .....

Faint yw oed mam Robin? .....

b) Gwrandewch am

gwisg gwrach	*a witch's costume.*
Mae'n ddoniol iawn.	*It's very funny.*
Gwrthodais i.	*I refused.*

c) Cyfieithwch:

Did you see the picture of you? .....

What will everyone think of me? .....

Mum didn't see the picture. .....

Help llaw

1. Dysgwch yr arddodiad **o**. Y tro yma y bôn yw **ohon**- Dyma'r patrwm yn llawn:

ohono i	ohonon ni
ohonot ti	ohonoch chi
ohono fe	ohonyn nhw
ohoni hi	

2. I greu'r negyddol gydag enw pendant (*definite noun*) a ffurfiau cryno (*short form verbs*), rhaid i ni ddefnyddio **ddim** + **o** sy'n troi yn **mo**.

Welais i ddim newyddion neithiwr.	*I didn't see any news last night.*
Weles i **mo'r** newyddion neithiwr.	*I didn't see **the** news last night.*

Mae'n digwydd gydag enwau priod (*proper nouns*) a rhagenwau (*pronouns*) hefyd:

Welais i **mo** Tom. Welais i **mohono** fe.

Wrth siarad, mae'n bosib byddwch chi'n clywed:

mono i (mohono i)
monot ti (mohonot ti)
mono fe (mohono fe)
moni hi (mohoni hi)
monon ni (mohonon ni)
monoch chi (mohonoch chi)
monyn nhw (mohonyn nhw)

Dim ond gyda berfau cryno (*concise*) mae hyn yn digwydd:

Dw i ddim yn darllen y llyfr.
Dw i ddim wedi darllen y llyfr.
Fydda i ddim yn darllen y llyfr.
Faswn i ddim yn darllen y llyfr.

OND

Ddarllenais i **mo'r** llyfr.
Ddarllena i **mo'r** llyfr.

3. Cofiwch fod **dau** dreiglad yn digwydd yn y negyddol.

Treiglad Llaes gyda T, C, P:

Thaliff hi mohonyn nhw.
Chlywais i mo'r larwm.
Pharciais i mo'r car.

Treiglad Meddal os nad ydy'r Treiglad Llaes yn bosib:

Ddarllenais i mo'r ebost.
Fwytodd e mo'r cinio.
Welais i mohoni hi.

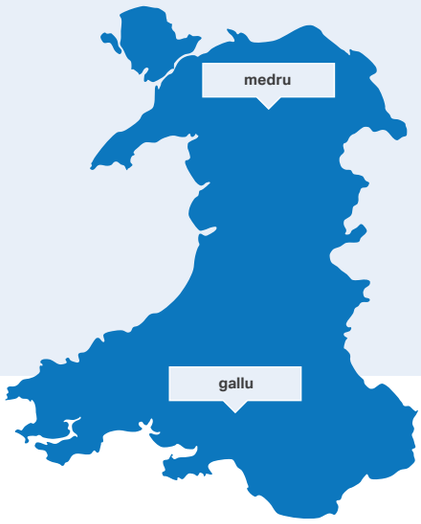

Uned 8 – Rhedwch ar ei ôl e!

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** ar ôl, ar bwys
- **Ymarfer:** Rhoi cyfarwyddiadau

Geirfa

cenhinen (cennin)	*leek(s)*
croesffordd	*crossroads*
cyfraith (cyfreithiau)	*law(s)*
daear	*earth*
ffaith (ffeithiau)	*fact(s)*
ffrâm (fframiau)	*frame(s)*
llawdriniaeth(au)	*operation(s)*
nefoedd	*heaven*
prifffordd (priffyrdd)	*main road(s)*
sioc(iau)	*shock(s)*
tarten(ni)	*tart(s)*
ysgol(ion)	*ladder(s)*

bys(edd) traed	*toe(s)*
esgus(odion)	*excuse(s)*
ficer(iaid)	*vicar(s)*
gorwel(ion)	*horizion(s)*
grefi	*gravy*
Iesu	*Jesus*
machlud	*sunset*
pellter	*distance*
sbeis(ys)	*spice(s)*

anffodus	unfortunate
dwbl	*double*
dwyieithog	*bilingual*
hallt	*salty*
tyn	*tight*

cydio (yn)	*to hold (on to)*
dod o hyd i	*to find*
drewi	*to stink*
tawelu	*to become quiet; to calm down*
ymestyn	*to stretch*
ysgwyd	*to shake*

adran cleifion allanol	*outpatients' department*
caws gafr	*goats' cheese*
chwerthin am ben	*to laugh at*
er	*although*
hyd yn hyn	*up until now*
o gwmpas	*around*
yn enwedig	*especially*
yn fuan	*soon*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

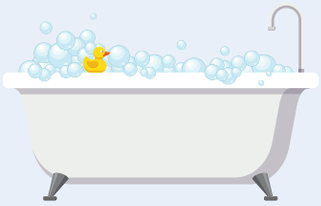

Enaid hoff cytûn – ffeindiwch rywun sy'n debyg i chi.
(Enaid hoff cytûn = *kindred spirit*)

Beth dych chi'n hoffi fwya?

Ysgrifennwch yr ymateb yn y grid:

hoffi'r ddau – **2**
hoffi A yn fwy na B – **A**
hoffi B yn fwy nag A – **B**
ddim yn hoffi'r ddau – **0**

	chi									
cefn gwlad/dinasoedd										
eira/haul										
torheulo/nofio										
letys/tomatos										
cawod/bath										
pêl-droed/rygbi										
canu carioci/opera										
caws/siocled										
dydd Sadwrn/dydd Sul										
cawl cennin/cawl cyw iâr										

Ar ôl

ar fy ôl i	*after me*	ar ein hôl ni	*after us*
ar dy ôl di	*after you*	ar eich ôl chi	*after you*
ar ei ôl e	*after him*	ar eu hôl nhw	*after them*
ar ei hôl hi	*after her*		

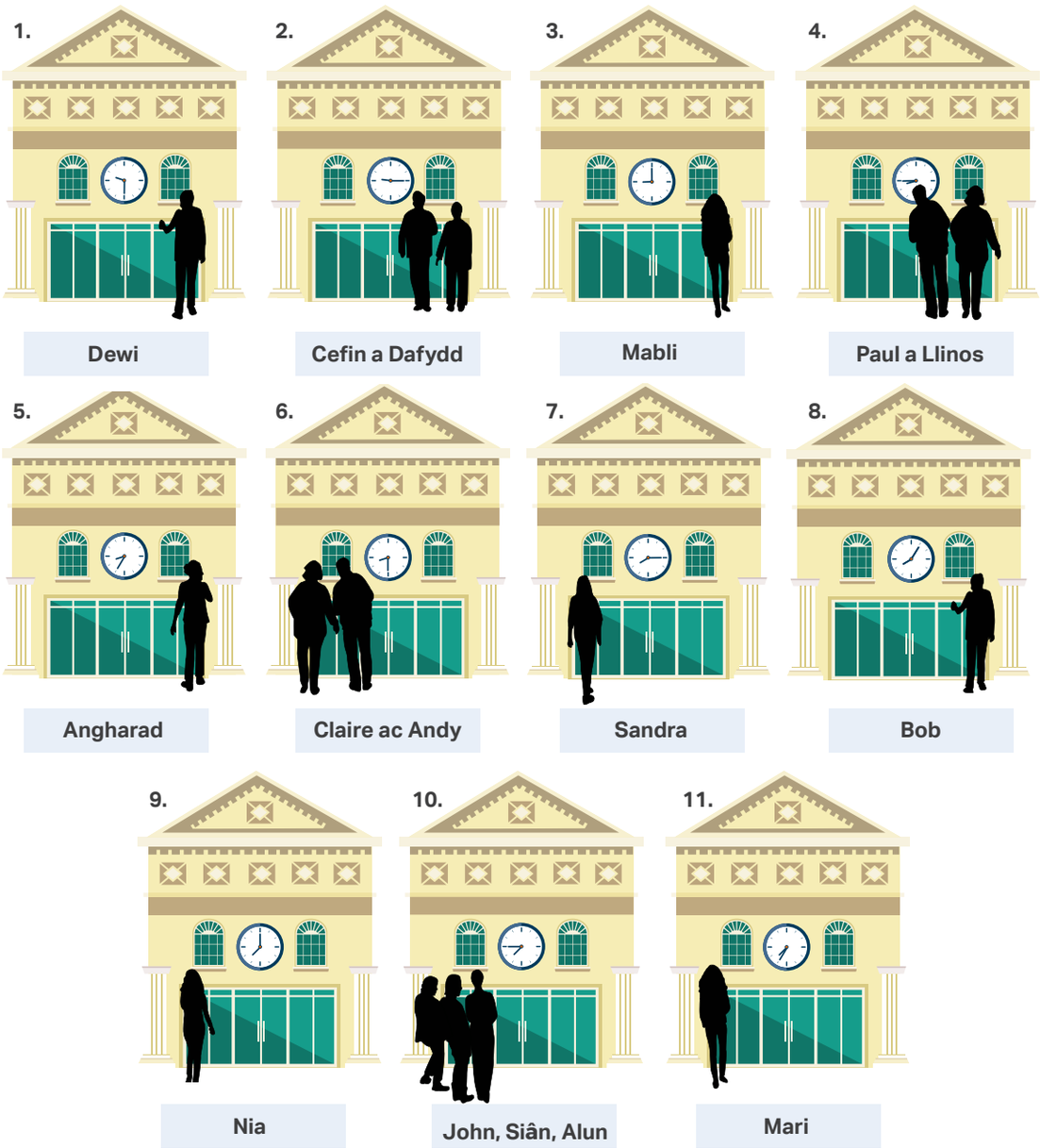

1.

A: Pryd cyrhaeddaist ti'r gwaith?

B: Cyrhaeddais i am hanner awr wedi naw.

A: Gyrhaeddaist ti o flaen Cefin a Dafydd?

B: Naddo, cyrhaeddais i ar eu hôl nhw.

Ar bwys

ar fy mhwys i	*next/close to me*	ar ein pwys ni	*next/close to us*
ar dy bwys di	*next/close to you*	ar eich pwys chi	*next/close to you*
ar ei bwys e	*next/close to him*	ar eu pwys nhw	*next/close to them*
ar ei phwys hi	*next/close to her*		

Dych chi'n byw ar fy mhwys i.	*You live close to me.*
Dych chi'n gweithio ar fy mhwys i.	*You work close to me.*
Dych chi'n eistedd ar fy mhwys i.	*You are sitting next to me.*
Dych chi'n sefyll ar fy mhwys i.	*You are standing next to me.*

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau yn y deialogau:

A: Dych chi'n byw ar bwys Huw?

B: Ydw, dw i'n byw _____ _____ _____ _____ . Dw i'n byw yn rhif 10 ac mae e'n byw yn rhif 9.

A: Dych chi'n nabod Mabli John?

B: Ydw, dw i'n eistedd _____ _____ _____ _____ yn y gwaith. Mae hi'n ferch hyfryd. Sut dych chi'n ei nabod hi?

A: Dw i'n byw ar bwys ei rhieni hi.

A: Dwedodd John a Mari Griffiths dy fod ti'n byw _____ _____ _____ _____.

B: Ydw, dw i'n byw drws nesa iddyn nhw. Maen nhw'n gymdogion da iawn.

A: Rwyt ti'n lwcus. Mae fy nghymdogion i'n swnllyd iawn.

Ymarfer – Cyfarwyddiadau

O'ch chi'n gwybod bod y gyfraith yn dweud ei bod hi'n iawn i chi roi arwydd **L** (Saesneg) neu **D** (am Dysgwr) ar eich car chi os dych chi'n dysgu yng Nghymru? Does dim rhaid i'r car fod yn ddwyieithog!

Yn y dre

Edrychwch ar y map isod.
Mae un llythyren ar goll ym mhob lleoliad!

1. Y ff___rdd ___sg___i
2. ___r ___sb___t___
3. Yr ys___ol ___yfun
4. Y Ga___olfa___ hamdde___
5. Y gylch___an ___awr
6. Y goleu___d___u tr___ffig
7. Y___ a___chfa___chnad
8. ___r ___sgol g___nradd
9. S___op y c___gydd
10. Y ___il___eddyg___a
11. Y ___iop by___god a ___glodion
12. Y ___yfrge___
13. Yr egl___ys
14. Y ___osg
15. Y ba___c
16. Y d___f___rn
17. Y p___zzer___a
18. Y ___afle bw___
19. Y ca___el
20. ___ fedd___gfa
21. Y gyl___fan fa___
22. Y___ o___saf d___enau

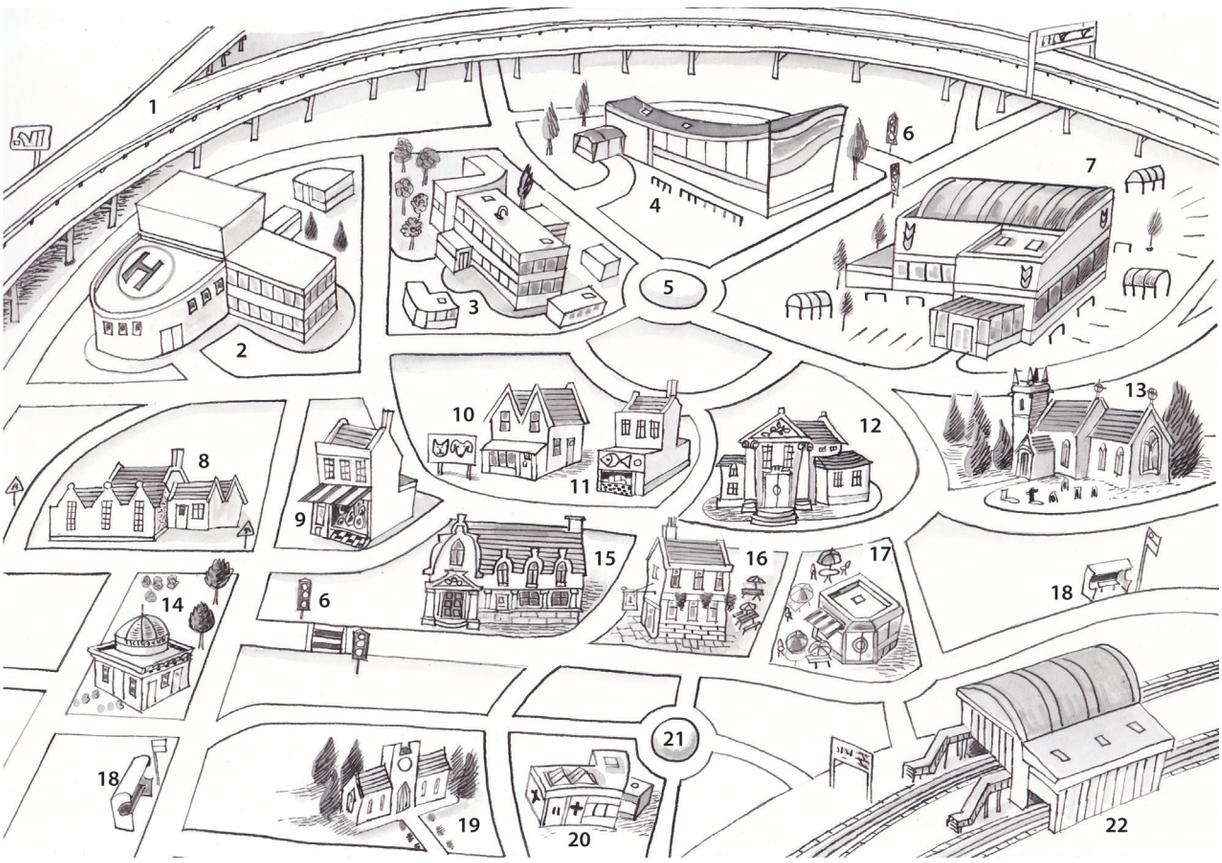

Dechreuwch wrth ddrws ffrynt y banc. Trowch i'r dde. Trowch i'r dde eto ar y gyffordd. Cerddwch at y groesffordd ac mae'r adeilad ar y chwith. Ble dych chi?

Sgwrs

A: 'Dyn ni'n hwyr i briodas. Ble mae Eglwys y Santes Fair a'r Iesu, os gwelwch chi'n dda?

B: Wel, dych chi o flaen yr ysbyty nawr, ac mae tair ffordd i fynd i'r eglwys.

A: Pa un yw'r gyflyma? 'Dyn ni ar frys ofnadwy!

B: Gawn ni weld... Nawr 'te, ewch yn syth ymlaen at y groesffordd. Bydd yr ysgol gyfun ar eich ochr chwith chi.

A: Yr ysgol gyfun, iawn.

B: Ie. Wedyn byddwch chi'n gweld cylchfan. Ewch o gwmpas y gylchfan a chymerwch y trydydd tro. Pan welwch chi'r llyfrgell ar y dde, byddwch chi'n gallu gweld yr eglwys. Neu efallai...

A: Diolch yn fawr, rhaid i fi fynd ar unwaith. Fi yw'r ficer!

Gwrando

A: Esgusodwch fi, dw i'n ceisio dod o hyd i'r ysbyty. Mae apwyntiad gyda fi yn yr adran gleifion allanol am dri o'r gloch.

B: Tri o'r gloch! A dych chi'n cerdded. Mae tipyn o bellter rhwng fan hyn a'r ysbyty. A, dyna ambiwlans! ..... ar ei ôl e! O... mae e wedi mynd....

A: Dw i'n anghofio cyfarwyddiadau. Dych chi'n gallu meddwl am ffordd hawdd?

B: Wel, ... â mynd drwy ganol y dre, dych chi'n siŵr o fynd ar goll. Reit, dych chi'n gweld y gylchfan o'ch blaen chi yma?

A: Ydw.

B: ..... o gwmpas y gylchfan, ... y trydydd tro, a..... i'r chwith wrth y dafarn. Bydd y banc ar eich ochr chwith chi. Wedyn, ... drwy'r goleuadau traffig at y mosg.

A: At y mosg, o'r gorau.

B: ..... i'r dde, ... yn syth rhwng yr ysgol gynradd a siop y cigydd, a byddwch chi'n gallu gweld yr ysbyty.

A: Diolch yn fawr. Dw i newydd gael trên yma. Dw i ddim yn cerdded yn dda. Dw i'n cael llawdriniaeth ar fy nhroed yfory achos mae bysedd fy nhroed chwith wedi torri.

B: Gwell i chi gael tacsi, felly!

A: Diolch, gwnaf i.

Atebwch y cwestiynau:

1. Ble mae'r dyn angen mynd? .....

2. Pam? .....

3. Beth sy ar ôl y goleuadau traffig? .....

4. Sut mae e'n mynd i gyrraedd pen y daith? .....

Newydd

Yn y ddeialog, dych chi'n gweld **Dw i newydd gael trên**.
Dysgwch y patrwm:

Dw i newydd orffen.	*I've just finished.*
Dw i newydd gyrraedd.	*I've just arrived.*
Dw i newydd glywed.	*I've just heard.*
Dw i newydd adael.	*I've just left.*
Mae'r cyfarfod newydd ddechrau.	*The meeting has just started.*
Mae'r cyfarfod newydd orffen.	*The meeting has just finished.*
Mae'r bws newydd gyrraedd.	*The bus has just arrived.*
Mae'r bws newydd adael.	*The bus has just left.*

Cyfieithwch:

I've just bought a new car. .....

The film has just finished. .....

They have just arrived. .....

We've just had an idea. .....

Has the meeting just started? .....

They have just found the key. .....

Siaradwch

- Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn? Sut oedd yr ardal? Sut mae'r lle wedi newid erbyn hyn?
- Dych chi wedi byw yn rhywle arall (gwahanol i'r ardal lle dych chi'n byw nawr)? Disgrifiwch yr ardal yna.
- Ble mae'r lle hardda yn yr ardal yma neu mewn ardal arall lle dych chi wedi byw?
- Mae Gwilym Bowen Rhys yn canu am 'Y Machlud'. Dyma rai lleoedd enwog yng Nghymru yn ystod y machlud – dych chi'n eu nabod nhw/ wedi bod yno?

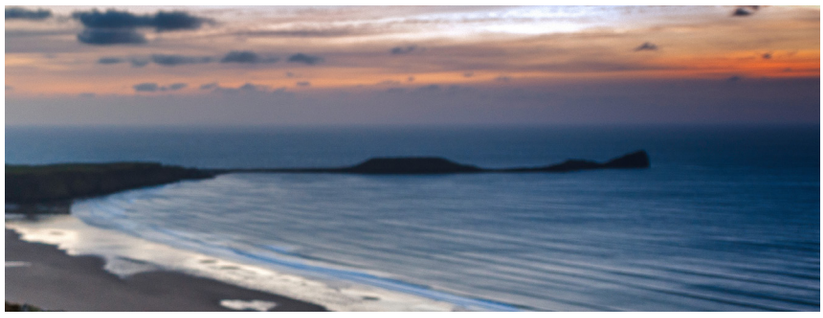

Aberystwyth, Caerdydd, Caergybi, Cricieth, y Mwmbwls, Pen y Fan, Llyn Tegid, Rhosili, Talacre.

- Oes hoff le gyda chi i edrych ar yr haul yn machlud ar y gorwel?

Llenwch y bylchau

Adran Ffyrdd
Cyngor Sir Llanaber

Annwyl Syr,
Dw i'n ysgrifennu ..... (at) chi i gwyno am y ffordd yn ..... stryd ni. Mae tyllau mawr wedi bod yn y ffordd ers y gaeaf diwethaf. Mae gweithwyr y cyngor wedi bod i weld y tyllau, ond ..... nhw ddim wedi gwneud dim byd eto. Pan o'n i'n ..... (plant), roedd pob gaeaf yn galed iawn, ond roedd y ffyrdd yn ..... (da) na heddiw. Wrth gwrs, roedd llawer llai o ..... (car) ar y pryd, ond dydy hynny ddim yn esgus. Naw ..... (blwyddyn) yn ôl, enillodd ein pentre ni wobr Pentre Gorau Cymru.

..... ni'n cystadlu heddiw, fasen ni ddim yn ennill dim byd.
Mae'n broblem fawr i'r bobl ..... byw yma. Yr wythnos diwetha roedd rhaid i mi wario dros dri chan punt ar fy ..... (car) ar ôl ..... fe/fo fynd i dwll yn y ffordd.
Ac nid dyma'r tro ..... (x1) i hyn ddigwydd. Dw i'n gwybod ..... llawer o fy nghymdogion wedi cael yr un broblem. Yr haf diwetha, ... (prynu) Mrs Evans drws nesa Volvo newydd. Aeth hi ..... fe/fo i'r garej ddoe, ac roedd angen gwario cannoedd o ..... (££) arno.

..... (dod) yma i weld y broblem! Byddwch chi'n synnu pa ..... ofnadwy yw/ydy'r tyllau.
Dw i wedi dweud ..... ein cynghorydd lleol, ond dydy e/o ddim wedi gwneud dim byd i helpu hyd yn hyn.
Dw i'n edrych ..... at glywed oddi wrthoch chi'n fuan.

Yn gywir,
John Williams

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam gwnaeth Anti Mair ollwng yr ysgol? .....

Beth wnaeth Pero? .....

Beth wnaeth Ceri? .....

b) Gwrandewch am:

dal ati	*to keep going*
ac i wneud pethau'n waeth	*and to make things worse*
ar fy mhen i	*on top of me*

c) Cyfieithwch:

What happened next? .....

my left foot .....

I'm not allowed to drive. .....

Nawr dych chi'n gallu darllen *Gwers Mewn Cariad* gan Beca Brown o gyfres Llyfrau Amdani.

Dyma'r clawr a'r paragraff cynta.

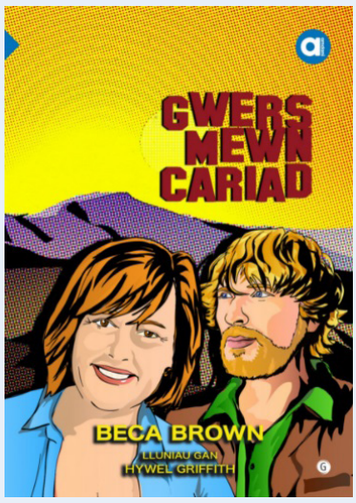

'Maaaam...?'

Na, ddim plentyn dwy oed sy'n galw ond oedolyn – oedolyn pump ar hugain oed – fy merch i. Ond ddim hi ydy'r unig un sy'n galw arna i fel yna chwaith – dw i'n clywed 'Liiiiiiiiz...?' yn aml iawn hefyd, gyda'r geiriau '... lle mae fy?... wyt ti wedi gweld? ... fedri di wneud? ...' yn ei ddilyn. Fi ydy'r un sy'n codi'r trôns budr; yn dod o hyd i'r goriadau **coll** ac yn **lleddfu hwyl ddrwg** gyda phaned foreol.

coll – *lost*
lleddfu hwyl ddrwg – *to alleviate a bad temper*

Help llaw

1. Mae rhai arddodiaid (*prepositions*) yn dod mewn dwy ran. Yn yr uned hon, 'dyn ni'n gweld **ar ôl, ar bwys.**

ar ôl	**ar bwys**
ar fy ôl i	ar fy mhwys i
ar dy ôl di	ar dy bwys di
ar ei ôl e	ar ei bwys e
ar ei hôl hi	ar ei phwys hi
ar ein hôl ni	ar ein pwys ni
ar eich ôl chi	ar eich pwys chi
ar eu hôl nhw	ar eu pwys nhw

2. Cofiwch fod **h** o flaen llafariaid ar ôl **ei** (benywaidd), **ein, eu:**

ei henw hi
ein henwau ni
eu henwau nhw

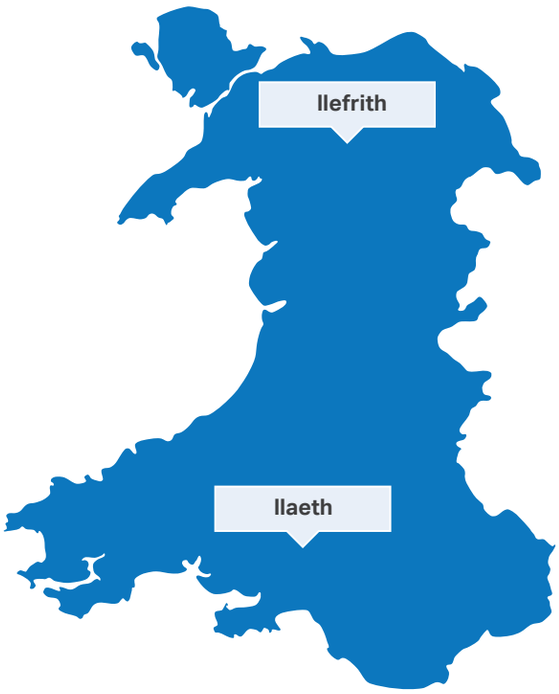

Uned 9 – Dylwn i fod wedi mynd

Nod yr uned hon yw...

- **Iaith:** Gorffennol yr Amodol (dylwn i fod wedi, ddylwn i ddim bod wedi)
- **Ymarfer:** Perswadio

Geirfa

cadair freichiau (cadeiriau breichiau)	*armchair(s)*
cloch (clychau)	*bell(s)*
clustog(au)	*cushion(s)*
cyntedd(au)	*hallway(s)*
effaith (effeithiau)	*effect(s)*
enfys(au)	*rainbow(s)*
ffeuen (ffa)	*bean(s)*
ffidil (ffidlau)	*violin(s)*
gwên (gwenau)	*smile(s)*
heulwen	*sunshine*
soffa(s)	*sofa(s)*
tylwythen deg (tylwyth teg)	*fairy (fairies)*

addurn(iadau)	*decoration(s)*
alergedd(au)	*allergy (allergies)*
cam(au)	*step(s)*
cwsg	*sleep*
diffyg(ion)	*shortcoming(s); lack of*
eirlys(iau)	*snowdrop(s)*
ieuenctid	*youth*
lle(oedd) tân	*fireplace(s)*
parch	*respect*
rhybudd(ion)	*warning(s)*
siâp (siapiau)	*shape(s)*
ymateb(ion)	*response(s)*

anniben	*untidy*
awyddus	*keen*
cwrtais	*courteous, polite*
dwfn	*deep*
hwylus	*convenient*
moethus	*luxurious*
nerfus	*nervous*
rhwydd	*easy; smooth*

ailagor	*to reopen*
anadlu	*to breathe*
arogli	*to smell*
blasu	*to taste*
bwlio	*to bully*
cyfnewid	*to exchange*
chwynnu	*to weed*
gwasgu	*to squeeze, to squash*
gwastraffu	*to waste*
mentro	*to venture; to dare*
pori	*to graze; to browse*
prancio	*to prance, to gambol*
rhentu	*to rent*
sylweddoli	*to realise*

ar glo	*locked*
curo'r drws	*to knock the door*
hel atgofion	*to reminisce*
henoed	hen bobl
llawr gwaelod	*ground floor*
mewn gwirionedd	a dweud y gwir
o fewn	*within*
pen draw	*far end; long run*
rhywbeth o'i le	rhywbeth yn bod
tŷ pâr	*semi-detached house*
yn hollol	*completely, exactly*

Geiriau pwysig i fi...

....

....

....

Siaradwch

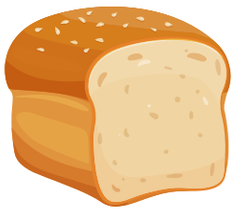

gweld	clywed	blasu	teimlo	arogli

Beth sy'n rhoi gwên ar eich wyneb chi? Siaradwch am bob un, yna meddyliwch am un peth arall sy'n gwneud i chi wenu.

gweld enfys	canu carolau Nadolig	tatws newydd cynta'r flwyddyn
clywed clychau'n canu	bara ffres	plu eira
bath poeth moethus	eirlysiau cynta'r flwyddyn	cig moch yn coginio
jôcs cracyrs	hel atgofion gyda hen ffrind	babi'n chwerthin
eich tîm yn sgorio	addurniadau Nadolig	gweld ŵyn bach yn pori ac yn prancio

Dylwn i...

Dych chi'n cofio?

Dylwn i olchi'r llestri ar ôl y dosbarth.
Dylet ti ymddiheuro.
Hoffwn i fynd ar fordaith ar fy ngwyliau nesa i.
Allet ti newid olwyn?
Ddylwn i ddim dweud celwydd.

yn y tŷ	Dylwn i fod wedi hwfro.	*I should have vacuumed.*
yn y gwaith	Dylwn i fod wedi ateb yr ebyst.	*I should have answered the emails.*
ar y ffordd	Dylwn i fod wedi gweld y camera.	*I should have seen the camera.*
cyn y dosbarth	Dylwn i fod wedi dysgu'r eirfa.	*I should have learned the vocabulary.*

Cyn y dosbarth:

1	**fi**	1	edrych ar yr eirfa
2	**ti**	2	cofrestru
3	**hi**	3	gorffen y llyfr darllen
4	**ni**	4	gwneud y gwaith cartref
5	**chi**	5	gwylio S4C
6	**nhw**	6	gwrando ar Robin Radio

Storïau Tylwyth Teg

Sinderela

Dylai hi fod wedi mynd adre cyn hanner nos.
Ddylai hi ddim bod wedi gadael ei hesgid hi.
Ond gorffennodd y stori'n hapus yn y pen draw!

Eira Wen

..... hi ..... wedi gwrando ar ei saith ffrind.

..... hi ddim ..... wedi cymryd yr afal gan y wrach.

..... hi ddim..... wedi bwyta'r afal.

Ond gorffennodd y stori'n hapus yn y pen draw!

Jac a'r goeden ffa – Rhowch y brawddegau yn eu trefn.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

Ond gorffennodd y stori'n hapus yn y pen draw!
Ddylai fe ddim bod wedi dringo'r goeden ffa.
Ddylai fe ddim bod wedi mynd i'r farchnad.
Ddylai fe ddim bod wedi prynu'r ffa.
Ddylai fe ddim bod wedi gwylltio'r cawr.
Ddylai fe ddim bod wedi gwerthu'r fuwch.

Ddylwn i ddim bod wedi...

Ddylwn i ddim bod wedi cysgu'n hwyr.	*I shouldn't have slept late.*
Ddylet ti ddim bod wedi rhentu'r tŷ.	*You shouldn't have rented the house.*
Ddylen ni ddim bod wedi dweud celwydd.	*We shouldn't have told a lie.*
Ddylen nhw ddim bod wedi rhoi'r gorau i ddysgu.	*They shouldn't have given up learning.*
Hoffwn i fod wedi mynd.	*I would like to have gone.*
Gallwn i fod wedi mynd.	*I could have gone.*
Hoffwn i ddim bod wedi mynd.	*I wouldn't like to have gone.*
Allwn i ddim bod wedi mynd.	*I couldn't have gone.*

Gyda'ch partner, meddyliwch am ymateb posib. Dilynwch y patrwm.

Cyrhaeddaist ti chwarter awr yn hwyr.	Gallwn i fod wedi cyrraedd yn gynharach.
Cest ti 49% yn yr arholiad.	.....
Parciaist ti dros filltir i ffwrdd.	.....
Gwariaist ti gan punt ar siwmper!	.....
Cerddaist ti hanner milltir.	.....

Cyrhaeddaist ti chwarter awr yn hwyr!	Allwn i ddim bod wedi cyrraedd yn gynharach.
Cest ti 99% yn yr arholiad!	.....
Parciaist ti tu allan i'r swyddfa!	.....
Cerddaist ti ugain milltir!	.....

Es i i'r sinema nos Sadwrn.	Hoffwn i fod wedi mynd hefyd.
Arhosais i yn y gwely tan naw o'r gloch ddoe.	.....
Ces i fargen ddoe.	.....
Siaradais i Gymraeg drwy'r dydd ddoe.	.....
Ymlaciais i drwy'r dydd ddoe.	.....

Ymarfer – Perswadio

A: Dw i ddim eisiau mynd i'r parti.
B: Dylet ti! Chwarae teg i Carwyn am ofyn i ni.
A: Ond fydda i ddim yn nabod neb.
B: Byddi di'n fy nabod i! Dere, bydd e'n hwyl.
A: O'r gorau, 'te.

A: Dw i ddim eisiau mynd i'r ddrama.
B: Dylen ni ! Byddwn ni'n dysgu llawer.
A: Ond fydda i ddim yn deall y stori.
B: Wrth gwrs byddi di! Dere, pryna i'r tocynnau.
A: O'r gorau, 'te.

A: Dw i ddim eisiau mynd i'r cyfarfod.
B: Rhaid i ti! Ti yw'r siaradwr heno!
A: Ond dw i'n nerfus iawn.
B: Byddi di'n grêt!
A: Ond dw i ddim wedi siarad Cymraeg o flaen pobl o'r blaen.
B: Wyt ti eisiau ymarfer gyda fi nawr...?
A: Ydw, plîs!

Tai

Gyda'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y thema **Tai** yn y blwch.

Gêm Stamina

Gyda'ch partner, dwedwch frawddegau am y lluniau, e.e. Mae pum coeden yn llun 1; Mae ciosg ffôn yn llun 2.

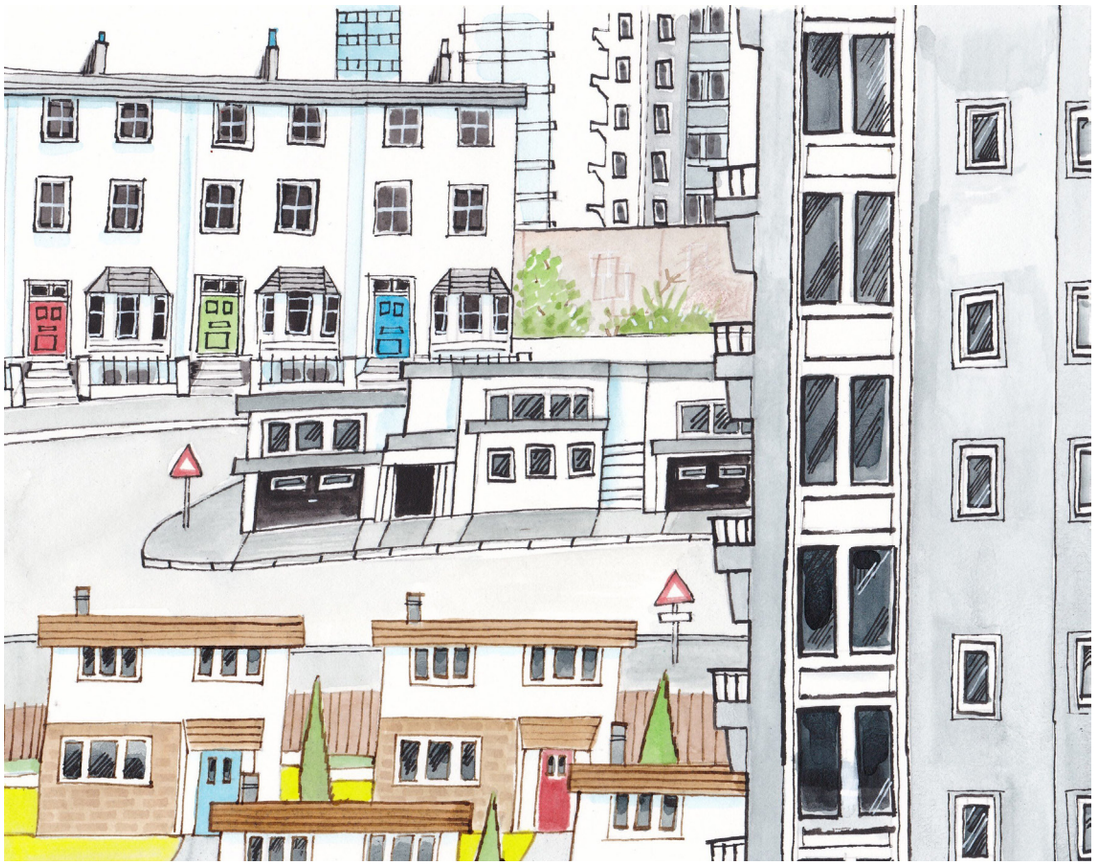

Siaradwch

- O'r lluniau, pa gartre fasech chi'n hoffi byw ynddo fe? Pam?
- Ble fasech chi ddim yn dewis byw a pham?
- Pa dŷ yw'r un mwya tebyg i ble dych chi'n byw ar hyn o bryd/rhywle dych chi wedi byw?

Gwylio

Edrychwch ar y fideo. Gwrandewch ar y sgwrs yn y siop gwerthu tai.

Gyda'ch partner, ysgrifennwch o leia 5 peth am y tŷ.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

Newidiwch bartner. Cymharwch eich rhestri.

Chwarae rôl

Nawr, dych chi'n mynd i berswadio rhywun i brynu eich tŷ chi, tŷ ffrind neu aelod o'r teulu. Neu mae croeso i chi feddwl am unrhyw dŷ. Rhaid i chi ateb y cwestiynau yma.

- Pa fath o dŷ yw e?
- Faint o ystafelloedd sy yn y tŷ?
- Oes gardd gyda chi?
- Oes golygfa dda?
- Oes eisiau gwneud unrhyw waith yn y tŷ?
- Sut mae'r cymdogion?
- Beth sy yn yr ardal?

Sgwrs

Nyrs: Bore da, Gwasanaeth Gwaed Cymru.

Eryl: Bore da, Eryl Evans sy 'ma. Dylwn i fod wedi ffonio cyn heddiw.

Nyrs: Peidiwch â phoeni, dych chi'n ffonio nawr.

Eryl: Gwelais i eich hysbyseb chi ar S4C neithiwr.

Nyrs: Da iawn. Felly sut dw i'n gallu eich helpu chi?

Eryl: Wel, pan o'n i'n ifancach, ro'n i'n rhoi gwaed dwy neu dair gwaith y flwyddyn. Ond roedd rhaid i fi stopio rhoi gwaed achos es i ar wyliau i Affrica.

Nyrs: Ie, rhaid i chi aros pedwar mis ar ôl i chi gymryd tabledi malaria. Pryd aethoch chi i Affrica?

Eryl: Dwy fil un deg pump.

Nyrs: (chwerthin) Wel, mae'n iawn i chi roi gwaed felly, wrth gwrs.

Eryl: Dw i'n gwybod, ond rhaid i chi gael apwyntiad nawr, ac mae hi'n anodd trefnu amser achos dw i'n gweithio.

Nyrs: Dych chi'n gweithio dros y penwythnos?

Eryl: Nac ydw, fel arfer.

Nyrs: Mae apwyntiadau ar ddydd Sadwrn hefyd.

Eryl: O, mae diffyg amser dros y penwythnos yn broblem hefyd.

Nyrs: Wel, os ewch chi ar wefan Gwasanaeth Gwaed Cymru, dych chi'n gallu trefnu apwyntiad. Hefyd, mae'n bosib cerdded mewn ar y diwrnod os 'dyn ni ddim yn rhy brysur.

Eryl: Wel, do'n i ddim yn gwybod hynny. Dim esgus felly, dylwn i ailddechrau rhoi gwaed.

Nyrs: Diolch yn fawr. 'Dyn ni bob amser angen gwaed.

Eryl: Un peth arall. Mae'n gas 'da fi gael pigiad. Dych chi'n gallu helpu gyda hynny?

Nyrs: Nac ydw, rhaid i chi anadlu'n ddwfn am eiliad a byddwch chi'n hollol iawn.

Eryl: O'r gorau, gwnaf i. Hwyl, a diolch am eich help chi.

Nyrs: Hwyl.

Siaradwch

- Dych chi wedi rhoi gwaed erioed?
- Dych chi'n rhoi gwaed nawr?

Gwrando – Cymdogion swnllyd

1. Sut cafodd Jenny ddigon o arian i brynu fflat?

.....

2. Beth oedd prif reswm Jenny dros ddewis y fflat arbennig yma?

.....

3. Pam roedd Jenny'n meddwl ei bod hi'n cael bargen?

.....

4. Sut dylai Jenny fod wedi sylweddoli bod problem, pan aeth hi i weld y fflat yn y lle cynta?

.....

*****

5. Sut mae barn Jenny am ganu opera wedi newid?

.....

6. Sut ymateb gafodd Jenny pan aeth hi i guro ar ddrws ei chymydog y trydydd tro?

.....

7. Pam dyw pennaeth Jenny ddim yn hapus?

.....

8. Beth ddylai Jenny ddim ei wneud, yn ôl Gwyn Lewis?

.....

Siaradwch – Yr Ysgol

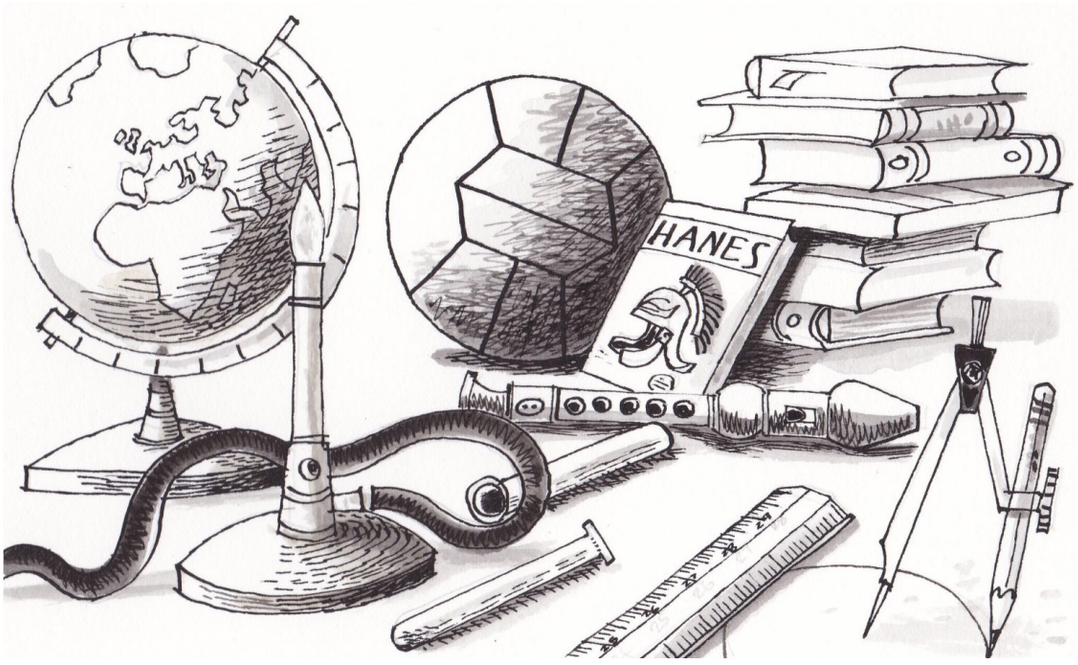

Geirfa

Ysgrifennwch bynciau ysgol yn y blwch:

- Ble aethoch chi i'r ysgol?
- Beth oedd eich hoff bynciau chi yn yr ysgol? Beth oedd eich cas bynciau chi?
- Pa bwnc yw'r mwya defnyddiol i chi nawr? Pa un yw'r lleia defnyddiol?
- Beth ddylech chi fod wedi ei wneud yn yr ysgol?
- Beth ddylech chi ddim bod wedi ei wneud?
- Dych chi'n dal i fod mewn cysylltiad â phobl o'r ysgol?
- Os dych chi mewn cysylltiad â phobl o'r ysgol, sut dych chi'n cysylltu nawr? Os dych chi ddim, pam mae hynny, tybed?

Dyddiau ysgol = dyddiau da?

Pethau da am yr ysgol yn y gorffennol	**Pethau drwg am yr ysgol yn y gorffennol**
Pethau da am yr ysgol nawr	**Pethau drwg am yr ysgol nawr**

Siaradwch am y pwnc – **Dyddiau Ysgol. Dyddiau Da?** – yn eich grwpiau.

Llenwch y bylchau

Mae pobl pentref Rhydymarian yn dathlu'r wythnos yma ar ôl ennill gwobr 'Pentref ..... (da) Cymru.' Dim ond dau ..... (cant) o bobl sy'n byw yn y pentre, ond maen nhw i gyd wrth ..... bodd efo'r wobr ac yn edrych ymlaen .....y parti mawr fydd yn digwydd yn nhafarn y Llew Coch nos Sadwrn nesa.

'Mae'r pentre wedi newid cymaint yn y pum ..... (blwyddyn) diwetha,' meddai Ceridwen Morris, 92 oed, y person hynaf yn y pentref. ..... hi ei geni yn Rhydymarian ac mae hi wedi byw yn y pentref ar hyd ei bywyd. 'Pan oeddwn i'n ..... (plant), roedd Rhydymarian yn lle prysur iawn: roedd tair siop, dwy dafarn a phedwar capel yma ac roedd dros gant o blant yn yr ysgol. Ond dros y blynyddoedd, ... (symud) llawer o bobl i ffwrdd, dechreuodd mwy a mwy o bobl siopa ..... archfarchnadoedd mawr tu allan .....'r dre ac roedd llai o bobl yn mynd i'r capel a'r dafarn. Pan gaeodd yr ysgol yn 2006, ro'n i'n meddwl ..... y pentref wedi marw am byth.'

Tafarnwraig y Llew Coch ydy Llio Dafydd, ... 'n dod o Rydymarian yn wreiddiol hefyd. ' ..... chi wedi dod yma yn 2006, basech chi wedi gweld pentre trist a llwyd iawn,' meddai Llio. 'Roedd pob busnes wedi cau a ..... dim pobl ifanc yma o gwbl – roedd pawb wedi symud i Gaerdydd i weithio. Ond pan ddaeth tafarn y Llew Coch ar y farchnad, ... (penderfynu) i ddod yn ôl yma a mentro dechrau busnes. Erbyn hyn, mae'r dafarn a'r tŷ bwyta'n brysur iawn bob dydd a nos ac mae llawer o grwpiau gwahanol yn cyfarfod yma: Merched y Wawr, clwb yr henoed, dosbarthiadau Cymraeg, dawnsio gwerin, clwb jiwdo, ac ati.'

Mae'r hen ysgol hefyd yn ganolfan brysur iawn erbyn hyn. Mae pedwar busnes bach yn gweithio yn y ganolfan; mae marchnad ffermwyr yn digwydd yno ..... (x1) yr wythnos ac mewn dau fis ..... hen neuadd yr ysgol yn ailagor fel theatr/sinema. Rheolwr y ganolfan ..... Dyfan Rhys, dyn ifanc lleol. 'Ar ôl ..... ni agor y theatr,' meddai Dyfan, 'y project nesa fydd troi hen gapel Bethania yn glwb ieuenctid. Mae llawer o deuluoedd newydd yn symud i'r pentref rŵan. Mae'n bosib bydd rhaid adeiladu ysgol newydd yn y pentre cyn bo ..... !'

Llongyfarchiadau mawr i bobl pentref Rhydymarian ar ennill y wobr. Mwynhewch y dathlu!

Robin Radio

a) Atebwch

Â phwy mae Carol eisiau siarad? .....

Pam dyw hi ddim yn gallu gwneud hynny? .....

Beth fydd yn digwydd mewn tair wythnos? .....

b) Gwrandewch am:

gyda phob parch	*with all due respect*
Dw i'n dioddef o ddiffyg cwsg.	*I'm suffering from lack of sleep.*
hwiangerdd	*lullaby*

c) Cyfieithwch:

I don't want to speak to you. .....

You can't give advice. .....

I shouldn't have phoned today. .....

Help llaw

1. Pan fyddwn ni'n defnyddio ffurfiau cryno yr amodol (*the concise forms of the conditional*), rhaid i ni roi'r gair **bod** cyn y gair **wedi**:

Dylwn i **fod** wedi mynd.

Hoffwn i **fod** wedi mynd.

Gallwn i **fod** wedi mynd.

Mae'r gair **bod** yn **treiglo'n feddal** ar ôl y ffurf gryno.

2. Cofiwch fod y ferf yn **treiglo'n feddal** yn y negyddol:

Ddylwn i ddim bod wedi mynd.

Allwn i ddim bod wedi mynd.

Does dim angen treiglo **bod** yn y gorffennol achos bod **ddim** yn treiglo.

Uned 10 – Adolygu ac Ymestyn

Ymarfer: Diddordebau

Geirfa

arddangosfa (arddangosfeydd)	*exhibition(s)*
carreg (cerrig)	*stone(s)*
cofeb(au)	*memorial(s)*
cors(ydd)	*bog(s)*
crefft(au)	*craft(s)*
grawnwinen (grawnwin)	*grape(s)*
morwyn (morynion)	*maid(s)*
mynwent(ydd)	*graveyard(s), cemetery(-ies)*

cariadus	*loving*
creadigol	*creative*
cyffredin	*common; general*
cymdeithasol	*social; sociable*
difrifol	*serious*
manwl	*detailed*
meddal	*soft*
proffesiynol	*professional*
siaradus	*talkative*
sur	*sour*
trwchus	*thick*
twristaidd	*tourist*

afiechyd(on)	*disease(s)*
bai (beiau)	*blame; fault(s)*
clo(eon)	*lock(s)*
clogwyn(i)	*cliff(s)*
cof	*memory*
cyfoeth	*wealth*
cysgod(ion)	*shadow(s); shade(s)*
defnydd	*use*
economi (economïau)	*economy (economies)*
gefell (gefeilliaid)	*twin(s)*
gweithgaredd(au)	*activity(-ies)*
gwlân	*wool*
hyfforddiant	*training*
llwyddiant (llwyddiannau)	*success(es)*
llwyfan(nau)	*stage(s)*
llywodraeth(au)	*government(s)*
plentyndod	*childhood*
pwrpas(au)	*purpose(s)*
safbwynt(iau)	*stance(s), viewpoint(s)*
serch	*love*
to(eon)	*roof(s)*

ar ran	*on behalf of*
awyr iach	*fresh air*
Bryste	*Bristol*
Efrog Newydd	*New York*
o'r enw	*named, called*
y rhan fwya	*the majority*

atgoffa	*to remind*
cyfathrebu	*to communicate*
dioddef	*to suffer*
golygu	*to mean; to edit*
graddio	*to graduate*
gwau	*to knit*
snorclo	*to snorkel*
rafftio	*to raft*
rhwystro	*to prevent*
toddi	*to melt*

Geiriau pwysig i fi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adolygu – Gêm o gardiau

	♠	♦	♣	♥
A	Beth ddylech chi fod wedi ei wneud ddoe?	Pwy oedd y canwr diwetha i chi ei glywed ar y radio/mewn siop?	Tasech chi'n ennill wythnos o gwrs yn Nant Gwrtheyrn, fasech chi'n derbyn neu'n gwrthod?	Â phwy siaradoch chi Gymraeg ddiwetha (cyn y wers)?
2	Beth fydd rhaid i chi ei wneud dros y penwythnos?	Disgrifiwch beth sy o flaen yr adeilad yma.	Wyt ti'n edrych ymlaen at y penwythnos?	Tasech chi wedi dod â bocs o siocledi i'r dosbarth, beth fasech chi wedi ei brynu?
3	Wyt ti'n edrych ymlaen at yr haf?	Â pha berson enwog o'r gorffennol hoffech chi fod wedi cwrdd?	Faint o bobl yn y dosbarth heddiw/ heno sy'n gwisgo rhywbeth du?	Pa air Cymraeg rwyt ti newydd ei ddysgu?
4	Pa mor aml rwyt ti'n siopa mewn archfarchnad?	Tasech chi'n cael cynnig mynd ar wyliau dringo yn yr Himalayas, fasech chi'n mynd?	Pa lyfr dych chi newydd ei ddarllen?	Tasech chi wedi cael swydd wahanol yn syth ar ôl yr ysgol, beth hoffech chi fod wedi ei wneud?
5	Faint o bobl yn y dosbarth sy'n gwisgo trowsus?	Yn eich teulu chi, faint ohonoch chi sy'n siarad Cymraeg?	Pa le yw eich hoff le twristaidd chi yn yr ardal?	At bwy anfonoch chi decst ddiwetha?
6	Ar beth edrychaist ti ar y teledu dros y penwythnos?	Tasech chi'n cael dewis gwyliau yng Nghymru neu wyliau ym Mecsico, pa un fasech chi'n ei ddewis?	Ble cerddwch chi ar lan y môr nesa?	Enwch anifail dych chi erioed wedi ei weld.
7	Disgrifiwch beth sy ar bwys eich tŷ chi.	Beth oedd y peth gorau am eich gwyliau diwetha chi?	Tasech chi wedi prynu paned mewn caffi cyn dod yma, beth fasech chi wedi ei brynu?	Yn eich teulu chi, faint ohonoch chi sy'n bwyta cig?
8	Dych chi wedi bod yn Nant Gwrtheyrn?	Beth o'ch chi'n ei feddwl o Nos Galan llynedd?	Pryd gwelwch chi eich ffrind gorau chi nesa?	Pa fath o raglenni teledu dych chi byth yn eu gwylio?
9	Pwy sy yn y newyddion ar hyn o bryd?	Dych chi'n cofio enw Cymraeg ar stori dylwyth teg?	Oes diddordeb gyda chi yn Eurovision?	Sut byddwch chi'n dathlu eich pen-blwydd nesa chi?
10	Ar ba gerddoriaeth dych chi'n hoffi gwrando i ymlacio?	Beth dych chi newydd ei brynu?	Tasech chi'n cael cynnig mynd ar wyliau sgio i'r Alban, fasech chi'n derbyn neu'n gwrthod?	Beth fasech chi'n hoffi ei newid am eich tŷ chi?
Jac	Tasech chi'n prynu bisgedi, pa rai fasech chi'n eu prynu?	Beth ddylet ti fod wedi ei wneud dydd Sadwrn?	Beth yw'r peth gorau am eich tŷ chi?	Pa wlad sy yn y newyddion ar hyn o bryd?
Brenhines	Ble dych chi'n hoffi mynd i weld y machlud?	Disgrifiwch beth sy yn eich ardal chi.	Tasech chi'n cael cynnig mynd ar fordaith, fasech chi'n mynd?	Oes diddordeb gyda chi yn ffilmiau James Bond?
Brenin	Oes diddordeb gyda chi mewn garddio?	Beth dych chi newydd ei fwyta?	At bwy anfonoch chi ebost ddiwetha?	Tasech chi'n cael gwahoddiad i sioe gŵn, fasech chi'n derbyn neu'n gwrthod?

Cynffoneiriau (*Tags*)

Mae e'n llyfr da, on'd yw e?	Ydy, wir
Mae hi'n rhaglen dda, on'd yw hi?	Ydy, wir.
Maen nhw'n blant da, on'd ydyn nhw?	Ydyn, wir.
Roedd e'n llyfr da, on'd oedd e?	Oedd, wir.
Roedd hi'n rhaglen dda, on'd oedd hi?	Oedd, wir.
Ro'n nhw'n blant da, on'd o'n nhw?	O'n wir.

Beth yw'r cynffonair?

Mae e'n llyfr da,	_____ ?
Mae e'n weithgaredd diddorol,	_____ ?
Maen nhw'n weithgareddau diddorol,	_____ ?
Maen nhw'n ffilmiau diddorol,	_____ ?
Mae hi'n ffilm wych,	_____ ?
Roedd hi'n ffilm wych,	_____ ?
Roedd hi'n ddamwain ddifrifol,	_____ ?
Roedd e'n blentyn difrifol,	_____ ?
Roedd e'n blentyn cariadus,	_____ ?
Mae e'n blentyn cariadus,	_____ ?
Maen nhw'n blant cariadus,	_____ ?
Maen nhw'n blant siaradus,	_____ ?
Ro'n nhw'n blant siaradus,	_____ ?

Sgwrs

Rheolwr swyddfa: Bore da, Dr Huws.

Dr. Huws: Bore da, Chris. Mae hi'n braf, on'd yw hi?

Rheolwr swyddfa: Ydy, wir, Dr. Huws. Mae'r haul yn gwenu.

Dr Huws: Ddylwn i ddim bod wedi gwisgo siwt mor drwchus! Dw i'n toddi!

Rheolwr swyddfa: Mae'r ffenest ar agor yn **eich swyddfa chi. Tynnwch eich siaced a'ch tei chi**, ac **eisteddwch** o flaen y ffenest am ychydig.

Dr. Huws: Diolch. Un ar ddeg yn barod! Ble mae'r amser yn mynd? Ydy'r post yma eto?

Rheolwr swyddfa: Ydy, Dr Huws, ers hanner awr wedi wyth. Mae llawer o lythyrau heddiw.

Dr Huws: Oes rhywbeth pwysig ynddyn nhw?

Rheolwr swyddfa: Nac oes, a dweud y gwir.

Dr Huws: Oes rhywun wedi ffonio?

Rheolwr swyddfa: Oes, Delyth Davies. **Anghofioch chi** fynd at y deintydd ddoe.

Dr Huws: O, dylet ti fod wedi fy atgoffa i. Bydda i'n rhy brysur yr wythnos yma. Trefna apwyntiad arall mewn chwe mis. Dylai fy nannedd i fod yn iawn, ac mae'n gas gyda fi sŵn dril, dw i'n cael pen tost ar ei ôl e.

Rheolwr swyddfa: Mae Mrs Llinos Smith o'r Llywodraeth wedi ffonio. Byddan nhw'n dod yma bore Llun nesa i drafod y ffurflen gais am grant i'r ysbyty gyda **chi**.

Dr Huws. Amhosib. Bydda i ar wyliau yr wythnos nesa. Dylet ti fod wedi cofio.

Rheolwr swyddfa: Mae'n ddrwg gyda fi, Dr Huws. Gwnaf i ganslo'r cyfarfod.

Dr Huws: Problemau, problemau! Ble mae'r nodiadau ar gyfer hyfforddiant y prynhawn 'ma?

Rheolwr swyddfa: Ebostiais i **eich nodiadau chi** a'r papurau **atoch chi** neithiwr.

Dr Huws: Welais i mo'r ebost, ond edrycha i arno fe nawr. Unrhyw neges arall?

Rheolwr swyddfa: Wel, ffoniodd Gareth, yn gofyn **dych chi** wedi bwcio tacsi i'r maes awyr eto?

Dr Huws: Dylet ti fod wedi sôn am hynny gynta. Wyt ti'n gallu ffeindio rhestr o rifau ffôn tacsis i fi nawr?

Rheolwr swyddfa: Ar unwaith, Dr Huws.

Dr Huws: Neu ffonia di nhw. Rhaid i ni fod yn y maes awyr erbyn saith bore fory.

Rheolwr swyddfa: Dim problem.

Dr Huws: Rhaid i fi edrych ar y nodiadau nawr. Bydda i'n rhy brysur i siarad â neb ar y ffôn ond dylwn i fod yn barod am baned mewn hanner awr. Erbyn amser cinio yfory, bydda i yn Barcelona! Diolch Chris, rwyt ti'n gofalu amdana i'n dda iawn.

Rheolwr swyddfa: Croeso, Dr Huws.

1. Ysgrifennwch un frawddeg o'r ddeialog gyda **dylwn/dylet/dylai**.

.....

2. Ysgrifennwch un frawddeg o'r ddeialog gyda **mo**.

.....

3. Edrychwch ar y frawddeg, **Dylai fy nannedd i fod yn iawn**. Nesaf, gorffennwch y brawddegau yma.

Mae'r garej wedi ffonio, dylai fy ..... i fod yn barod erbyn yfory.

Mae'r llyfrgell wedi ffonio, dylai fy ..... i fod yn ôl erbyn yfory.

Mae'r fferyllydd wedi ffonio, dylai fy ..... i fod i mewn erbyn yfory.

Mae'r siop briodas wedi ffonio, dylai fy ..... i fod i mewn erbyn yfory.

Llenwch y bylchau

Mae grŵp gwerin Grawnwin Surion wedi cael gwahoddiad i ganu ..... cyngerdd mawr yn yr Unol Daleithiau ym mis Medi. Nhw ydy'r grŵp .....(✗1) erioed o Gymru i gael gwahoddiad i gymryd rhan yn yr ŵyl werin fawr yn Efrog Newydd.

.....(cael) y grŵp ei ddechrau gan bedwar ffrind, pan oedden nhw yn y coleg yng ..... (Caerfyrddin). Roedd y pedwar wedi meddwl mynd i weithio fel ..... (athro) ysgol gynradd ar ôl graddio, ond wnaeth hynny ddim digwydd. Sylweddolon nhw fod canu a chwarae mewn grŵp yn ..... (da) na dysgu plant bach. Ers..... (3) blynedd nawr, maen nhw'n gweithio fel cerddorion proffesiynol ac yn chwarae mewn gigs dros Ewrop.

Dwedodd y prif ganwr, Steffan Gwyn, eu bod nhw ..... eu bodd gyda'r llwyddiant maen nhw wedi'i gael. 'Roedd hi'n anodd i ddechrau,' meddai, 'ond ar ôl ..... ni recordio'r CD cyntaf, ... (dechrau) pobl ofyn i ni ganu mewn gigs. Hefyd, roedd y DJ John Reed yn help mawr i ni ..... y pryd. Roedd John yn chwarae ein caneuon ni ar ei ..... (rhaglen) radio bob dydd bron!'

Bydd pethau'n newid ym mis Tachwedd, achos mae Gwennan, gwraig Steffan, yn disgwyl babi. 'Ar hyn o .....,' yn ôl Steffan, 'dyw hi ddim yn broblem mynd i ffwrdd am wythnos neu ddwy. Ond pan ..... y babi'n cyrraedd, fydda i ddim yn gallu mynd i ffwrdd am wythnosau. Dw i ddim eisiau gadael Gwennan ar ei phen ei ..... gyda'r babi.'

Felly, ydyn nhw'n mynd i dderbyn y gwahoddiad i fynd i Efrog Newydd? '..... (✔), wrth gwrs,' meddai Steffan. 'Dw i wedi siarad ..... Gwennan am y peth, ac mae hi wedi cytuno. Bydda i'n hedfan allan nos Fercher ac yn hedfan adre fore dydd Sul. Dw i ddim wedi bod yn America o'r ..... , felly dw i'n edrych ymlaen yn fawr. Mae'r tri arall yn edrych ymlaen hefyd, a dw i'n meddwl eu ..... nhw'n mynd i aros am rai diwrnodau wedi'r ŵyl, i fwynhau Efrog Newydd.'

Beth bynnag ydy'r dyfodol i Grawnwin Surion, maen nhw'n dal i fwynhau canu a pherfformio fel grŵp. Pob lwc ..... (i) nhw!

Gwrando

1. Pam doedd Awen ddim yn gyfforddus neithiwr?

.....

2. Cafodd y theatr ei hagor yn hwyrach na'r disgwyl. Pa mor hwyr?

.....

3. Sut mae adeiladu'r theatr wedi helpu economi Llanaber?

.....

4. Sut mae Dewi'n gwybod yn dda sut mae'r theatr yn edrych?

.....

****

5. Beth oedd yn synnu Awen am y ddrama gafodd ei dewis?

.....

6. Beth dydy Menna Williams ddim yn arfer ei wneud, wrth berfformio?

.....

7. Sut roedd Awen yn gwybod beth roedd y gynulleidfa yn ei feddwl o'r ddrama?

.....

8. Pam bydd theatr Llanaber yn brysur yr wythnos ar ôl i'r ddrama *Y Llanast* orffen?

.....

****

9. 'Mae'r ddrama yn y theatr am ddeg noson ac roedd y noson gyntaf yn noson lwyddiannus.'

'Dyn ni'n defnyddio **noson** gyda rhifau ac ansoddeiriau.
Sut mae dweud:

two nights	.....	*a popular night*	.....
three nights	.....	*a romantic night*	.....
four nights	.....	*an unhappy night*	.....
five nights	.....	*a long night*	.....

Ymarfer – Diddordebau

Edrychwch ar y fideo ac ysgrifennwch frawddeg am ddiddordebau tri o bobl sy ar y fideo.

1. .....

2. .....

3. .....

Siaradwch

Edrychwch ar y lluniau yma o bobl yn mwynhau eu hunain yng Nghymru. Ysgrifennwch y gweithgaredd wrth y llun a dwedwch

Faswn i byth yn gwneud hynny neu **Dw i/Baswn i wrth fy modd yn gwneud hynny:**

....

.....

.....

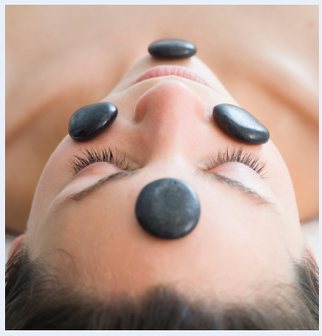

.....

.....

chwarae golff	snorclo mewn cors	sgwrsio gyda ffrindiau mewn tafarn
ymweld â chastell	dringo mynydd	gwylio gêm bêl-droed fyw
mynd i'r traeth	rafftio dŵr gwyn	nofio yn y môr ym mis Rhagfyr
ymlacio mewn spa	mynd i 'gig' mawr	cerdded llwybr yr arfordir
neidio o glogwyn	gwylio adar	ymweld ag arddangosfa/ amgueddfa

- Siaradwch am y lluniau. Beth dych chi wedi ei wneud? Dych chi'n nabod pobl sy'n gwneud y pethau hyn?
- Beth yw'ch diddordebau chi? Sut dych chi'n ymlacio?
- Fasech chi'n dweud eich bod chi'n berson cymdeithasol?
- Dych chi'n gwneud unrhyw fath o gelf a chrefft fel gwau, gwaith coed, arlunio ac ati?
- Ydy eich diddordebau chi nawr yn wahanol i'ch diddordebau chi ddeg mlynedd yn ôl?
- Beth o'ch chi'n hoffi ei wneud pan o'ch chi'n blentyn?

Gwrando a darllen – Hanes Y Ferch o Gefn Ydfa

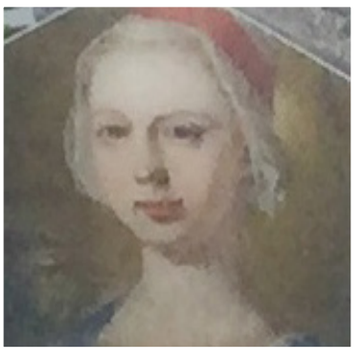

Roedd Ann Thomas yn byw ar fferm Cefn Ydfa ym mhentref Llangynwyd ger Maesteg. Roedd Ann yn ferch ..... iawn, ac roedd ei theulu hi wedi ..... ei bod hi'n priodi dyn ..... o'r ardal o'r enw Anthony Maddocks. Ond un diwrnod, daeth Wil Hopcyn, bachgen ....., tlawd, i.....'r to ar y fferm. ..... Ann a Wil mewn cariad ar unwaith.

Yn anffodus, sylwodd mam Ann fod y ddau mewn cariad, ond yn ei ..... hi, doedd Wil ddim yn ddigon da i Ann. Felly i .....'r berthynas, cloiodd hi Ann yn ei hystafell wely. Ond doedd Ann ddim eisiau rhoi'r gorau i ..... â'i chariad hi. Gwelodd hi ..... yn tyfu tu allan i'r ffenest, felly ..... Ann ei llaw ac ysgrifennu neges ..... at Wil ar ddeilen gan ddefnyddio ei ..... ei hun. Gofynnodd hi i forwyn y tŷ fynd â'r ..... at Wil, ac felly roedden nhw'n gallu .....fel hyn am gyfnod. Pan sylweddolodd mam Ann beth oedd yn digwydd, roedd hi eisiau eu rhwystro nhw eto ac felly cloiodd hi Ann yn y ..... nes roedd Wil wedi ..... i ffwrdd i Fryste. Doedd Wil ddim yn meddwl basai e'n gweld ei gariad byth eto.

Roedd rhaid i Ann ..... Anthony Maddocks, ond doedd ei ..... ddim yn golygu dim byd iddi hi. Dechreuodd hi ddioddef o ..... rhyfedd, doedd neb yn gwybod beth oedd yn bod arni hi. Mewn gwirionedd, roedd ei ..... yn torri. Pan sylweddolodd mam Ann fod ei merch hi'n ddifrifol wael, ... hi am Wil. Ond roedd hi'n rhy hwyr. ..... Ann yn farw yn ei freichiau e.

Mae cofeb i'r ddau yng ..... pentref Llangynwyd, ac mae carreg fedd Wil yn y ..... .Mae bedd Ann yn yr eglwys ei hun.

Ysgrifennodd Wil gân serch ..... i Ann o'r enw 'Bugeilio'r Gwenith Gwyn'. Mae'r gân yn dal yn ....., felly mae'r cof yn fyw am ..... trist Wil ac Ann hyd heddiw.

Gêm geirfa

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy sy'n cael y teganau? .....

Pryd mae'r Clwb Gwau Cymraeg yn cyfarfod? .....

Pam mae Robin yn chwarae 'Oes Gafr Eto?'? .....

b) Gwrandewch am:

ers fy mhlentyndod	*since (my) childhood*
gofal dwys	*intensive care*
'Dyn ni'n griw siaradus.	*We are a talkative crew.*

c) Cyfieithwch:

What do you do in your spare time? .....

Why have you come on the programme? .....

I have just started. .....

Gwaith cartref

Gwaith cartref – Uned 1

1. Ysgrifennwch gwestiwn gan ddefnyddio pob un o'r geiriau yma ac yna atebwch y cwestiwn:

	Cwestiwn	Ateb
enw		
byw		
dod o		
dysgu Cymraeg		
gweithio		
bwyta		
yfed		
gwyliau		
siopa		

2. Disgrifiwch berson enwog (rhwng 5 a 10 brawddeg) heb enwi'r person.
Bydd y dosbarth yn ceisio dyfalu pwy yw/oedd y person yn y wers nesa.

3. Ysgrifennwch gyflwyniad ar gyfer pob sefyllfa.
Write an appropriate introduction for each situation.

i. mewn parti

.....

ii. mewn cyfarfod

.....

iii. yn y swyddfa

.....

iv. mewn ysbyty

.....

4. Darllenwch y darn ac atebwch y cwestiynau:

Helo Bryn,

Gwelais i eich hysbyseb ar y wefan 'Ffeindio cariad Cymraeg' a dw i'n meddwl baswn i'n hoffi'ch cyfarfod chi. Mae llawer o ddiddordebau tebyg gyda ni– nofio, gwylio chwaraeon, darllen am bobl enwog yn y papurau newydd a mynd i'r theatr. Fel chi, mae dau o blant gyda fi ond maen nhw wedi tyfu a dydyn nhw ddim yn byw gartre erbyn hyn. Mae'n unig yn y tŷ weithiau a dw i'n chwilio am gwmni. Yn anffodus, dydy'r ci ddim yn gallu siarad. Dw i'n bum troedfedd a thair modfedd, mae llygaid glas gyda fi, roedd fy ngwallt i'n ddu ac mae fy nannedd fy hun gyda fi. Dw i ddim yn gweithio ond ro'n i'n arfer gweithio fel nyrs mewn ysbyty. Ro'n i wrth fy modd gyda'r cleifion ar y ward. Dych chi'n gweithio?

Os byddwn ni'n trefnu mynd allan, fasech chi'n gallu dod i'r tŷ i roi lifft i mi? Dw i ddim yn gyrru ers i mi gael fy mhen-glin newydd i. Parciwch mor agos â phosibl at y tŷ achos dw i ddim yn symud mor dda ers cael fy mhen-blwydd i'n naw deg oed. Dw i'n edrych ymlaen at glywed oddi wrthoch chi.

Gwen

Ateb:

Annwyl Gwen,

Diolch yn fawr am eich neges, ond fydda i ddim yn gallu'ch cyfarfod chi achos bydda i'n hedfan i weithio yn Barcelona am y pythefnos nesaf. Dw i'n mynd i ddechrau ar fy ffilm newydd. Dw i'n hoffi nofio fel chi, ond yn y môr bydda i'n nofio – bob dydd os ydy hi'n bosibl. O ran y theatr, gweithio yn y theatr dw i, nid mynd i wylio dramâu. Dw i'n prynu papurau newydd i ddarllen amdana i fy hun, ddim am bobl eraill. Mae fy mhlant i'n bedair a chwech oed ac maen nhw'n byw gyda fi, ond achos fy mod i'n teithio cymaint, mae Maria o Batagonia yn byw gyda ni hefyd. Mae hi'n hapus achos ei bod hi'n gallu ymarfer ei Chymraeg hi a dw i'n hapus achos ei bod hi'n gofalu am y plant ac yn fy helpu i gyda fy Sbaeneg i. Dw i'n chwe throedfedd a chwe modfedd, mae gen i lygaid brown ac mae fy ngwallt i'n ddu.

Er eich bod chi'n swnio'n berson hyfryd, Gwen, dw i'n dri deg oed ac mae ein bywydau ni'n wahanol iawn. Pob dymuniad da.

Bryn

Atebwch y cwestiynau (dewisiwch y llythyren):

1. Mae Gwen wedi darllen am Bryn...
a. yn y papur newydd.
b. ar y cyfrifiadur.
c. ar hysbysfwrdd mewn canolfan hamdden.
ch. mewn taflen.
d. yn y llyfrgell.

2. Mae Gwen yn byw gyda...
a. ei phlant.
b. neb.
c. ei nyrs.
ch. ei chi.
d. ei phlant a'i chi.

3. Mae gan Gwen broblem...
a. gyda'i dannedd.
b. yn ysgrifennu.
c. gyda'i chi.
ch. yn parcio.
d. yn cerdded.

4. Mae Bryn yn gweithio fel...
a. nofiwr proffesiynol.
b. peilot.
c. actor.
ch. newyddiadurwr.
d. meddyg.

5. Mae Maria'n...
a. gofalu am y plant.
b. dysgu Cymraeg i'r plant.
c. coginio ac yn glanhau.
ch. dysgu Sbaeneg i'r plant.
d. teithio i Sbaen gyda Bryn.

5. Dych chi eisiau trefnu parti pen-blwydd arbennig yn Nant Gwrtheyrn. Llenwch y ffurflen archebu arlein:

Enw: .....
Cyfeiriad: .....
.....
Ebost: .....

Digwyddiad: .....
.....
.....
.....
.....
.....
Pa fath o fwyd (e.e bwffe/poeth): .....
.....
.....
Bwyd i faint: .....
Faint o bobl fydd yn aros dros nos yn y Nant?.....
Anghenion eraill (disgo, grŵp, cacen ben-blwydd...):
.....
.....
.....

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref – Uned 2

1. Llenwch y bylchau gyda **byth** neu **erioed.**

i. Dw i ..... yn smocio.

ii. Dw i ..... wedi smocio.

iii. Dw i ..... wedi bod mewn disgo.

iv. Dw i ..... yn dawnsio mewn disgo.

v. Dw i ..... wedi sgio.

vi. 'Dyn ni ..... eisiau mynd ar wyliau sgio eto.

2. Darllenwch y darn ac atebwch y cwestiynau.

Beth sy'n gwneud gwyliau da?

Mae Dafydd a Siân Roberts yn ŵr a gwraig, a'r ddau'n athrawon yn Ysgol Caereglwys. Byddan nhw'n pacio bagiau, ac yn gadael y wlad ar ddiwrnod cyntaf gwyliau'r haf. Ond maen nhw'n wahanol i bobl eraill, achos dydyn nhw **byth** yn mynd ar wyliau gyda'i gilydd. Bydd y ddau'n teithio yn y car i faes awyr Bryste, ond ar ôl gadael Siân yno i ddal awyren i Malta, bydd Dafydd yn ôl yn y car ac yn gyrru i Dover cyn croesi'r môr ar y fferi i Ffrainc. Dyw e **erioed** wedi bod ar awyren – mae ofn hedfan arno fe. Ond i Siân, dyna'r unig ffordd o deithio i'r haul.

Ar ôl cyrraedd Malta, bydd Siân yn mynd yn syth i'w gwesty pum seren, ac yno bydd hi'n aros am y pythefnos nesa. Bydd hi'n dilyn yr un drefn bob dydd – ar ôl brecwast wedi ei goginio, bydd hi'n eistedd wrth bwll nofio'r gwesty trwy'r bore, yn mynd i'r traeth i orwedd yn yr haul yn y prynhawn ac yn cael ffrwyth neu rywbeth i de, ac ar ôl swper bydd hi'n mwynhau'r sioe yn y gwesty. Ar y llaw arall, bydd Dafydd yn mynd â'i babell i rywle gwahanol bob dydd wrth deithio o gwmpas de Ffrainc neu'r arfordir. Fydd e **byth** yn cael dim i frecwast, heblaw am baned o de, ond os bydd e'n lwcus, bydd e wedi dal pysgodyn i'w goginio ar y tân bach nwy i ginio... pan fydd e'n gallu aros yn agos i draeth. Cyn iddi dywyllu, mae'n well gyda fe ddarllen llyfrau taith na dim byd arall; yn sicr, fasai fe **byth** yn mwynhau gwrando ar ganu mewn gwesty mawr.

Mae Dafydd a Siân yn briod ers ugain mlynedd ac yn hapus iawn gyda'i gilydd. Dim ond unwaith aethon nhw ar wyliau gyda'i gilydd, ac roedd y profiad mor ofnadwy, dydyn nhw **erioed** wedi bod wedyn. Cytunon nhw i drefnu gwyliau ar wahân bob blwyddyn ers hynny! 'Do'n i **byth** yn mwynhau aros mewn gwesty mawr drud,' meddai Dafydd, 'ond dyna mae Siân eisiau'i wneud: ymlacio a chael gwasanaeth da. Mae gweld byd natur a'r môr yn fwy pwysig i fi.'

Mae Dafydd yn hoff o ddysgu tipyn o'r iaith leol, ac yn mynnu siarad â phobl yn eu hiaith nhw, pan fydd e yn Ffrainc. Mae'n well gan ei wraig beidio â phoeni am bethau fel hynny, ac mae hi'n mynd i Malta achos dydy hi **byth** yn cael trafferth i ffeindio pobl sy'n gallu siarad Saesneg â hi. Wedi dweud hynny, mae'r ddau'n falch o gael sgwrs ar y ffôn neu'r cyfrifiadur yn Gymraeg bron bob dydd, os bydd ffôn Dafydd yn gweithio, wrth gwrs!

Cwestiynau

Nodwch sut mae gwyliau Dafydd a Siân yn wahanol, gan gyfeirio (*refer*) at yr isod. Cofiwch sôn am wyliau'r **ddau** yn eich atebion.

e.e. Sut byddan nhw'n teithio yno?

Bydd Siân yn hedfan, ond bydd Dafydd yn mynd yn y car ac ar y fferi.

i. Ym mha fath o le byddan nhw'n aros?

.....

.....

ii. Beth byddan nhw'n ei wneud **gyda'r nos**?

.....

.....

iii. Beth byddan nhw'n ei wneud ar lan y môr?

.....

.....

iv. Pa fath o frecwast byddan nhw'n ei gael fel arfer?

.....

.....

v. Pa ieithoedd byddan nhw'n eu siarad yn ystod y gwyliau?

.....

.....

.....

3. Llenwch y bylchau yn y llythyr cwyno yma.

..... Gynghorydd Jones

Rhaid i fi ysgrifennu ..... chi i gwyno am y problemau parcio yn y dref – mae'n ofnadwy ac yn mynd o ddrwg i waeth. Does neb yn hapus i dalu £1.50 yr awr i barcio yn y ..... parcio. Felly, mae pawb yn ceisio parcio yn y stryd, ar y llinellau ..... dwbl hyd yn oed. Mae'n broblem yn ystod y ..... a gyda'r nos pan fydd pawb yn dod i brynu sglodion, pitsas ..... gyrri.

Felly, dw i'n cwyno achos dw i ddim yn ..... parcio o flaen fy nhŷ i. Ond dw i hefyd yn poeni bydd damwain achos mae'n anodd croesi'r ..... . Os ..... chi'n dda, ydy hi'n bosib meddwl eto am eich polisi chi o godi £1.50 yr awr i barcio?

..... chi'n creu problemau mawr i'r dre. ..... neb eisiau dod i siopa yma achos y problemau parcio.

Dw i'n deall ei ..... hi'n anodd i'r cyngor ar hyn o bryd a dw i ddim yn hoffi cwyno, ond os gwelwch chi'n dda, gwnewch rywbeth i'n helpu ni cyn bydd hi'n rhy hwyr.

Yn gywir

.....

4. Cawsoch chi broblem yn ddiweddar ar eich gwyliau. Wnewch chi lenwi'r holiadur yma i'n helpu ni i wella ein gwasanaeth, os gwelwch chi'n dda? Diolch.

i. Enw llawn: .....

ii. Cyfeiriad ebost: .....

iii. Rhowch fanylion eich gwyliau (e.e. Ble, Pryd, Pa mor hir, ac ati). (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

iv. Beth oedd y problemau mwyaf am y gwyliau? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

v. Oedd unrhyw beth yn dda am y gwyliau? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

Fasech chi'n fodlon i ni eich ffonio chi i drafod hyn? .....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 3

1. Llenwch y bylchau:

i. Efallai ..... y gath yn y goeden.

ii. Mae hi'n gobeithio ..... ni'n gallu mynd ar wyliau y flwyddyn nesa.

iii. Dw i wedi clywed ..... y capten wedi torri ei goes.

iv. Roedd S4C yn dweud ei ..... hi'n wyntog iawn ar gopa'r Wyddfa ar hyn o bryd.

v. Wyt ti'n meddwl fy ..... i wedi pasio'r prawf?

vi. Dw i'n gwybod ..... mam-gu'n falch pan wyt ti'n ffonio.

vii. Dw i'n credu ..... i'n flinedig ar ôl rhedeg Marathon Caerdydd yr wythnos nesa.

viii. Ro'n i'n meddwl ..... y dosbarth yn ddiddorol heddiw.

2. Atebwch gyda "Yes" a brawddeg yn dechrau gyda "dw i'n meddwl/dw i'n siŵr".

e.e. Ydy Gwyn yn gweithio heno? Ydy, dw i'n meddwl ei fod e.

i. Oedd y pennaeth yn y parti? (hi) .....

ii. Ydy'r plant yn y parc? .....

iii. Fydd hi'n bwrw eira yfory? .....

iv. Faset ti'n hoffi gwylio'r ffilm? .....

v. Oedd hi'n brysur yn y bore coffi? .....

vi. Wyt ti'n deall popeth? .....

3. Darllenwch y ddwy neges ebost ac atebwch y cwestiynau.

Oddi wrth: Mrs Nia Rees
At: Mr Jones (Cynghorydd)
Pwnc: Casglu ysbwriel

.....

Annwyl Mr Jones,

Rhaid i mi ysgrifennu atoch chi i gwyno am sefyllfa'r ysbwriel. Beth yn y byd ydy'r polisi newydd yma o gasglu'r ysbwriel unwaith y mis? Os bydda i ar fy ngwyliau ar ail ddydd Mercher y mis, bydd rhaid i mi aros am ddau fis! Mae'r gŵr a fi'n ailgylchu popeth a 'dyn ni wedi dysgu'r plant i ailgylchu hefyd, ond mae'r bin yn dal i lenwi'n eitha cyflym. Erbyn hyn, mae fy mam-yng-nghyfraith yn byw gyda ni, felly mae saith o bobol yn y tŷ. Dw i'n deall bod rhaid i'r Cyngor arbed arian, a bod yn rhaid i bobl ddysgu ailgylchu mwy, ond dydy eich polisi newydd chi ddim yn deg i deuluoedd mawr. Byddwch chi'n dweud wrth bobol am beidio â chael mwy o blant nesa!

Yn gywir,
Mrs Nia Rees

Oddi wrth: Mr Jones (Cynghorydd)
At: Mrs Nia Rees
Pwnc: Casglu ysbwriel

.....

Annwyl Mrs Rees,

Diolch yn fawr i chi am eich neges chi. Oes wir, rhaid i'r Cyngor arbed arian. 'Dyn ni ddim eisiau cau llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden, felly 'dyn ni'n edrych yn ofalus ar ein casgliadau ysbwriel a phopeth arall.

Ble cawsoch chi eich gwybodaeth am y system newydd? Dw i'n meddwl eich bod chi wedi darllen am y sefyllfa yn y papur lleol ond roedd yr erthygl yn y papur yr wythnos diwetha'n anghywir. Tasech chi wedi edrych ar wefan y cyngor, basech chi'n gweld bod teuluoedd o dros bump yn gallu gwneud cais i gael yr ysbwriel wedi'i gasglu bob pythefnos. I wneud hynny, llenwch y ffurflen gais fydd yn dod gyda phapur y Cyngor wythnos nesa. Os oes rhywbeth dych chi ddim yn ei ddeall, galwch yn eich llyfrgell leol chi a byddan nhw'n gallu helpu.

Gobeithio bod y neges yn ateb eich cwestiynau chi ac os gwelwch chi'n dda, peidiwch â chredu popeth dych chi'n ei ddarllen yn y papur. Ffoniwch os oes rhagor o gwestiynau gyda chi. Mae chwech o blant gyda fi felly dw i ddim yn gallu dweud wrth neb am beidio â chael rhagor o blant!

Yn gywir,
Tom Jones (Cynghorydd Tref Aberheli)

Nodwch yr ateb mwya priodol (*appropriate*) o'r brawddegau isod drwy roi llythyren yn y blwch, e.e. ch.

1. Prif reswm Nia Rees dros ysgrifennu at Mr Jones y Cynghorydd yw...

a. Mae ei bin ysbwriel yn llenwi'n eithaf cyflym.
b. Mae ei phlant yn hoffi ailgylchu.
c. Dydy hi ddim yn hoffi ei mam-yng-nghyfraith.
ch. Dydy pobl ddim yn ailgylchu digon.
d. Mae'r cyngor yn mynd i gasglu ysbwriel unwaith y mis yn unig.

2. Yn byw yn nhŷ Mrs Rees mae...

a. Mr a Mrs Rees a phump o blant.
b. Mr a Mrs Rees, tri o blant a mam Mr Rees.
c. Mr a Mrs Rees, pedwar o blant a mam Mr Rees.
ch. Mr a Mrs Rees, tri o blant a rhieni Mrs Rees.
d. Mr a Mrs Rees, pedwar o blant a thad Mrs Rees.

3. Mae'r Cynghorydd Jones yn meddwl bod Nia Rees yn gwybod am y polisi newydd ar ôl...

a. gweld papur newydd lleol.
b. gweld gwefan y cyngor.
c. clywed hysbyseb radio.
ch. darllen taflen trwy'r drws.
d. gweld poster yn y ganolfan hamdden.

4. Bydd y cyngor yn hapus i gasglu ysbwriel Nia Rees bob yn ail wythnos achos...

a. Mae hi'n gofalu am hen berson.
b. Mae ei bin hi'n llenwi'n gyflym.
c. Maen nhw'n deulu mawr.
ch. Mae hi'n hapus i dalu.
d. Mae'r teulu'n ailgylchu popeth.

5. I drefnu casgliad ysbwriel bob pythefnos, rhaid i Nia Rees...

a. ffonio Mr Jones.
b. llenwi ffurflen.
c. ysgrifennu neges at Mr Jones.
ch. galw yn y llyfrgell.
d. ffonio swyddfa'r cyngor.

4. Llenwch y ffurflen hon:

Mae Cwmni Teledu'r Castell Coch yn chwilio am barau o ffrindiau / aelodau o'r teulu i gystadlu mewn cwis arbennig ar S4C lle dych chi'n gallu ennill £10,000. Rhaid i chi lenwi'r ffurflen gais yma i fod ar y rhaglen.

i. Eich enw llawn: .....

ii. Cyfeiriad ebost: .....

iii. Pa fath o raglenni cwis dych chi'n eu hoffi ar y teledu? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

iv. Pwy fydd eich partner yn y cwis? Pam dych chi'n dewis y person yma? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

v. Tasech chi'n ennill y £10,000, beth fasech chi'n ei wneud gyda'r arian? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pob lwc gyda'r cais i fod ar y cwis!

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 4

1. Atebwch mewn brawddegau llawn:

i. Beth weli di ar y teledu yr wythnos yma?

.....

ii. Â phwy siaradwch chi yn Gymraeg nesa?

.....

iii. Pryd gorffenniff y cwrs yma?

.....

iv. Beth ddysgiff y plant yn yr ysgol?

.....

v. Pwy enilliff y gêm rygbi nesa?

.....

2. Llenwch y bylchau:

i. ..... ni'r ffilm yn y sinema nos Sadwrn.

ii. ..... di siampên yn y briodas?

iii. ..... ni bob gair o'r eirfa erbyn yr wythnos nesa.

iv. Caf i'r bil ond ..... i ddim yn syth.

v. ..... hi ddim ar y draffordd cyn pasio'r prawf.

3. Ysgrifennwch ebost byr yn gofyn i rywun eich helpu chi (cydweithiwr neu gymydog) ac atebwch yn derbyn neu'n gwrthod.

4. Llenwch y ffurflen hon:

Mae Cyngor Cymuned Abercastell yn chwilio am bobl i helpu gyda'r henoed yn yr ardal. Dych chi'n gallu llenwi'r ffurflen isod i ddweud sut dych chi'n gallu helpu?

i. Eich enw llawn: .....

ii. Cyfeiriad ebost: .....

iii. Disgrifiwch y person hynaf (hena) yn eich teulu chi. Sut dych chi wedi ei helpu e/hi? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

iv. Beth gallwch chi ei gynnig i helpu gyda'r prosiect? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

v. Mae arian ar gael i fynd ar un wibdaith diwrnod ar fws. Ble yn yr ardal dylen ni fynd â'r henoed, yn eich barn chi, a pham? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

Diolch i chi am eich help!

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 5

1. Atebwch:

i. O ble mae eich teulu chi'n dod?

.....

ii. Beth fasech chi'n hoffi ei wneud dydd Sul?

.....

iii. Beth dych chi'n ei feddwl o eira?

.....

iv. Beth o'ch chi'n ei feddwl o'r newyddion yr wythnos yma?

.....

v. Beth fasech chi byth yn ei fwyta?

.....

vi. Ble dych chi erioed wedi bod yng Nghymru?

.....

vii. Pryd chwaraeiff tîm rygbi Cymru nesa?

.....

2. Llenwch y bylchau:

a	Rhaid i ni ..... plastig a phapur i warchod y byd.
b	Ces i ddiwrnod ..... yn y gwaith heddiw – cyfarfod anodd iawn!
c	Mae'r ..... yn yr ysbyty i gyd yn aros i weld y meddyg.
ch	Ych a fi! Mae'r coffi yma'n ..... iawn.
d	Peidiwch â ....., blant! Rhaid i chi fod yn ffrindiau!
dd	Mae'r glaw yn gwneud i fi deimlo'n ....., ble mae'r haul?
e	Ydy hi'n bwrw eira? Ydy hi'n glawio? Nac ydy, mae hi'n bwrw .....
f	Mae hi'n byw dwy ..... o'r dosbarth.
ff	Dw i ddim yn gallu .....'r car newydd 'na.
g	Dych chi'n gallu ..... am y gath pan fydda i ar wyliau?
ng	Mae fy ..... i'n lân, golchais i fe y bore 'ma.
h	Ble dych chi'n gweithio ar ..... o bryd?
i	Roedd yr ..... dân yn swnllyd iawn!
l	Pan aethon ni i Ffrainc ar wyliau, roedd rhaid i ni ..... car.
ll	Mae'r ffordd yn ..... iawn ar ôl yr eira.
m	Dw i wrth fy ..... yn darllen y llyfr yma.
n	Y gair Cymraeg am afon fach yw .....
o	Yn yr..... mân, yng nghanol y nos, mae hi'n dywyll iawn.
p	Peth ..... yw dringo'r Wyddfa mewn fflip-fflops.
ph	Caiff yr actores Oscar am ei ..... gwych.
r	Noson ..... iawn eto – 'dyn ni'n cael mis lonawr oer!
rh	Beth yw'r ..... am y sŵn mawr?
s	Dw i'n ..... bod y plant yn cysgu'n barod! Dim ond wyth o'r gloch yw hi!
t	Dych chi'n talu eich ..... bob mis neu bob blwyddyn?
th	Mae ffordd hir a ..... yn mynd drwy'r goedwig.
u	Mae Hollywood yn yr ..... Daleithiau.
w	Mae'r ..... i gyd yn llawn, does dim un gwely ar gael.
y	Ar ddechrau'r flwyddyn ..... pedwar person newydd â'r dosbarth.

3. Darllenwch y darn ac atebwch y cwestiynau.

Daeth cystadleuaeth 'Gwesty Gorau Cymru' i ben ddoe, mewn seremoni fawr yn Aberystwyth. Roedd dau westy wedi cyrraedd y rownd olaf, sef Gwesty'r Bryn yn Llandudno a Gwesty'r Wylan ger Porth-cawl. Roedd y panel beirniaid yn edrych ar sawl peth: yr ystafelloedd, y bwyd, y cyfleusterau, y gost ac yn fwy na dim, pa fath o groeso oedd i'w gael yno. Cystadleuaeth rhwng gogledd a de felly! Roedd y ddau yn y categori 'gwesty bach', gyda dim ond deuddeg ystafell yng Ngwesty'r Bryn, a dwy yn llai yng Ngwesty'r Wylan. Aeth y beirniaid i aros yn y ddau le yn ystod y flwyddyn, ond heb ddweud wrth neb eu bod nhw yno i roi marciau i'r gwesty, wrth gwrs.

Aethon nhw i Westy'r Bryn yn gyntaf, ac roedden nhw'n dweud bod y safon yn uchel iawn. Pâr ifanc, Jac a Mair Evans, sy'n rhedeg y lle nawr, a choginio ydy diddordeb mwya Jac. Mae'r fwydlen yn llawn bwyd o Gymru. Gall y bobl sy'n aros yn y gwesty ddefnyddio'r cwrs golff am ddim, ac mae'r plant yn hoff iawn o'r llwybr sy'n mynd o'r gwesty i'r traeth. Cafodd y gwesty ei godi ddeg mlynedd yn ôl, felly mae popeth fel newydd o hyd yng Ngwesty'r Bryn, a'r croeso'n gynnes bob amser gan y perchnogion.

Giovanni a Maria Parizzi sy'n rhedeg Gwesty'r Wylan ger Porth-cawl. Er gwaetha'r enwau Eidalaidd, nid bwyd Eidalaidd sy ganddyn nhw yn eu tŷ bwyta hyfryd, ond bwyd môr. Does dim pwll nofio ganddyn nhw (does dim pwll gan Westy'r Bryn 'chwaith), ond mae cwrt tennis drws nesa i Westy'r Wylan, at ddefnydd y cwsmeriaid. Os ydy chwarae tennis yn ormod o waith caled, mae'r ffair enwog yn ddigon agos ac yn siŵr o gadw'r ymwelwyr ifancaf yn hapus. Mae Gwesty'r Wylan yn ffermdy o Oes Fictoria, sy'n gant a hanner oed o leiaf, ac mae Giovanni a'i wraig yn barod i siarad am hanes y lle. Maen nhw hefyd yn barod iawn eu croeso. Er hynny, dim ond chwe deg punt y noson am ystafell ydy'r gost yng Ngwesty'r Wylan, sy ugain punt yn rhatach na Gwesty'r Bryn.

Felly, pa westy aeth â'r wobr gynta? Wel, Gwesty'r Wylan aeth â'r wobr o fil o bunnoedd neithiwr, mewn cystadleuaeth agos iawn. Llongyfarchiadau iddyn nhw.

Nodwch sut mae pethau'n wahanol yn y ddau westy gan gyfeirio at yr isod:

Cofiwch sôn am sut mae pethau yng Ngwesty'r Bryn a sut mae pethau yng Ngwesty'r Wylan.

e.e. **Nifer yr ystafelloedd**

Mae deuddeg ystafell yng Ngwesty'r Bryn a deg ystafell yng Ngwesty'r Wylan.

1. Bwyd

.....

.....

2. Cyfleusterau (*facilities*) chwaraeon

.....

.....

3. Pethau sy'n apelio at blant

.....

.....

4. Oed yr adeilad

.....

.....

5. Y pris

.....

.....

4. Llenwch y ffurflen:
Mae Croeso Cymru eisiau perswadio mwy o bobl o Gymru i fynd ar eu gwyliau mewn rhannau eraill o Gymru, yn lle mynd dros y môr. Wnewch chi lenwi'r holiadur yma i'n helpu ni, os gwelwch chi'n dda?

1. Enw llawn:

.....

2. Cyfeiriad ebost:

.....

3. Rhowch fanylion eich gwyliau diwetha, (e.e. Ble, Pryd, Pa mor hir, ac ati). (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

4. Beth oedd y pethau gorau a'r pethau gwaetha am y gwyliau hynny? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

5. Pa mor dda dych chi'n nabod rhannau eraill o Gymru? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Fasech chi'n hoffi derbyn gwybodaeth am dwristiaeth yng Nghymru drwy ebost?

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 6

1. Atebwch y cwestiynau:

i. Gyda phwy dych chi'n byw?

.....

ii. Ar beth edrychoch chi ar y teledu dros y penwythnos?

.....

iii. At bwy anfonoch chi ebost neu neges ddiwetha?

.....

iv. Am faint o'r gloch codoch chi y bore 'ma?

.....

v. Ym mha fis cawsoch chi/gaethoch chi eich geni?

.....

2. Llenwch y bylchau:

i. Gofynnwch ..... hi helpu yn y ffair.

ii. Edrychais i ..... nhw'n chwarae pêl-droed dydd Sadwrn.

iii. Anfonwch ebost ..... i pan dych chi'n gwybod pryd mae'r Sadwrn Siarad nesa.

iv. Gwenodd y babi ..... ni am y tro cynta heddiw.

v. Dangosais i ..... fe sut i wneud y gwaith.

vi. Darllenais i ..... ti'n ennill y gystadleuaeth yn y papur bro!

vii. Dw i'n dweud ..... chi, mae hyn yn bwysig!

viii. Dw i ddim yn ymddiried ..... nhw.

ix. Dw i wedi edrych dros y gwaith yn barod, ond wnei di edrych ..... fe?

x. Sori, ond does dim diddordeb gyda fi ..... ti!

3. Darllenwch y ddau ebost yma ac atebwch y cwestiynau:

Oddi wrth: Alwen Lewis
At: Cyfeillion Theatr y Bont
Pwnc: Ailagor y Theatr

.....

Annwyl Gyfeillion,
Dw i'n ysgrifennu atoch chi gyda'r newyddion da bod Theatr y Bont yn mynd i ailagor ym mis Gorffennaf. Erbyn hyn, mae'r fynedfa a'r caffi newydd yn barod. Un peth fydd ddim wedi newid ydy'r croeso cynnes byddwch chi'n ei gael gan y staff i gyd wrth i chi ddod i'r Theatr. Bydd rhaglen arbennig iawn dros y mis cyntaf ar ôl i ni ailagor, gan gynnwys cyngerdd arbennig gyda'r canwr enwog Emyr Teifi. Gallwch chi weld manylion y rhaglen ar ein gwefan www.theatrybont.com yn barod.

'Dyn ni eisiau diolch i chi am eich cefnogaeth ac am helpu i godi arian i wella'r adeilad. Felly trwy fis Gorffennaf, bydd hi'n bosib i aelodau Cyfeillion Theatr y Bont brynu tocynnau am hanner pris. Archebwch drwy ebost neu ffoniwch y Theatr ar 02103 342342. Dw i'n edrych ymlaen at eich gweld chi yn y Theatr unwaith eto cyn bo hir.

Pob hwyl,
Alwen

Oddi wrth: Huw Morys
At: Alwen Lewis
Pwnc: Ailagor y Theatr (eto)

Annwyl Alwen,
Diolch yn fawr am y neges. Dw i'n edrych ymlaen at fwynhau perfformiadau yn Theatr y Bont unwaith eto a gweld sut mae'r adeilad wedi gwella. Hoffwn i brynu wyth tocyn i gyngerdd Emyr Teifi. Dw i wrth fy modd bod Emyr yn dod adre i ganu yn yr ardal yma a dw i eisiau dod â fy nheulu i gyd i'r cyngerdd. Roedd Emyr yn yr un dosbarth â fi, a dw i ddim wedi ei weld yn canu ers iddo ennill cystadleuaeth yn eisteddfod yr ysgol.

Wnewch chi anfon manylion cost y tocynnau ata i os gwelwch chi'n dda? Fydda i'n cael wyth am bris pedwar?

Diolch yn fawr,
Huw Morys

Nodwch yr ateb mwya priodol (*appropriate*) o'r brawddegau isod drwy roi llythyren yn y blwch.

1. Prif neges Alwen Lewis yw/ydy...

a. bod y theatr yn mynd i gau.
b. bod gwefan newydd gyda/gan y theatr.
c. bod y theatr yn mynd i agor eto.
ch. bod dim byd wedi newid yn y theatr.
d. bod angen staff ar y theatr.

2. I gael gwybodaeth am berfformiadau yn Theatr y Bont...

a. dylech chi edrych yn y papur lleol.
b. dylech chi anfon amlen â stamp arni.
c. rhaid i chi aros tan fis Gorffennaf.
ch. dylech chi edrych ar wefan y theatr.
d. dylech chi ddod i'r caffi.

3. Bydd 'Cyfeillion y Theatr' yn cael...

a. coffi am ddim.
b. tocynnau rhatach.
c. perfformio yn y theatr.
ch. tocynnau am ddim.
d. seddi gwell.

4. Prif neges Huw Morys i Alwen yw/ydy...

a. ei fod eisiau tocynnau i gyngerdd Emyr Teifi.
b. ei fod wedi gweld Emyr Teifi yn y theatr.
c. ei fod wedi prynu pedwar tocyn i'r cyngerdd.
ch. ei fod ddim eisiau dod i'r theatr eto.
d. bod y theatr wedi gwella llawer.

5. Roedd Huw Morys ac Emyr Teifi...

a. yn arfer canu gyda/efo'i gilydd.
b. yn ddau frawd.
c. yn yr ysgol gyda/efo'i gilydd.
ch. yn gweithio yn y theatr.
d. wedi ennill cystadleuaeth yn yr eisteddfod.

4. Ysgrifennwch ebost at Alwen Lewis yn cynnig helpu yn y cyngerdd (tua 100 gair).

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref – Uned 7

1. Atebwch y cwestiynau. Dilynwch y patrwm.
Defnyddiwch: **rhai/y rhan fwyaf/pob un/neb/llawer**

Faint o Aelodau o Senedd Cymru sy'n siarad Cymraeg? Rhai ohonyn nhw.

i. Faint o bobl yn eich teulu chi sy'n siarad Cymraeg?

.....

ii. Faint o dîm rygbi Cymru sy'n siarad Cymraeg?

.....

iii. Faint o bobl yn y dosbarth sy'n gyrru car?

.....

iv. Faint o bobl yn y dosbarth sy'n gweithio amser llawn?

.....

2. Atebwch yn y negyddol, gyda brawddegau llawn:
e.e. Weloch chi'r ffilm? Welais i mohoni hi

i. Gaeth e'r parsel? ..... (fe)
ii. Glywaist ti'r rhaglen radio? ..... (hi)
iii. Ddealloch chi'r ddrama? ..... (hi)
iv. Glywaist ti fi'n siarad Cymraeg ar y ffôn? ..... (ti)
v. Welodd e chi? ..... (ni)
vi. Bryni di'r Porsche? ..... (fe)
vii. Atebiff hi gwestiynau'r plismon?..... (nhw)
viii. Dalaist ti'r bil treth? ..... (fe)

3. Atebwch y cwestiynau ar ôl darllen y ddau ebost:

Oddi wrth: Gwyn James
At: Tracy Williams
Testun: Codi pres

Annwyl Tracy Williams,

Diolch yn fawr i chi am gymryd rhan yn ein cyngerdd codi pres neithiwr. Mi wnaethon ni tua phum cant o bunnoedd ar y drws, felly dan ni hanner ffordd at gyrraedd ein targed. Mae'n anodd i bentre bach godi cymaint o bres! Nid dyna'r rheswm dros gysylltu efo chi mewn gwirionedd. Y digwyddiad nesa yn ein calendr ni ydy ocsiwn fawr, lle byddwn ni'n gwerthu llawer o bethau. Oes rhywbeth y basech chi'n fodlon ei gyfrannu? Mi fasai llun ohonoch chi'n canu'n wych. Dw i'n gwybod bod blynyddoedd wedi mynd heibio ers i chi adael y pentre, ac mai Llundain ydy'ch cartre chi erbyn hyn. Ond mae pobl y pentre a gorllewin Cymru i gyd yn meddwl amdanoch chi fel merch o Gwm Du. Mae'r artist lleol Meirion Tomos wedi rhoi llun, a'r chwaraewr pêl-droed Malcolm Edwards wedi anfon crys. Mi fasai llun o'r gantores enwog Tracy Williams yn help mawr.

Ymddiheuriadau am eich poeni unwaith eto.
Gwyn James

Oddi wrth: Tracy Williams
At: Gwyn James
Testun: Codi pres

Annwyl Gwyn,

Diolch yn fawr am eich neges. Mi wnes i fwynhau'r cyngerdd neithiwr, yn enwedig cyfarfod hen ffrindiau. Oni bai am yr eira, dw i'n siŵr y basai mwy wedi dod; does dim byd y gallech chi fod wedi'i wneud am hynny. Dw i ddim yn meddwl bod £10 y tocyn yn ormod i'w ofyn. Wrth gwrs y baswn i'n hapus i gyfrannu at yr ocsiwn, yn enwedig gan fod Malcolm wedi anfon rhywbeth. Dw i'n ei gofio fo o'r ysgol er ei fod o'n ifancach na fi. Mi fydda i'n anfon neges ar Facebook ato fo rŵan.
Gobeithio byddwch chi'n codi llawer o bres.

Cariad mawr,
Tracy

Nodwch yr ateb mwya priodol (*appropriate*) o'r brawddegau isod drwy roi llythyren yn y blwch, e.e. Mae 4 marc am bob cwestiwn.

1. Mae pwyllgor Cwm Du eisiau codi...

a. £100

b. £500

c. £1,000

ch. £1,500

d. £10,000

2. Prif reswm Gwyn James dros ysgrifennu at Tracy yw/ydy...

a. gofyn am rywbeth i'r ocsiwn.

b. ymddiheuro.

c. gofyn iddi gymryd rhan mewn cyngerdd.

ch. diolch iddi.

d. gosod targed.

3. Mae Tracy'n byw...

a. yng ngorllewin Cymru.

b. yng Nghaerdydd.

c. yng Nghwm-du.

ch. yn Llandinam.

d. yn Llundain.

4. Doedd y neuadd ddim yn llawn neithiwr achos...

a. yr eira.

b. bod Tracy'n canu.

c. bod y tocynnau'n ddrud.

ch. bod pobl ddim yn hoffi Tracy.

d. ei bod hi'n rhy boeth.

5. Roedd Tracy'n nabod Malcolm achos...

a. ei fod e'n enwog.

b. ei fod e ar Facebook.

c. eu bod nhw yn yr ysgol gyda'i gilydd.

ch. eu bod nhw'n gariadon yn yr ysgol.

d. eu bod nhw'n perthyn.

4. Edrychwch eto ar y llun o'r bar gwin. Ysgrifennwch ddeialog rhwng dau o'r bobl sy yn y llun.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 8

1. Llenwch y bylchau:

i. Taflais i'r bêl a rhedodd y ci ar ei ..... hi.

ii. Wyt ti'n mynd i gyrraedd y dosbarth ar fy ..... i?

iii. Ydy Twm yn byw ar eu ..... nhw?

iv. Dere i sefyll ar fy ..... i.

v. Cer di – dof i ar dy ..... di.

2. Cyfieithwch:

i. *I went after them.*

.....

ii. *You started learning after us.*

.....

iii. *I used to sit beside him at work.*

.....

iv. *I used to live close to them.*

.....

3. Ysgrifennwch baragraff: Ar bwys fy nhŷ i...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Darllen a deall: Darllenwch y darn ac atebwch y cwestiynau.
Does unman yn debyg i gartref

Chwe mis yn ôl, mi wnaeth Ceri Llwyd ymddeol o'i swydd mewn banc yng nghanol Llundain a symud i hen fwthyn ym mhentref bach Morfa yng Ngogledd Cymru. Mae'n siŵr bod hyn yn sioc fawr iawn i'r system, ond mae hi wedi setlo yn ei chartref newydd yn gyflym iawn. Mae 'na reswm da iawn am hynny...

"Teimlad od iawn oedd cerdded i mewn i'r tŷ am y tro cynta," meddai Ceri. "Dyma

lle roedd fy nain yn byw, a dw i'n cofio dod yma'n aml pan oeddwn i'n blentyn bach. Mae'r tŷ'n edrych yn wahanol iawn o'r tu allan, yn enwedig achos y ffenestri dwbl mawr lle roedd y ffenestri bach efo fframiau pren. Ond pan gerddais i i mewn i'r ystafell fyw, roedd hi fel mynd yn ôl chwe deg mlynedd. Heblaw am y ffaith ein bod ni wedi rhoi'r teledu lle roedd y cloc mawr yn arfer bod, mi fasai'r ystafell yn union fel dw i'n ei chofio."

Mae Ceri'n byw yn y bwthyn efo'i phartner Eryl, sy newydd ymddeol o'i waith fel athro yn Llundain hefyd. "Achos bod y ddau ohonon ni gartre rŵan, mae'r tŷ'n teimlo'n fach iawn. Dydyn ni ddim wedi arfer bod efo'n gilydd drwy'r dydd bob dydd. Mae'n anodd meddwl sut roedd Nain yn byw yma pan oedd hi'n blentyn. Roedd gan ei rhieni hi – fy hen nain a fy hen daid – wyth o blant, a dim ond dwy ystafell wely sy yn y tŷ! Ble roedd pawb yn cysgu? Beth roedd pawb yn ei wneud gyda'r nos? Dw i wir ddim yn gwybod."

Mae Ceri ac Eryl wrth eu bodd yn garddio ac maen nhw'n edrych ymlaen at ddechrau clirio'r ardd yn fuan. "Pan oedd Nain yn byw yma, roedd yr ardd bob amser yn llawn llysiau. Doedd dim byd gwell na thatws newydd yn syth o'r ardd. Ond does neb wedi cymryd diddordeb yn yr ardd ers blynyddoedd rŵan. Roedd y bobl oedd yn byw yma cyn i ni symud i mewn yn cadw hen geir a beiciau modur. Roedden nhw'n defnyddio'r ardd fel maes parcio!"

Er bod llawer o waith i'w wneud, mae Ceri ac Eryl wrth eu bodd yn eistedd yn yr ardd (neu'r maes parcio!) ar noson braf o haf yn edrych allan dros y môr. "Dan ni'n gweld traeth mawr hyfryd y pentref yn glir o'r tŷ. Treuliais i oriau'n chwarae ar y traeth yma pan oeddwn i'n blentyn. Yn anffodus, dan ni'n gallu gweld rhan o'r ffordd newydd sy'n rhedeg ar hyd ochr y traeth. Ond pan fydd y traffig yn tawelu gyda'r nos, does dim byd gwell nag eistedd yma efo gwydraid o win yn gwylio'r haul yn mynd i lawr dros y môr. Nefoedd ar y ddaear."

Nodwch sut mae pethau'n wahanol i Ceri.

Cofiwch sôn am sut **roedd** pethau a sut **mae** pethau erbyn hyn.

e.e. Ble mae hi'n byw: Roedd Ceri Llwyd yn byw yn Llundain, ond nawr/rŵan mae hi'n byw yng Ngogledd Cymru.

1. Sut mae'r tŷ'n edrych o'r tu allan

.....

.....

2. Yr ystafell fyw

.....

.....

3. Faint o bobl sy'n byw yn y tŷ

.....

.....

4. Yr ardd

.....

.....

5. Yr olygfa

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 9

1. Atebwch:

i. Beth ddylech chi ei wneud heddiw?

.....

ii. Beth ddylech chi fod wedi ei wneud ddoe?

.....

iii. Beth hoffech chi ei wneud yfory?

.....

iv. Beth hoffech chi fod wedi ei wneud dros y penwythnos tasai digon o arian gyda chi?

.....

v. Beth allech chi fod wedi ei wneud dros y penwythnos tasai digon o amser gyda chi?

.....

2. Cyfieithwch:

i. *We should recycle more.*

.....

ii. *I would like to have contributed.*

.....

iii. *He shouldn't have laughed at the tutor.*

.....

iv. *I could have looked over the work.*

.....

v. *They should have apologised.*

.....

vi. *You wouldn't have liked to be there.*

.....

3. Darllen

Darllenwch y negeseuon ebost ac atebwch y cwestiynau.

Oddi wrth: Nerys Williams

At: Dafydd Roberts

Testun: Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru/*House Exchange Wales*

.....

Annwyl Mr Roberts,

Dw i'n chwilio am wyliau i fy nheulu i. Ar ôl gwastraffu oriau ar y we, galw yn y siop deithio a mynd drwy'r papurau, daeth taflen am ddim drwy'r drws heddiw gan Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru. 'Dyn ni eisiau gwyliau mewn dinas brysur. Dw i wedi trio chwilio am fwthyn neu fflat, ond mae pob un yng nghefn gwlad neu ar lan y môr. Achos ein bod ni'n byw yng nghanol y wlad ac yn mynd i'r traeth bob penwythnos, does neb o'r teulu eisiau gwyliau fel yna! Mae pawb eisiau mynd i siopa, mynd i weld ffilmiau a bwyta allan. 'Dyn ni'n grŵp mawr: fi a'r gŵr, saith o blant a dau gi, felly basai aros mewn gwesty'n rhy ddrud. Mae eich tŷ chi'n swnio'n berffaith. Dw i'n gweld bod y tŷ'n agos i ganol dinas Caerdydd, ond efo gardd fawr yn y cefn lle mae'r plant yn medru chwarae. Dw i'n deall bod gynnoch chi deulu mawr hefyd... saith o blant rhwng pedair a deuddeg oed, ia? Os oes gynnoch chi ddiddordeb mewn cyfnewid tai am wythnos yn yr haf, basai unrhyw bryd rhwng canol Gorffennaf a diwedd Awst yn bosib i ni.

Pob hwyl,
Nerys Williams

Oddi wrth: Dafydd Roberts

At: Nerys Williams

Testun: Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru/*House Exchange Wales*

.....

Annwyl Mrs Williams,

Diolch yn fawr am eich ebost. Mae eich tŷ chi'n swnio'n braf iawn. Basai'r teulu wrth eu bodd yn cael gwyliau mor agos i'r traeth. Yr unig amser mae fy mhartner a fi'n gallu cymryd gwyliau ar yr un pryd ydy wythnos ola mis Gorffennaf. Dyna'r amser druta yn y flwyddyn i logi bwthyn ar lan y môr, felly dyna pam 'dyn ni wedi cysylltu â chwmni Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru. Roedd popeth yn swnio'n berffaith nes i chi sôn am eich cŵn chi. Mae alergedd gan fy merch ifanca i gŵn, felly yn sicr 'dyn ni ddim yn gallu cael eich cŵn chi yn ein tŷ ni. Dw i'n poeni hefyd y basai hi'n mynd yn sâl yn eich cartref chi. Trueni mawr am hyn, dw i'n siomedig iawn. Diolch am gysylltu, a mwynhewch eich gwyliau.

Dafydd Roberts

Nodwch yr ateb mwya priodol (*appropriate*) o'r brawddegau isod drwy roi llythyren yn y blwch.

1. Clywodd Nerys Williams am gwmni Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru gynta...

a. drwy'r cyfrifiadur.
b. mewn siop deithio.
c. pan ddaeth y manylion drwy'r drws.
ch. mewn papur dydd Sul.
d. mewn siop bapurau.

2. Dydy teulu Nerys Williams ddim eisiau gwyliau ar lan y môr achos...

a. aethon nhw ar wyliau ar lan y môr llynedd.
b. maen nhw'n mynd i'r traeth yn aml.
c. mae'r traethau'n rhy brysur yn yr haf.
ch. dydy'r tywydd ddim yn ddigon braf.
d. mae pob gwesty'n llawn.

3. Mae teuluoedd Nerys a Dafydd yn debyg o ran...

a. eu diddordebau nhw.
b. eu gwaith nhw.
c. lle mae eu tŷ nhw.
ch. faint o blant sy yn y teulu.
d. beth maen nhw'n ei fwyta.

4. Mae teulu Dafydd yn gallu cymryd gwyliau...

a. ar ddiwedd mis Gorffennaf.
b. yn ystod wythnos ola'r tymor ysgol.
c. pan mae hi'n dawel yn y gwaith.
ch. pan mae'r prisiau'n rhesymol.
d. unrhyw bryd.

5. Ydy Nerys a Dafydd yn cytuno i gyfnewid tai?

a. Ydyn, os bydd eu partneriaid nhw'n hapus.
b. Ydyn, os bydd hi'n bosib trefnu bod y cŵn yn mynd i rywle arall.
c. Nac ydyn, achos bod dim amser sy'n gyfleus i'r ddau deulu.
ch. Nac ydyn, achos bod y cŵn ddim yn mynd i fod yn hapus mewn dinas.
d. Nac ydyn, achos bod gan un o'r plant broblem.

4. Llenwi ffurflen

Dyma wefan Gwyliau Cyfnewid Tai Cymru. Llenwch y ffurflen i wneud cais i fod ar y system.

Enw llawn: .....

Cyfeiriad: .....

Sut clywoch chi am y wefan? .....

.....

Ysgrifennwch ddisgrifiad byr o'r tŷ dych chi eisiau ei gyfnewid. (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

Beth sy'n arbennig am yr ardal lle mae eich tŷ chi i ymwelwyr? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

Ble basech chi'n hoffi mynd i aros yng Nghymru, a pham? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

Faint o bobl fydd yn aros yn y tŷ cyfnewid? .....

Oes amser pan fyddwch chi ddim yn gallu cyfnewid eich tŷ chi yn y deuddeg mis nesa?

.....

Pob hwyl gyda ffeindio partner 'Tŷ Cyfnewid'! Byddwn ni'n cysylltu'n ôl mor fuan â phosib.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 10

1. **Ysgrifennwch 10 brawddeg am eich diddordebau** – pan o'ch chi'n blentyn, yn eich arddegau, yn eich ugeiniau a nawr (os dych chi'n henach na 30!):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Llenwch y bylchau:**

a	Pan dych chi'n colli dosbarth dych chi'n cael eich marcio'n .....
b	..... fy merch yw gyrru trên o Gaergybi i Gaerdydd.
c	..... yw prifddinas yr Alban.
ch	Mae ..... mawr ym Mlaenau Ffestiniog ac ym Methesda.
d	Dw i'n ..... o ben tost ar ôl bod yn y cyngerdd roc trwm neithiwr.
dd	Mae pawb yn y dosbarth yma'n ....., yn gallu siarad Cymraeg a Saesneg.
e	Dych chi wedi bod yn ..... gadeiriol Llandaf yng Nghaerdydd?
f	Dewch yma ar .....! Mae'r cacennau bron â mynd!

ff	Mae'r ..... yn gweithio bob dydd Sadwrn, rhag ofn bod pobl yn dost.
g	Rhaid i fi gael ..... dros y penwythnos, dw i wedi blino'n lân!
ng	O na! Mae fy ..... wedi torri, ac mae llawer o waith pwysig arno fe!
h	..... yn hyn, mae popeth yn mynd yn dda yn y cyfarfod.
i	Ro'n i'n mwynhau mynd i'r clwb ..... pan o'n i'n ifanc!
l	Ces i ..... ar fy nhroed i yn yr ysbyty yr wythnos diwetha.
ll	Mae'r côr wedi ..... i gyrraedd llwyfan yr Eisteddfod!
m	..... o gwmpas y byd fasai'r gwyliau perffaith i fi.
n	Rhaid i fi ysgrifennu ..... at athro fy mhlant i – yn Gymraeg!
o	Mae lluniau bendigedig yn ..... yr Amgueddfa Genedlaethol yng Nghaerdydd.
p	Mae'n syniad da ..... pawb yn y dosbarth i fynd i weld y ddrama.
ph	Mae fy mam-gu yn hoff iawn o arddio – ei ..... mwya hi yw tyfu llysiau.
r	Ces i ..... gan ffrind fod camera cyflymder newydd ar y ffordd ger y swyddfa.
rh	Dw i ddim yn berson ..... iawn, dw i byth yn prynu blodau i fy mhartner i!
s	Mae'r gwasanaeth o ..... uchel yn y gwesty yma, ond mae e'n ddrud!
t	Person ..... iawn sy wedi ennill y gystadleuaeth.
th	Bydd y gwasanaeth bws yn ddefnyddiol i bobl leol a ..... dros yr haf.
u	Ble mae fy sbectol? Yn ..... ble gadawaist ti hi!
w	Gwisgodd Ceri siwmper ..... i fynd ma's i wneud dyn eira gyda'r plant.
y	Peidiwch ag ....., dw i'n hoffi clywed roc trwm am saith o'r gloch y bore!

3. Atebwch y cwestiynau ar ôl darllen y darn:
Dau frawd a dau efell

Mae Daniel a John yn ddau frawd ac yn efeilliaid. Daniel ydy'r hyna, ond dim ond deg munud sy rhwng y ddau. Maen nhw'n edrych yn union yr un peth, ac mae eu rhieni nhw, sy'n rhedeg fferm ger Aberystwyth, yn cael trafferth gwybod pwy ydy pwy weithiau. Mae Daniel yn defnyddio'i law chwith i wneud popeth, a John yn defnyddio'i law dde. Dyna oedd yr unig ffordd o ddweud y gwahaniaeth, pan oedden nhw'n fach.

Ond, wrth iddyn nhw gyrraedd un deg saith oed, mae'r gwahaniaethau rhwng y ddau yn dod yn fwy clir. Mae Daniel yn gapten ar dîm rygbi'r ysgol ac wrth ei fodd yn yr awyr iach yn cerdded neu'n dringo. Ei freuddwyd ydy dilyn ei dad i'r busnes. Fydd e byth yn mynd i goleg, a dydy e ddim yn mwynhau gwaith ysgol o gwbl.

Ar y llaw arall, dim ond cyfrifiaduron sy'n mynd ag amser John, ddydd a nos. Bob awr ginio, pan fydd ei frawd e ar y cae chwarae, mae trwyn John yn ei gyfrifiadur e. Mae e'n gallu chwarae rygbi'n dda, ond mae e'n casáu bod allan yn y tywydd gwlyb. Fasai fe byth yn gallu bod yn ffermwr. Ond er bod y ddau frawd yn wahanol, maen nhw'n ffrindiau mawr.

Eleni, byddan nhw'n cymryd rhan mewn project ar efeilliaid, sy'n cael ei gynnal gan brifysgol yn America. Bydd John yn mynd i America am fis, a Daniel yn aros gartre. 'Mae'n broject cyffrous,' meddai John, sy eisiau mynd i'r coleg i astudio i fod yn feddyg y flwyddyn nesa. 'Mae'r project yn mynd i astudio beth sy'n digwydd pan fyddwn ni ar wahân. Bydd rhaid i ni gadw dyddiadur manwl o beth 'dyn ni'n wneud bob dydd,' meddai.

Ond beth ydy pwrpas y project? 'Mae'n swnio fel gwastraff amser i fi,' meddai Daniel, 'ond o leia bydd fy mrawd i'n cael taith i America ym mis Gorffennaf.' Mae John yn edrych ymlaen. 'Yn aml iawn, dw i'n gwybod beth sy'n mynd drwy feddwl Daniel a beth mae e'n ei wneud, ond sut bydd hynny'n newid pan fyddwn ni mor bell oddi wrth ein gilydd?'

Cymharwch Daniel a John o safbwynt y cwestiynau yma.
Cofiwch sôn am y **ddau** frawd wrth ateb pob cwestiwn:
e.e. **Sut maen nhw'n ysgrifennu**
Mae **Daniel** yn defnyddio'i law chwith, a **John** yn defnyddio'i law dde.

1. Eu diddordebau nhw yn yr ysgol.

.....

.....

2. Eu cas bethau nhw.

.....

.....

3. Beth maen nhw eisiau ei wneud ar ôl gadael yr ysgol.

.....

.....

4. Eu barn nhw am y project.

.....

.....

5. Ble byddan nhw dros yr haf.

.....

.....

4. Canolfannau Hamdden Cymru

Mae **Canolfannau Hamdden Cymru** eisiau gwybod beth ydy barn pobl am eu canolfan hamdden leol. Wnewch chi lenwi'r ffurflen hon os gwelwch chi'n dda?

1. Enw llawn: .....

2. Cyfeiriad: .....

3. Pa mor bell dych chi'n byw o'r ganolfan hamdden agosa?

.....

4. Pam mae'r ganolfan hamdden yn bwysig i'r ardal? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

.....

5. Faint o ddefnydd dych chi wedi ei wneud o'ch canolfan hamdden leol yn y gorffennol? (tua 50 gair)

.....

.....

.....

6. Sut basech chi'n cael mwy o bobl i ddefnyddio eich canolfan hamdden leol? (tua 40 gair)

.....

.....

.....

7. Fasech chi'n fodlon i ni anfon gwybodaeth drwy'r post atoch chi am ganolfannau hamdden Cymru?

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

www.dysgucymraeg.cymru